

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





Abstruption ab. 7.16
Nau 2.16.
10/20

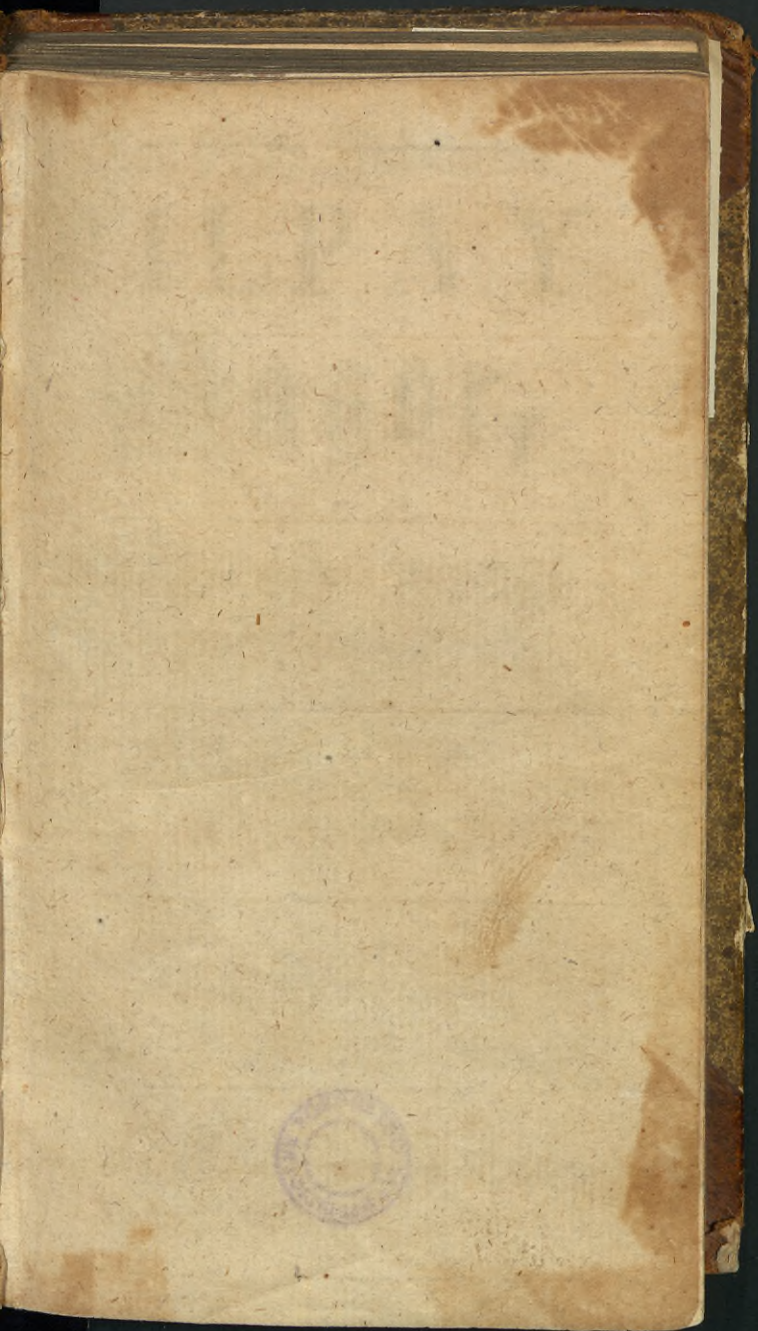
1. Silvanus Paganus
2. Fortsetzung of
Rubens



Allmänna Sektionen

Litt.
Iran.
[Övers.]

20.36
1587





Fortsättning
af den wisa Indianen
PILPAYS

Hedo = Sagor,

Eller

Rönunga =
Spegel,

Från

Turkiskan och Persiskan

Förfvenskad

af

PETER RUBENS.

Kongl. Secr. och Transl.



Stockholm,

Tryckt hos LOR. LUDV. GREFING, 1762.

på des' eget Förlag.

Erklärung
des

PAPAY

1770

1770

1770

Erklärung
des

PETER KUBENS

1770

1770

1770

1770

1770

Kongl. Maj:ts
Høgtbetrodde Man och Hof-
Canceller

Samt
Riddare och Commendeur
af

Kongl. Nordstjerne-Orden

Högwålborne Herre,

Herr EDVARD
CARLESON.



en wise Indianen Pil-
pay har nu ånteli-
gen hunnit at med
flere Sedo-Lårer och Sagor wisa

sig på Swenskt botten uti nya Swen-
ska kläder. Han tar swar ingen
wärdigare prydnad än af Herr Hof-
Cancelleren och Commendeurens
wärda namn, som åfwen i sjelfwa
Österlanden så högt warit ansedt.
Jag felar icke heller, då jag af
enskild djup wördnad erkänner,
det Herr Hof-Cancelleren och
Commendeuren åger allena den
rättigheten at tilägna sig hela detta
Öfversättnings arbete. Sjelfwa
des Hufwudskrift så wäl som För-
fattaren höra ju bägge Herr Hof-
Cancelleren och Commendeuren
egenteligen til, det förra genom en
drygare öspard kostnad, den senare
genom en ogemen bewist ynnest,
hwilken åfwen warit den enda, som
upmuntradt mig at försöka och
fort-

fortsättja detta wärk, ehuru det
i början förefom mig ibland de
svåraste. En så uplyst, nitisk
och gällande Skyddare höfwes de
swåra Österländska Språkens tråg-
nare Idkare. En så mild Be-
fordrare har ock uti Herr Hof-
Cancelleren och Commendeuren
jag på et utmärkt sätt fådt erfa-
ra och wörda, och det uppå en tid,
då jag redan började räkna mina
20 arbetsamma år, dem jag i Ori-
entaliska studier nerlagt, för nå-
stan aldeles fruktlösa. Den enda-
ste hugnaden, Herr Hof-Cancel-
leren och Commendeuren härwid
hafwa kan, är den wisa öfwerly-
gelsen, at de otacksammas antal
aldrig genom mig kan blifwa ökt,
utan skal jag alltid räkna för min

ömaste plickt, at med en ren wörd-
nad och med upriktigaste erkjånsla
hafwa den äran framhärda

Högwålborne Herr Hof-
Cancellereus

Samt
Riddareus och Commendeureus

af
Kongl. Nordstjerne-Orden

ödmjukaste tjenare,

PETER RUBENS.



Företal.



Det är icke utan särskilt anledning, at jag det allmänna nu vågar meddela denna nya Samlingen af den wise Indianen Pilpais Sedo-Sagor, et arbete, som Rikens Högstlige Ständer wid 1755 års Riksdag med så mycket wälbehag ansedt och tillika wärdigt förklaradt, at, med tilhielp af Publici kostnad, blifwa til trycket befordradt. De flere tungomål, på hvilka dese Fabler tid efter annan blifwit uttolkade, wittna nogsamnt om det stora wärde, de ägt, snart sagt, i hela werlden; men de så delar deraf, som på wåre Europæiske språk hunnit blifwa of bekante, intyga tillika om de många och stora swårigheter, som en egen Österländsk skrifart och i synnerhet de flere inblandade Persiska wersarne ofta re tyckas med sig föra. Alt hwad wi hit in tilhaft af de sinnrika Pilpais Fabler, har allenast bestådt uti et kort utdrag af de fyra första Capitlen. Likwål finner man uti de Österländske Handskrifterne hela fiorton Capitel, som alla i början af Boken til sina ämnen upräknas, och innehålla hwart för sig sin särskilta Sedo-Lära, med sine sammanhängande Sagor och Berättelser ganska behageligen framställt. Så full-

Ermögigt

Förligt finnes äfwen det rara handskrifna Exemplar, som genom Herr Hof-Cancellerens samt Riddarens och Commendeurens af Kongl. Nordstjerne-Orden Carlesons ogemena ynnest jag haft den förmånen at nyttja, och hwilket Högberåttade Herre med mycken kostnad sig uti Orienten förwärfwadt, samt sedermera af den lärde Ibrahim Effendi och flere andre latit öfverses och förbättras. Swad den Fransöske Öfversättaren så wäl som Historiographus Regni Herr Wilde, uti sina Företal til Fransöske och Swenske Öfversättningarne, behagadt om Pilpais Fablers första ursprung, fördna anseende och flere efter hwarannan författade uttolkningar widlöftigare utföra, håller jag för mindre nödigt at här å nyo uprepas. Nyfnämde dyrbara handskrifts egenteliga uprinnelse och ålder röer mig närmare, och har jag af deß egen Författares här om gifne berättelse inhämtadt detta korta sammanhang, at, sedan Pilpais Fabler, genom den af Konungen i Persien Nuschirrewan til Husfudstaden i Indien affickade Hof-Medicus, Bezer Gemher, blifwit istån sit grundspråk Indianskan först öfversatte på Pehlewi eller gammal Persiska, som de Iranske Konungarne då för tiden talte, och sedermera på Arabiska, af en ganska lård och wältalig Persisk Präst wid namn Abul Hasan Abdallah Ibn Makfeah, uti den andra Abbasidiske Chalifens Almanfors tid, hwilken ock nyttjade deßa Sedolärer til sit förnämsta råttensnöre under hela sin Regering, så blef omsider denne Abdallahs Ibn Makfeahs Bos på Persiska å nyo författad, och

Det,

Företal.

det, igenom den Persiske Bihram Schahs förans-
 stalltande, utaf den wältaligaste ibland alla på
 den tiden Abul Meali Naser Allah ben Muham-
 med ben Abdel Hakim Elhamedani. Denna
 öfversättning, som under namn af Kelile we
 Dimne allmänt bekant är, lät sedan Konungen
 i Chorasan Sulean Husein Emir Suheili, af
 en witter män, Husein Ibn Ali kallad med det
 tilnamnet Kalschafi, iklädas en ny Persisk Kläds-
 nad, som fick namn af Enwari Suheili, och blef
 denna änteligen, i Sultan Amuraths, Muham-
 meds Sons och Bajazeths Sonsons tid, utaf
 en lärdd man och Ledamot af et gammalt Colle-
 gio i Adrianople på Turkska öfversatt, sådan
 som den nu i våra händer finnes under namn af
Humajun Name eller *Konunga Spegel*, och
 hwarifrån jag omedelbarligen uttolkad de fa-
 bler, som wid slutet af fierde capitlet i ord-
 ning följa, samt de fyra derpå följande capitlen.
 Hela sammansättningen är et mästerstycke af den
 Österländska wältaligheten, och är skrifwen på
 Farsi eller en slags hög Turkska, som genom in-
 blandade Arabiska och Persiska ord af lika ljud
 och bemärkelse både klingar wäl för öronen och
 gifwer tillika saken et besynnerligt eftertryck,
 jemte det at nästan hwar enda omständighet i
 hwarje Berättelse och Saga är beledsagad med
 moraliska reflexioner på åtskillige slags Persiske
 wersar, hwilka ock esomostast bestyrckas af sinn-
 rika Arabiska ordspråk och sentencer, dem För-
 fattaren understundom af sielfwa Alcoran har
 anfördt, och afskrifwaren med rödt blått särskilt
 utmärkt. Jag har wid denna min öfversätt-
 ning

Företal.

ning sökt så mycket möjligt varit, at närmare följa texten efter, och at i Swenskan bibehålla Österlänningarnas egna talesätt såsom til en stor del öfwerensstämmande med de i den H. Skrift och i synnerhet i Konung Salomos Ordspår brukelige ordalag; Dem åter, som för oss Swenske kunde förekomma mera trungne och otydelige, har jag uti noten nerunder anfördt, sådana som de efter bokstafwen egenteligen lyda. Det skulle fåna mig, om Läsaren häraf kunde hämta en hälft af det nöjet, som jag deruti satt, at wid detta arbete få lägga första handen, at utleta den wise Pilpais rätta påsyftade mening, och at deruti finna så mycken dygd klofhet och sanning, som hos alla och i synnerhet hos de mer uplysta Christna borde äga sit tilbörliga och oföränderliga värde.





Fabel

Om Ormen och Grodorne.



En orm, som af ålder war så utmång-
lad, at han nu mera icke förmådde
til at fara efter rof, föll omsider
uti håpenhet och djup estertanka *),
huruledes han framdeles måtte förwärfwa sig så
mycket, som han knappast kunde lifnåra sig med.
Hann fann at han utan söda omöjeligen kunde lef-
wa. Han såg sig deremot wara så swag och kraft-
lös, at den uflaste lefnad skulle blifwa hans säkraste
lott. Han suckade derföre af ångslan öfwer den för-
bigångne tiden, och sade wid sig sielf: Ach mina
ungdoms dagar! Ach de förnöjeliga tider! Ach
min kräseliga lefnad, som så aldeles är förswun-
nen **). Krafterne äro borto. Icke et Solgrand
är qwart af all min förra styrka. At nu mera för-
wänta, det ungdoms dagarne skola återkomma, at
förmoda, det en förswagad kropp skal kunna sättjas
i sit

*) Dukade såsom en fisk neder uti et haf af håpenhet
och estertanka.

***) Och huru min kräseliga lefnads byggnad är förstörd

i sitt förra stånd, at begära igen de förra själenes krafter och at åstunda något vidare biträde af kroppens lemmar, är aldeles det samma, som at utbe eld af watten, och at wilja stilla torstens heta med elden. Ehuru jag gerna skulle önska, at ålderdomen ännu wore långt borto, så måste jag likwäl beklaga, at ungdoms tiden är förfluten, och at ålderdoms tiden redan intagit dess ställe. Ach mina wänners sällskap! Ach mina ungdoms dagar! Ålderdomen är et mörkt giömme för all den sällhet, som et hjärt lif med sig förer. Ingen, som för den samma wil fly, kan mer hafwa någon ro eller rolig sömn. Ormen fann det änteligen långt angelägnare, at öfwerlägga om det tilkommande tilståndet, än at tänka på det framsarna. Begynte dertfore at slyfsättja sina tankar härmed och utbrast omsider i dessa orden: Ehuru min blomstrande ungdom redan är förgången, så tackar jag likwäl Gud, at jag fädt upbära frukt af mycken erfarenhet, och at jag i denna min höga ålder har hunnit til en så mogen försiktighet *). Nu måste jag bygga alla mina göremål på idel möda och beswår. All ringhet och förakt måste jag anse för en wålgierning och lycka, och med all tilgifwenhet måste jag hörsamma dess lagar, på det jag härigenom må winna den omständigheten, som uti min öfriga lefnads tid är et tjenligt medel til mit nödorstiga liffs uppehälle. Han gick dertfore til brädden af en klälla, hwarest oräfneliga groddor woro, de der styrdes af en enwäldig och ärofull Konung. När han nu fick

*) At jag hunnit skaffa mig försiktighets och öfwerläggnings tradsåndan.

se den anfenliga mängden af grodor; rann hans orm-
 hierta såsom et watten til dem, och brann utaf begärelse
 til at fånga sig några af samma hop. Hans hierta blef
 fargadt, såsom hos de sorgbundne. Han wändades och
 kastade sig uti sioftet på wägen, såsom de, hwilka råfadt
 uti elände. Utaf en händelse blef änteligen en groda
 honom warse uti detta tilståndet, kom til honom der
 han låg, och frågade honom, huru han mädde, så-
 gande: Du orm! Hwarföre är du så ganska be-
 drofswad? Ormen swarade: Hwilken i werlden kan
 mer ordsak hafwa at sörga, än jag? Mit näringsme-
 del har altid för detta varit at fånga grodor. Nu har
 jag råfadt uti en så swår olycka, at samma grode-fånge,
 som annars varit mig lofligit, nu mera är mig
 förbudit. Huru må jag då annat wara än bedrof-
 swad? Alla mina wärf hafwa ju redan en anda.
 Medan han detta sade, grät han så bitterligen. at
 grodornes hiertan upelbades af ömhet och medlidan-
 de för honom. De kommo dertföre öfwerens, at
 en af dem skulle gå bort och berättat detta för deras
 Konung. Grode-Konungen, som högeligen förun-
 drade sig öfwer denna sällsamma händelsen, kom
 strart til ormen, at fråga efter des tilstånd och sa-
 de: Du orm! Utaf hwad ordsak har du råfadt i
 denna olycksnarat? Ormen swarade: O Konung!
 En elak begärelse i mit egit hierta har störadt mig
 uti detta förderfs och bekniners djupet. Rätta
 sammanhanget häraf är detta, at jag utaf en hän-
 delse kom en natt til at fara efter en groda. Den-
 na stackars grodan flydde undan ifrån mig, och be-
 gaf sig in uti en Munks hus. Jag for också ef-
 ter henne och af en olyckelig lyfnad kom in uti sam-

ma Munks Kammare, som genom den högsta beslut var aldeles mörk. Uti hastigheten tog jag då tåen på Munkens barn, som låg och sov, för groddan, och uti min starcka herå hölt fast och bet. Barnet begynte straxt utaf förgiftet at blefna i ansiktet, och af det sår, som min tand hade gifwit, blef genast dödt uppå stället. När Munken fick detta weta, blef han af iswer öfwer sit förlorade barn så upeldad, at han sökte til at döda mig. Jag tog wägen ut åt fältet och flydde så fort undan, at jag wille gifwa up andan. Munken följde mig efter, men ehuru mycket han mödade sig, så kunde han ändå intet hinna mig, utan fälte på slutet onda önsknigar öfwer mig, sägande: Jag önskar, det Gud wille giöra dig så ringa och föraktad at du blefwe en ridhäst för sielfwa Grode-Konungen, och du således måtte blifwa utom stånd til at fånga grodor, och ej hafwa mer än en wiss almofa, som Konungen skulle wilja gifwa dig. Nu, som sielfwa nöden fordrar, och med Guds beslut öfwerensstämmer, så är jag hitkommen, at underkasta mig tidsens beswärligheter och plågor, och at låta Konungen rida uppå mig, på det deß anseende må blifwa desto större ibland andra Konungar i werlden. Denna falskhets pilen fastnade genast uti Grode-Konungens hierta, och förestälte han sig med fågnad, hwad för heder och lyster detta skulle med sig hafwa. Han red derföre ständigt på sin orm ifrån den ena kiällan til den andra, och hfwade sig icke litet med honom öfwer sina andra gelikar. När några dagar på detta sättet hade förledit, såde ormen til Konungen: Dit lif ware långt, och din sällhets

fällhets planta warde hög! Ingen kan neka, at ju krogen behöfwer sin flötsel och naturen fordrar mat til sit nödtröstiga underhåll. Eder Majestät wet äfwen, at genom mycket ridande blifwer en häst maktlös, och at han utan föda omöjiligen kan giöra sin tjenst. Konungen swarade: Ja, det är sant. Swårt är det at wara häst, men ännu swårare, at wara häst utan föda. Han anordnade derföre at honom två grodor om dagen til frukost och astonward, och med desse dag-tractamenter skulle han lefwa sin tid fram. Således stämdes icke ormen at wisa sig ringa och eländig, när han derigenom såg sig kunna winna sin önskan. Ut nödenes tid må du gierna kysa den hand, som du annars skulle stämmas at se uppå. Allt det, som fram är, öker gemenligen sorgen, men när nöd å färde är, gör det mera godt än ondt.

Denna fabelen har jag för den orsaken full anförde, emedan jag sielf erfarit, hwad för et kraftigt frö tålmod är uti hiertat til at lätta ringhets och beswårs bördan, och til at förtaga fruktan och bedröfwelse, aldenstund man derigenom kan winna sina fienders undergång och sina wänners upriktighet. Det är ock aldeles oförnekeligit, at, då man wil utrota en elak fiende, uträttar man mer med wänlighet och saktmodighet, än med owänskap och stridighet. När en häftig eld kommer nedre uti stammen af et träd, så bränner den allenast så mycket som ofwan öfwer jorden är, men kommer den i toppen af et träd, hwars rot sträcker sig ända neder til jordenes medelpunct och hwars grenar råcka

up til himmelen, så går den til roten och förstörver
 trädet i grund. Höflighet med förnuft gifver altid
 styrka uti de giöremål, som annars nog swåre äro.
 Derföre heter det: Förseelighet är bättre än styr-
 ka; Ty en tapper stridsman, ehuru stark och mäg-
 tig han wara må, om han än på sielfwa tummel-
 platsen är i stånd at sättja sig emot hela hundrade
 personerne, så är likwål klart, at flere kunna öfwer-
 vinna honom enda; men en förslagen man kan
 med försigtiga anslag eröfra stora land och Riken,
 fånga många mäktiga Krigshärrar, och ödelägga
 de allrahärligaste och bäst bebodde Länder. Med
 et enda råd kan han uträtta det, som han annars
 med den största krigshär icke skulle kunna vinna.
 Med sit kraftiga swärd kan han fånga själar, och
 med sin grundade estertanta förmår han öppna Ro-
 nungariket. Konungen sade: Du har wiserligen
 på et underligt sätt öfwerwunnit fienderna, och har
 du dina mogna råd at tillfriska den stora seger du
 öfwer dem har erhållit. Viziren sade: Denna sa-
 ken har ej blott genom min goda försorg och anläg-
 ning blifwit afgjord, utan har äfwen Konungens hö-
 ga magt och myndighet härtil ganska mycket bidra-
 git; Ty när flere tillsammans sättja sig före til at
 vinna en angelägen sak, så är den i synnerhet på en
 fast fot, som uti höflighet öfwergår alla de andra.
 Om alla samtelligen skulle wisa sig höfliga, så win-
 ner den allrabäst sin önskan, som fram för de andre
 byser et rent och upriktigt upsåt. Om detta är lifa
 godt hos alla, så hinner den allrasäkrast til sit mål,
 som har flere wänner til sin hielp. Om också härut-
 innan skulle wara en jämnwigt dem emellan, så må
 änteli-

änteligen den, som har lyckan på sin sida, winna hwad han önskad, och nyttja hwad han i så måtto wunnit. Konungen sade: O Carlschenas! Om de i sina sinnen hafwa hållit öf för sådana, de der utom stånd warit til at hämnas öfwer dem, så är det icke underligt, at de med förakt hafwa ansedt öf såsom ringa och swaga. Carlschenas sade: Fyra små ring måste man anse för många och stora. Det första är Elden. Gnistan, som bränner, är liten, men skadan, som derpå följer, är stor. Det andra är skuld. Uti nödenes och fattigdoms tiden, när en borgens fördrar betalning, giälla en penning och tusende gyllen aldeles lika. Det tredje är girugheten. Aldrig så litet naturen i detta fallet är swag, så fordras starka läkemedel til at bota bristen. Det fjerde är en Fiende. Ehuru ringa och swag han må vara, så är han likwäl i stånd til at med list och bedrägeri locka sin omwän uti snaran, lika som Sparfwen, hwilken såg så swag ut, tog med et enda konstgrip hämd utaf den til utseende starka och förskräckeliga ormen, och fick derigenom sin önskan helt och hållet uppfild. Konungen frågade, huru härmed war. Viziren svarade:

Fabel om Sparfwen och Ormen.

Små Sparfwar hade sit bo uti et hus ofwan på hwalfwet, och tilbragte der sin tid uti god ro och lugn, warandes nöjde med watten och korn til sit tarmeliga underhåll. När Gud änteligen wälsignat dese Föräldrarne med ungar, foro de ut at skaffa föda åt sina barn. Men en dag hände sig, at Sparfhanen war i samma ärende på en wiß kant

utflugen, och som han kommer tillbaka, blifwer han warse, at modren med en beshynerlig hastighet dansar på sidorne omkring boet. Detta försträckte honom grufweligen, så at han gaf up et himmelsfri och sade: Du lefwande själ! Hwad är detta för en rörelse, som du nu är stadd uti? Hwad wil denna sången betyda, som jag af dig hörer, och hwad kommer mig detta, at du sjelf spelar och sjelf dansar? Hon svarade: Jag är så särad i mit bröst, at jag wäl må utgjuta bittra tårar; och så uptänd i mit hierta, at jag billigt må draga mina djupa suckningar. Hwarföre må icke jag klaga? Jag war icke wäl et ögnablick borto, förrän en sabelig stor huggorm med en hast sökte at antasta våra små ungar. Ehuru mycket jag jämrade mig, ehuru ofta jag i största ödmjukhet sade: Om du öfvervinner en swag fiende, så må du billigt frukta, at mina morgonsuckar råka dig igen såsom de starkaste pilskott: Så uträttade jag härmed ingen ting, utan svarade han mig tillbaka: Dina hjerteliga suckningar förmå intet hos mig *) giöra något det minsta intryck. Wäl, sade jag; men fructar du likwäl intet, at wi, som äre barnens Förälbrar, söke hämnd öfwer dig, och använde alla krafter til dit lifs förlust. Härwid gaf ormen et storeskratt och sade: Hwad har wäl du stackare kunnat göra emot det Leyonet, som där går, när jag hwarfen med godo eller ondo warit i stånd til at hämma des wäldsamheter. Ehuru ofta jag ropadt om hielp, har ingen hielpare tordt wisa sig. Ehuru jag förr bisprungit andra, så har här ingen undsättning warit för mig,

*) Uti min swarta spegel.

mig, lika som hade uti hela detta runda hvalfwet
 icke en enda varit til at finna. Det grymma rof-
 djuret åt derpå up ungarna, och lade sig så uti boet
 til at sofwa. När Sparfhanen hörde dessa olycke-
 liga tidningar, woro de et donderslag uti hela hans
 kropp, och blef han innerligen rörd deröfwer, at han
 på et så ömkeligt sätt måste sakna sina små barn.
 Imedlertid war sielwa husbonden sysslosatt at tän-
 da i lyktan, och hade til den ändan uptändt en liten
 luntan, hwilken med sett besmord war, men som han
 står och håller denna luntan, smyger Sparfhanen
 sig fram, och på et listigt sätt rycker den samma ho-
 nom ur handen och kastar den uti sit bo. Husbon-
 den blef härwid ganska upmärksam, och brukade all
 warfarnhet, på det luntan icke måtte komma wid ta-
 ket och tilfoga honom skada til all hans bästa egen-
 dom. Steg derföre up på taket och til at släcka el-
 den, stötte med en strids hammare den brinnande
 luntan neder af öfre kanten på fogle-boet. Ormen
 begynte härwid at känna gnistorna af elden omkring
 sig, och den spetsiga strids hammaren up öfwer sig;
 men hade ititet wäl satt hufwudet utom et hål, som
 war på sidan af taket, förrän husbonden passade på,
 och med et slag af sin hammare uplöste hans hierna,
 som annars varit en swår knut at taga rätt uppå.
 Nyttan af fabelen är denna, at för det ormen
 ansåg sin fiende för ringa och swag, så fick han om-
 sider med sit krosade hufwud och dödade kropp um-
 gälla sin dumhet och högmod. En fiende, fast han
 aldrig så liten är, så är han likwäl waksam på wä-
 gen. Den honom föraktar eller bedröfwar, han blif-
 wer sielf omsider ringa aftad och ansedd.

Ronungen sade: Ut denna angelägna saken så ganska mål blifwit afgjord, at och jag på allralättaste sättet fått hämnas öfwer mina elakt sinnade omwänner, är en frukt af dina wälsignade råd, din oförtrutna möda och din goda försorg. Ut hwad jag önskar, som uppå din goda insigt, mogna öfwerläggning och behageliga ansålt ankomma kan, winner altid en lyckelig framgång. Hwar och en förståndig Ronung, som anförtror sina Rikswårdande ärender uti en til alla delar fullkommen och trogen Rådsherres försarna händer, behöfwer aldrig at frukta, det hans lyckfälgghet af olyckor eller andra tillfälligheter det minsta skal rubbas *). Hans Regerings-Sol är altid stinande ifrån sielfwa den Horizonten, hwarrest sällhet och seger sitt rätta fäste äga. Sådan lycka har äfwen tillfallit mig genom dina härliga och hälsosamma råd. Jag nödgas hwarcken gå hit eller dit, för at drifwa uppå sakernes slut. Jag behöfwer icke heller gifwa det minsta råd til deras behöriga utförande. Jag har en mäktig hand, så länge du är min trogne hielpare. Denna enda dygden hos dig gör här tilfyllest, at när du en tid lång varit fången uti fiende-land, och måst umgås med et stridande slagte, så begår du litwål til slutet något, som är så förträffeligit, at det billigt förtjenar största beröm, och befriar dig tillika ifrån alla widriga misstankar hos dem, hwilka med dig äga någon närmare gemenskap. Carlschenas sade: O Ronung! Denna gåfwan har jag äfwen at tillfrifwa din sällhet

*) Ell hans lyckfälgghets slåde-slik kan intet olyckshanden råcka, och ansåtsfoten far ej tråda fram omkring hans sällhets gård.

het och lycka. Uti alla förefallande omständigheter har jag endast och allenast ställt mig min Konungs höga egenstärer til behageligt efterdöme, och hwad jag sielf hunnit förwärfwa mig utaf så priswärda Kongeliga dygder, har jag giordt til en grundwal för mina göremål och til en måtstock för alla mina ärender. Gudi lof! hos Hans Majestät äro ständaktighet i besluten, estertanka wid rådslagen och waksamhet wid deras utförande på det närmaste förknippade med anseende magt och myndighet. Desz förstånd är alt för mycket uplyst, at icke finna sig uti de allranlagaste saker, och desz begrep äro alt för rediga, at icke nogare urskilja, hwar drögmål och styndsamt, höflighet och hårdhet sit egenteliga rum äga. Hwar dag öfwerlägger Hans Maj: t moget och troget om de mål, som för i dag och i morgon stola afgöras, och med sit makalösa wett förmår han utreda alla saker ifrån början ända til slut. Aldrig är desz lefnad utom den ädla prydnad, som waksamheten med sig förer *), utan i aft tager han på det allranogaste alla försiktighetens lagar och ständar Regeringen wid sin tilbörliga heder. Hwar och en, som är i stridighet och missförstånd med en sådan Konung, han styndar til sin egen undergång, och får omsider til sit fördärf uppskiära, hwad han under sin lefnad har utsäde **). Konungen sade: Under din frånwaro hade jag hwarcken måt-lust eller natt-ro. Nu Gudi lof! är lyckones Sol härlig för mig

*) Aldrig är hans lefnads eller tilstånds hals utom waksamhetens smycke.

***) Han nedfätter sin warelses planta uti en trädgård, der han blifwer til intet, och får sina lefnads frön uti fördärfs åkeren.

mig uppgången, och fiendens goda stjärna är fierran
 ifrån all lycksalighet affsild. Viziren sade: Den
 som faller uti en trolös och tillika mächtig fiendes be-
 drägeliga snara, kan intet, så länge han deruti är,
 Filja Fluggen ifrån luften, natten ifrån dagen, eller
 watten och eld, luft och jord ifrån hwarandra. De
 wise hafwa derföre icke utan ordsak sagt, at så lån-
 ge en sjuk icke är fullkomligen frisk, finner han ej
 någon smak uti mat och dricka, så länge en lastdra-
 gare ej får släppa neder sin tunga börda af ryggen,
 har han ingen ro eller hwila, och så länge en rädd
 man intet är säker för en öfvermächtig fiende, kan
 han intet et enda ögneblick med tryggt sinne pusta och
 hwila, men när han änteligen får ro för fienden, så
 blifwer han åter gladare til sinnet. Konungen frå-
 gade: Huru har du haft tillfälle at erfara någon be-
 synnerlig Konunga-egenskap uti deras krig och sam-
 hällen, som du bivistadt. Viziren swarade: Jag
 såg der en Konung, hwilken war ringa til förstån-
 det, men så stor i sin egen tanke, at han dyrkade
 sig sielf såsom en afgud. Hela hans Stat och Be-
 tjening war äfwen af samma wäsende, undantagan-
 de den Viziren, som med all mäkt sökte til at döda
 mig. Konungen sade: Hwad har man för prof på
 dennes förstånd och insickt, eller på hwad sätt har
 han kunnat weta de bästa råden? Carlchenas swara-
 de: Först och främst war han fast och ståndaktig uti
 det beslutet, han en gång fattadt, at taga lifwet af
 mig. Den anläggningen war ock wärkeligen riktig,
 och war det för Konungen högstnödigt at ställa den
 samma uti behörig wärkställighet. Hårtill kom äf-
 wen detta, at, som han wiste mer än andra, så un-
 derlåt

Derlåt han icke heller at med all flit och nit gå sin
 höga herre tilhanda med hålsosamma råd, och under
 alt detta satte han icke det minsta å sido af den höf-
 lighet och de artiga maner, som wid slika tilfällen i
 synnerhet in för Konungar äro nödige at i aft tagas.
 Konungen sade: Bästa sättet til at upföra sig emot
 Konungar uti rådplågningar, är at framställa sit tal
 uti all tilbörliq ödmjukhet, at alltid bete sig mild och
 wäntlig, at först och främst wisa sin Herre all den he-
 der och wördnad, som wederbör, och sedan afka sig,
 at man ej i otid wågar sig fram til at påyrka eller be-
 gära något. Skulle man ock uti hans ord eller gier-
 ningar finna något felaktigt eller mindre anständigt,
 så måste man icke rent ut förebå honom sådant,
 utan med behageliga omswep, med förtäckta ord,
 med artiga liknelser och exempel låta honom det
 samma förstå. Alla tale-sätt måtte ställas efter det
 höga stånd, hwaruti han är, och utsmyckas med an-
 genäma och förblomerade ordalag. Viziren sade:
 Med alla dessa härliga egenskaper har bemålte Vizir
 warit begåfriad, och lyst de ögonstänligen uti alt
 hwad han både gjorde och sade. En dag hörde jag
 honom med sit utlåtande gå så långt, at han sade til
 Konungen: At wara Regent är en hög wärdighet.
 Alt egit bemödande hielper härtil intet. Inkan måste
 särdeles gynna, om man skal hinna til en så ansenlig
 högd. Blifwer man änteligen genom allmänt öf-
 werenskommande til et så högt ämbete wärdig förfä-
 rad, så måste man nödmändigt weta, hwad magt
 deruppå ligger, noga i aft taga Rikets lagar, och til-
 börliqen wärda rätt och rättwisa, såsom de angeläg-
 naste puneter uti en wälbestält Regering. Ach! en
 Regent,

Regent, som förolämpar den allraringaste sökande, kan med hundrade swärd icke straffas, såsom han förtjent. Den lidandes elände följer hans själ efter, och blifwer aldeles för des egen räkning. Wäst är, at en Konung, som wil wara lyckelig, ej anser sina Rikswårdande angelägenheter med förakt, eller uti allmänna ärenders afgjörande låter wårdslöshet och försummelse wara et täckelse för sin syn; Ty et Rikes waraktighet beror helt och hållit uppå dessa fyra egenskaper. Den första är waksamheten, hwarmed man granneligen ser förut, hwad som framdeles ske skall. Den andra, at wara fast i sit upåt; ty dermed kan man winna de allranyttigaste och angelägnaste saker. Den tredje är en mogen öfwerläggning; ty derigenom kan man skilja sanning och lögn, rätt och orätt ifrån hwarandra. Den fjerde är at bruka Swårdsåga, til hämmande af de motstråfwugas ondskas; ty så litet som plantan uti wingården kan grönskas utan watten, så litet kan råttredighet i et Rike utan swärd åga sin tilbörliga drift. Utas alt detta är icke et enda ord, som icke han riktigt uttalte; men hwarken Konungen eller någon utaf hans Krigshår aftade hans tal, til des änteligen alt ting war up och neder wåndt, och deras hus och hyddor woro aldeles i grund förstörde. Hwad hade de då för nytta af hans förstånd och slughet, eller huru skulle de sedan kunna blifwa frälste ifrån fördärfwet, när de intet bättre wist at nyttja hans mogna insigt och trogna föreställningar? Den hemligheten är här så klar, som sielwa dagen, at den är ej försiktig, som lyda skal. Sielwne woro de rådlöse, och wille likwål intet hålla sig til en så förståndig man.

man. Hans råd woro nog riktige, men at de icke blefwo antagne, det war deras egenteliga fel.

Utaf de i detta ämnet anförde fabler och liknelser lärer man, huru ganska nödigt det är at noga wakta sig för owännens listiga nät och bedrägeliga försät. Ehuru wänlig och ödmjuk han wisar sig, så måste man ändå intet förlita sig på honom, ty en korp, som war uti så swagt tillstånd, at han både mist wingar och stjärt, undertryckte likwäl med idel list en större hop af sina mäktiga fiender. Ordsaken härtil war ingen annan än dessas swaga estertanka och alt för ringa försiktighet. Hade de intet warit så säfunno-ge, och gjordt sig för goda tankar om utgången, aldrig hade korpen wunnit sin önskan, aldrig hade han erhållit en så härlig seger. Den som förståndig är, bör i detta målet låta exempel tjena sig til rättelse, och lägga dessa påminnelser närmare uppå sit hierta *). Om en owän aldrig så mycket berömmet sig af wänskap, så får man derföre intet räkna honom ibland sina wänner. En orm behåller altid samma natur, fast han utwärtens skulle kunna wisa sig uti et annat skin. Man lærer äfwen här, at man ej altid kan giöra sig säker och nyttig handel med de wänner man skaffar sig uppå denna werldenes torg; ty derigenom at Carschenas blef antagen uti de andras förtroliga wänskap, halp han sina korpar lyckeligen fram til en behagelig frids och säker-

*) Och hänga dessa påminnelsets perlor på sina för-
staids bron.

säkerhets hamn. Om man änteligen får en vän,
 om man ä honom och des vänskap sätter tilbör-
 ligt värde, men under alt detta icke gör sig sä-
 ker, utan wid hwart steg är waksam och warsam,
 så får man på slutet med nöje upbära, hwad
 man med längtan ästundat. Roa dig med dina
 wälmenande wänner, men sty altid elaka swän-
 ners sällskap.



Femte Capitlet.

Huruledes en önskelig sak ofta genom försummelse och wårdslös het går enom ur händerne.

Dabshelim sade: Jag har nu hört sinnrike berättelser och fabler angående dem, som noga aktadt sig för sina listiga fiender, ei satt tro til deras sagra tal, eller förlitit sig på deras förstålta ödmjukhet, och således försiktigt och slugt frält sig ifrån deras fördärweliga bedrägeri. Nu beder jag dig, Bramin, at du tackes afflindra för mig det folket, som, til at vinna en sak, använda mycken möda, men, sedan de änteligen hunnit til sin önskan, förlora åter den samma genom sin egen försummelse. Bramin öppnade strart sin lufwa mun til hans härliga lof och beröm *) , sägande: O du lyckeligaste ibland Monarcher på jordene! Du, som utbreder din Kongeliga Flugga såsom sielfwa Paradis-fogelen Phœnix! Hwad wil jag tala in för dit höga Majestät? Dig kan icke obekant wara, at det är lättare til at vinna en sak, ehuru swår den annars wara må, än til at förwara och förswara henne; Ty många saker kunna blott genom en lyckelig händelse utan minsta möda eller beswår ernås, men kunna omöjeligen utom en granlaga försiktighet

B het

*) Öppnade sin munns dosa, och utstredde för hans fötter lof och beröms perlor.

het wid magt hållas. Den som intet åger den ädla gåfwan at wara warsam och försiktig, han måste til slut se fruckten af sin möda gå bort såsom stoftet med wådret och blifwa til et intet. Ehuru ofta man må ställa en sådan hans fel under ögonen, så uträttar man dermed ingen ting. Allt hwad han sedermera göra kan, är at ångra hwad han tilförena har giordt. Det är med honom lika som med Skillpaddan, hwilken utan ringaste möda och besvär fick uti Apinan en af hiertat ren och upriktig wån; men som han sedermera war alt för efterlåten och wiste icke at sättja rätta wårdet uppå hans wånskap, så gick han honom ock ur händerna, utan hopp at widare kunna återwinnas, och all hans ånger war här et alt för slått plåster at kunna läka det sår, som hans egen dumbhet honom hade tilskyndat. Dabschelim frågade, huru härmed war. Bramin swarade:

Fabelen om Skillpaddan och Apinan.

Nå en oförlifnelig wacker S uti det Indiska hafwet woro ganska många Apinor, de der hade en Konung wid namn Cardan. Denne hade genom sit stora anseende och laggranna rättwisa satt folk och laad uti en önskelig ro och säkerhet. Alla menniskor wiste at tala här om, och alla de andra öarnes Inwånare berömde och wålsignade honom utan återwåndo. Hwar och en, som genom orått led, hade genom hans råttredighet sin tilbörliga ersättning, och war hans lefnad altid sådan, at både Gud och menniskor woro nöjde med honom. Sedan han en lång tid uti nöje och ro hade framlefwat,

wat, så måste han omsider widhjännas, det som
 i Alcoran säges: Hvad för nöje och förmån är i
 werlden, som icke tiden och lyckan rubbar? Hans
 ungdoms wår blef förwandlad uti en wanskelig höst.
 I hela hans kropp wisade sig teken af swaghet och
 wannågtighet. Uti hans ögon war ingen eld me-
 ra qwar och uti hans hierta war all glädje förswun-
 nen. Hans goda krafter begynte af ålderdoms
 krämpor at förswagas, lifa som et tråd, när det
 förut burit frukt, och sedermera af et håstigt
 stormwäder börjar at luta och förtorkas. Hans
 glädje blef af möda och matthet utfläckt, såsom
 lampan af wäderilingen. Hans tapet, hwarpå
 han tillförena haft sina förnöjeliga dagar, blef sam-
 manwåtråd förmedelst tilstötande bekymmer och
 ångsliga tanckar. Hans ungdom hade redan gådt
 honom ur händerne, såsom redbara penningar, och
 hans fötter wille intet mer håra honom utaf idel
 swaghet och magtlöshet. Ålderdoms tiden war
 kommen öfwer honom såsom en stark bläst och en
 beswårlig höst. Dödstiden war honom på hans
 sista dagar så swår, som början til en strängare
 winter. Sådan är en oblid himmels wana och
 en obeständig lyckas lag, at all blomstrandande ung-
 dom skal förwandlas til en tårande ålderdom och
 all lyckfalsighets dryck skal af beswårs grumlet blif-
 wa uprörd. Hwem har wål någonsin fådt njuta
 wårens nöjen, utan at tillika erfara höstens be-
 swårligheter? Hwem har råckt fram til de behage-
 liga rosen-knoppar, utan at åfwen wara af törne
 och tistel beswårad? Lyckan här i werlden är så
 blind, och under sin blindhet så grym, at hon gyn-

nar och uppehåller de nedrigare och mindre förtjenta. Många, som mindre förstånd äga, äro hos henne de förnämste. Många utaf stånd och värde: fastar hon neder uti djupaste gropen. Många Förstar säljer hon såsom trålar. Många wackra ynglingar *) bedrager hon, och låter blodtorstiga wargar til slut trampa dem under fötterna. Den bedrägeliga werlden dödar de starkaste männer, utställer både högre och lägre til sit goda namn, inställer sig hos ungt folk, hwilka såsom barn ännu gå och leka uti denna werldenes Spel-hus, wisar sig hos dem uti nya brudgumme-kläder, och med sin förgångeliga prydnad samt ringa smycken intager så desse åstādares hiertan, at deras hals är alt för swag til at kunna emotstå hans bedrägeliga snara. Oförståndige äro likwäl de, som sig derutaf fånga låta. Wallustigt lefwerne, som utgiör denna werldenes utwärtas prydnad, är et öpet sålt för en lastbar försummelse, och hela des inre, der girughet sit hufwudsäte äger, är et fritt torg för en oordentelig lysnad. Hwem har wäl nånsin inlåtit sig uti des närmare gemenskap, och derigenom hunnit til sit åstundade mål? Lyckelig den, som så återhållig är, at han icke otidigt wis låter sig binda wid honom. Det heter uti Alcoran: Hwad är werldenes lif, utom de lekar, som man där har at förnöja sig med? Barnen uti Staden se på des utwärtas skönhet, men märka intet tillika des inre orenhet och ondskå, des trolöshet, des nedriga sinnelag och öfriga gemena wäsende. All denna tidsens sällhet är just såsom en huggorm, utwärtas wacker och behagelig, men inwärtas

*) Unga hiortar.

wärtes ful och full af förgift. Denna werlden är aldeles såsom en inbilsk yngling, hwilken i sin höga tancka anser rika och fattiga lika och för et intet. En förståndig och uplyst man, som besinnar, at werlden är såsom en brygga. Den man går öfwer men intet bebor, bryr sig intet om des såfånga smicker, fördjupar sig intet uti des lycksalighet eller hänger sit hierta wid des beswärliga statter och onyttiga ågodelar, så at han på slutet måste se sig såsom en handel gå under och såsom en wara ingen afgang hafwa, utan drager sin hand ifrån denna förgängeliga werlden och håller sig fast wid den fasta lycksaligheten, wäl wetande, at i detta lifwets wingård är idel obeständighet, stundom wår och stundom höst: Korteligen: Tidningen om Cardans swaga krafter war uti alt folks munnar, och rycket om hans darrande kropp war utspridt på alla gator och gränder, hwar igenom hans Kongl. anseende ansenligen led och hans höga myndighet helt och hållet förlorades. Om han ock hade ägt en lycksalighet, som sielswa Persiske Konungen Schimschid, så utmärkte ändå de grå håren, det alt hans hopp redan hade en ända. I medlertid upwarte af Konungens närmaste slägtningar en ung planta utan life, hwars hela wäsende tydeligen bådade en tillkommande sällhet. När änteligen Rådsherrarne funno honom stickelig til den Konungliga wärdigheten, när de sågo at han ägde inom sig full magt och myndighet til bestående af rätt och rättwisa, och en oinskränkt wilja til at stadga alt det, som en wälbestält Regering erfordrar, så bles deras kärlek för honom så mycket fastare, och samtyckte de enhälligt at lyda honom såsom sin

Herre och Konung. De tappreste Krigsmänner i arméén, de bästa Förswarare af landet, höga och låga, fria och slafwar, yttrade sig alla, hwar efter sit stånd, sålunda: Så liufigit et Sunnan-wäder är, som blåser öfwer örtegårdar, så lätt är det för oss, at med hierta och sinne så luta til denne unge Herrens tråd och dricka af hans söta win. Den wåren, som åter skaffadt tråden nya blommor, slije dem nu wid de gamla blader, som förtorkade äro. Denne makalöse ynglingen war en ung planta, som hade uprunit wid den ström, der idel höflighet och ärbarhet flödar, och en Nymåna, som på lyckones himmel hade redan blifwit en lysande Fullmåna. Hans wårt förtjente en Kongelig klädning, hans hufwud en Regents Krona, och hans finger en Keiserlig ring. Han hade ock den gäfwan at med sit behageliga wäsende kunna intaga de förnämste Herrars hiertan i Riket och giöra sig dem tilgifna. Hwar och en lämnade han den heber som honom efter des stånd tilkom, och alla lofwade han at befordra på sätt som kunde passa sig med deras omständigheter. Alla woro dershöre lika nitiske at anhålla, det måtte Landets styrel dragas ifrån den gamla Gubben och helt och hållet anförtros uti denne ynglingens händer. En Kongelig thron blef för honom genast framstält och en Krona kom såsom af himmelen neder och sattes uppå hans hufwud. När nu den stackars Cardan hade på detta sättet mist sit Kongeliga wärdighet, så kunde han intet bära denna Kammen, utan nödgades öfwergifwa sit fädernesland. Han for dershöre til en annan D. uti samma haf, hwarest woro ganska många

många trån och strömmar samt oräkneliga slags frukter och blomster. Der beslöt han at blifwa beståndigt. I den tjocka Fogslunden tilbragte han ock sin tid uti största enslighet, förnögd med det lilla förråd, som han der kunde hafwa at lefwa uppå, tröstande sig alltid härmed, at den som nöjer sig med det torra och det gröna, han är Konung både öfwer haf och land. På detta sättet blef omsider förnöisamheten hos honom en wana och genom wanan en lag. Sparsamhet och måttelighet woro de följeslagare med hwilka han wandrade sin väg fram och dyrkade sin Gud. Allt hwad han både natt och dag eftersträftrade, war at winna en behagelig ersättning för de uti Kongelig ståt och ståtchet framsarna tider. Han anställte derföre sin lefnad derefter medelst en rättstafvens omwändelse til sin Gud. Han lämnade all tilgifwenhet för werlden, och hans rena Gudsfruktan war den yran, hwarmed han denna byggnaden förstörde. Han förtog alt ungdoms mörker i själen med sin uphösta ålderdom, såsom rosten på spegelen med en starkare polering. Han suckade med ångslan öfwer det framsarna och erinrade sig med nöje det tilkommande, genom werfar af detta innehåll: Ålderdomen börjar wisa sig såsom dag-randen på himmelen. Den stiernan är redan uppgången, som påminner at wara försiktig och waksam. Sönnen är nu mera intet god. I morgonstunden måste man wara waken. En dag hånade det sig, at som han satt uti et Fikon-träd bredwid hafsstranden, der han altid plågade äta, så ofta han dit kom, föll et fikon oförmodeligen ifrån honom neder uti wattnet. Det genljub, som här-

wid gafs, förekom rätt angenämt för hans öron, och tyckte han sig härtill kunna lämpa de orden i Ale. **D**es lustiga sång satte mig uti förundran. Derföre så fort han åt et fikon, kastade han et uti Sjöen och roade sig hierteligen af denna behageliga susningen. Utaf en händelse kom en Stillpadda refandes til denna öen, och tog sit hårbärke under detta trädet, i tanka at här hwila några dagar efter en beswärlig resa och sedermera wända tilbakars til sin bestånda ort. Han uppehöll sig här nedre i wattnet, och de nersfallande fikon ansåg han för et kosteligt rof at gripa til och för en smafelig mat at äta utaf. Han inbillade sig, at Alpinan wille på detta sättet undfångna honom, och han uptog des höflighet emot sig, såsom en aldeles nödwändig sak. Swarföre han ock föll uppå den tankan, at, när denne personen, utan at wara bekant, finner sig föränlåten til at wisa mig så mycken ynneft och wänlighet, så slår aldrig felt, at ju des godhet måtte blifwa ännu större, så snart grunden til et förtroligare umgänge of emillan lagd blifwit. Ut wända sina ögon ifrån denna werldenes lysande förmåner, och at unigås med en sådan wän, uti hwars natur alla goda egenstaper äro tilsammans förenade, och uti hwars gjöremål lyser idel höflighet och ädelmod, är en ibland de hårligaste förmåner i tiden, och bör hwar och en söka hans liufwa sällskap, til at dermed gjöra sit hierta rent från sorg och bekymmer, såsom Spagelen ifrån rosten, och såsom lusten genom Solenes ljus rånfas ifrån de tjockare molnen. De gamle hafwa i detta affeende ganska wäl påmint: Sjelfwa Konungens hierta är så litet fritt ifrån sorg och be-

fym-

kyrmmen, som hans spegel ifrån dam. Hos Gud behöfwer wiserligen en hwar anhålla om en förståndig och förslagen mans upriktiga wänskap. Derföre beslöte han at inställa sig uti umgänge med Apinanan. Stack til den ändan hufwudet up såsom en fiöblomma af wattenet, ropade med en sakta röst, och sedan han aflagt sin tillbedeliga hälsning, begynte han at förklara de ordsaker, som föränlatit honom at närmare söka des sällskap. Apinanan blef hierteligen rörd af hans tal, och sade: At wilja öka sina wänners antal, och at ålsta den gemenskap med dem som de förtjena, är en ibland de berömmeligare dygder och egenheter. Hwar och en, som har en wälsinnad och upriktig wän at umgås med, han segrar öfwer alla andra både i denna och der tillkommande werlden. Wänner som i hiertat äro redelige, äro härliga prydnader för Religionen och angenäma smycken i werlden. Om man har aldrig så många wackra melodier at roa sig med, hwar är ändå förnöjelsen större, än af en rättshaffens upriktig wän? Skillpaddan sade: Begärelsen at winna din wänskap har fallit uppå mig; men jag wet intet huruwida en så ringa tjenare, som jag, kan wara wärdig och skickelig til at nyttja en så stor sällhet. Apinanan sade: Ibland dem, som förtroligare umgås, hafwa de satt en wäg, och derjemte påmint, at så wist icke en enda kan wara utan wän, så säkert äro icke alla wänner lika upriktige. Tre slags folk måste man närmare umgås med. Det första äro de, som äga både kunskap och erfarenhet; ty genom deras sällskap blifwer man lyckelig både i denna och den andra werlden. De äro sådant folk, at eho

som med dem umgås, blifwer ej olyckelig. **A.** Det andra äro de, som med härliga dygder äro begåfvade, som benåget öfwerse med sina wänners fel, och hafwa all möda osparad, när det på deras goda råd ankommer. Det tredje slaget äro de, som, frige ifrån egna affigter och elaka begärelser, grunda sin wänskap på sielwa upriktighetens pelare. Tre slags folk måste man deremot akta sig före. Det första äro de, som, begifne uppå synder och laster, sättja sin hufvudlust uti köttliga lustar och begärelser. Hwad för nöje i detta lifwet eller hwad för barmhertighet i det tillkommande föranlåter oss at älska sådana? Det andra äro ljugare och trolöse. At lefwa ihop med sådana är en grym plåga och en stor olycka. De föra emellan dig och andra et tal, som upväcker förargelse och buller, fruktan och försträckelse. De föreställa sina förräcka lögner på det artigaste, och gifwa det ut för en fullkomlig sanning, som i sig sielf är idel osanning. Det tredje äro enfalldige och dumme; ty huru är det möjligt, at man kan tryggas sig wid deras ord til erhållande af någon förmån, eller lita på deras åtgärd til afwändande af någon skada? Merendels det de inbilla sig wara wärfeligen gode, är idel ondt, det de förmoda wara förmån, är mera til skada, och det de åter anse för skadeligit, är snarare nyttigt. Hwad förmån har man wäl utaf en sådan wän, när han intet kan urskilja det goda ifrån det onda och det nyttiga ifrån det skadeliga? En förståndig owän är bättre än en oförståndig wän. Ty när en owän är med wett och förstånd begåfvad, så tänker han bageligen på ändan och utgången, och så länge han

intet

intet finner lägligt tillfälle, wisar han intet fram gadden. Dersöre när man utaf hans tagna mått och steg utröner spåren til hans påsyftade hämd, så kan man lätteligen med behörig försiktighet hämma hans upsåt, såsom förgiftet med Theriakken. Deremot en wån, som intet wet, hwad wänskap rätt wil säga, ehuru mycket han må bemöda sig at befrämja det goda och afwända det onda, så uttär tar han likwäl ingen ting. Wiffast är detta, at man genom dennes swaga estertanka och ogrundade råd råkar uti yttersta fara, lika som Konungen i Keschmir hade så när genom den dumma Apinans wänskap, blifwit af en dolt stucken til döds. Hade intet den tjuswen, som war hans kloke fiende, ropat til, så hade han omöjeligen kunnat se sig före i denna olyckan. Skillpaddan frågade, huru dermed tilgådt. Cardan swarade:

Fabel om Tjuswen och Apinan.

Man berättar, at uti det landet Keschmir regerade fordom en Konung, som war en prydnad i hela werlden, och eröfrade det ena landet efter det andra. Hans statter woro så stora, at de högsta berg knapt hade nog styrka til at bära dem. Hans frigshår war så talrik, at den med penna icke kunde beskrifwas, eller med siffror uptefnas. Hans magts baner räckte öfwerst up til Himmelen. Klara bewis af hans billighet och råttredighet woro för hwart dygn teknade uti denna werldenes bok. Han underkastade sig alltid den föränderliga tidens lagar. Han bemötte andra Regenter med all heder, och grundade sin egen Regering på rätt och rättwisa.

Den

Denne Konungen hade en Apina, den han uti alla tilstötande farligheter tryggt förlet sig uppå, och hade til den ändan haft all Kongelig nåd osparad, at hon måtte wäl upfödas och behörigen inrättas. Apinan war också honom öfwermåttan tilgifsven och upriktig. Hwar enda natt höll hon uti sin hand en dolt, blänkande såsom qwicksilfwer, stod såsom et warlius öfwer Konungens hufwud, och såsom en stjerna höll sina ögon öppna öfwer honom ända til morgonen, då hon ej uphörde at i aft taga sin tjenst, för än Solen war upgången, och Konungen hade upstigit af sin fång, den han så mycket trögare war at lämna, som han hwilade deruti ganska beqråmligen. En gång hände det sig, at en förståndig tjuv kom ifrån Staden Babel til detta landet. Han förklädde sig en natt, och, i tanka at skaffa sig något rof, gick omkring på alla Stadsens gator och gränder. Då nu äfwen en dum tjuv utaf en händelse kom uti samma upsat och wandrade omkring i Staden, så kommo desse bägge öförmodeligen at möta hwarandra. Den främmande tjufsven frågade genast på sätt som wille han inhämta den andras råd: Hwad säger du? Hwärt skole wi gå? Hwars hus skole wi stjåla oss in uti, och hwilfens Magazin skole wi röfwa? Den dumme tjufsven swarade: Konungen här i Staden har uti sin stall en fet åsna, öfwer hwilken han satt två drängar til wakt, som heta Mars och Saturnus och hwilka äfwen i waksamhet täfla med sielfwa Mars och Saturnus på himmelen. Mig tyckes bäst wara, at wi gå och röfwa bort denna åsnan. Sedan är ock öfwerst på torget en Flåskbod. Der wilje wi bryta oss in, och

taga

taga ut de wackrafte och bästa Glasforne, dem wi kunne lasta uppå samma åfna, och sedermera förwandla til et Capital, hwaraf wi måge lefwa och giöra oss godt i tiden. Den floke tjufwen afhörde hans tal med mycken upmärksamhet och åstundade närmare giöra sig underrättad om rätta sammanhanget derutas. I medlertid wisade sig oförmodeligen midt emot dem någre wacktkarlar, til utseende såsom djefflar; då den försiktige tjufwen tog straxt sin tillflykt bak om en mur, men den dumme bedragaren blef fången uti Wackstens flör, såsom fogelen uti buren. De frågade honom: Hvem är du, och hwad gör du här så sent på natten? Han swarade: Jag är en tjuf. Jag hade tänkt at stjåla Konungens åfna. Derpå hade jag welat öppna en Glasfobod, och lasta samma åfna med Glasföror, dem jag ärnadt taga bort med mig och deraf lägga mig ihop et Capital at lefwa utaf, och at widare drifwa min handel med. Den ene wacktkarlen, som war en sinrik man, sade liksom med åtlöje: det måste wara en god stackars tjuf, som för en åfna skull, hwilken har så stark wakt, will förta sig uti yttersta olycka. Glasföror äro ock en wara, hwaraf hela bundten icke är wärd en penning, och likwäl will han för en så ringa sak wåga sit lif, såsom reddbara penningar utgifwas på torget. Bättre är, at med guld lösa sit lif, än med sit lifs förlust söka det, som så litet gäller. Om man för en Kongelig Wacks skull hade satt sig uti slika farligheter och åfwenthyr, så hade man åtminstone hos de förständigare warit mer ursäktad; ty om någon skall bära en tung börda, så bär han gierna den, som honom mest behagar

och

och bäst gagnar. När han detta hade sagt, band han tjufwens händer och förde honom uti fängelse. Den floke tjufwen blef genom den dummas exempel warnad til at wara så mycket upmärksammare, och sedan han utaf waktkarlens tal hade hämtadt mera erfarenhet, sade han wid sig sielf: Hade intet denne waktkarlen varit en så förståndig fiende, så hade hela min sak varit aldeles förlorad; ty min oförståndige wän tjufwen hade utan estertanka welat stöta mig uti yttersta fördärwet, och för en åsna skull giöra en ända på mit lif. Nu är bästa rådet detta, at giöra, såsom waktkarlen sagt, och stjäla sig in uti Förstens Skattkammare. Kan hända, jag är lyckelig och winner detta mit systemål. Härpå gick han så oförmåcft under Konungens Slott, och begynte med all den kraft, som hans begärelse fordrade, at gräfwä sig in under sielfwa grundwalen, och med sit järn at sönderstöta stenarna, så at elden stod omkring dem, och han derutaf hade ljus til at se alt hwad han sig företog. Solen hade ännu intet kommit up öfwer Horizonten, då tjufwen redan med sit Instrument hade arbetat sig in uti sielfwa Slottet. När han då stack hufvudet in uti det rummet, som war Konungens Sofkammare, såg han, at Konungen låg och sof på en gyllende thron, omkring hwilken många härliga och dyrbara saker woro utbredda, utom åtskilliga kosteliga smycken af äkta perlor och ädla stenar, hwarmed den utbredda Kongeliga tapeten alt öfwer besatt war. Konungen, som låg med burt ansikte, war af sit goda rus så röd i kinderne, som den täckaste ros och den stönaste flicka. Tjufwen deremot, som såg alt detta, begynte

te brinna af begärelse, såsom Sommar-fogelen, då han far efter ljuset, och såsom den, hwilken af en håstigt kärlek upelbad är. Han såg sig widare omkring och blef warse en Apina, stående brede wid Konungens hustru, hwilken höll i sin hand en blånkande dolt, och bar på sin axel en damascerad klinga. Han märkte, huru den samma med warsamma ögon såg sig om nu til höger, nu åter til vänster. Detta satte honom uti största håpenhet och förundran, så at han sade: Huru har wäl den lilla, hwars högsta steg bordt wara at brukas til en lampe-fot, kunnat bli wärdig at få sättja sin fot uppå den Kongeliga tapeten? Huru har detta blånkande swärdet, hwarpå Konungens och hela det Kongeliga Husets wäl beror, kommit uti et så flycktigt och ofständigigt djurs händer? Som han detta sagt, och medan han ännu i desse tankar fördjupad war, fick han oföromodeligen se en hel hop små myror komma neder ifrån taket, och med sina flarpa fötter frypa bort på Konungens fina bröst, hwilken i sin djupaste sömn blef deraf så oroad, at han esomostast slog handen uppå sit bröst. Så snart Apinan förmärkte denna rörelsen af sin Herre, såg hon nogare efter, och blef warse några små myror spatsferande på Konungens bröst. Wredes elden blef uti Apinans hierta straxt upstånd, så at hon sade: Hwad will wäl denna listiga myr-hopen uträtta dermed at de äro så förmätne och wåga sättja sina elaka fötter på min Herres Sjöna bröst, hålft när han har en sådan wäktare öfwer sig, som jag är, hwilken är såsom ögat ibland de andra stjernorne och planeterna och ser hela werlden öfwer. Hon blef dertföre utaf en dum och otidig nie
 så

så häftigt rörd *), at hon med sin blanka doff wille sticka Konungen i bröstet, på det hon härigenom måtte döda och förslingra de många små myrorna **). Då måste tjufwen emot sin wilja ropa til: Ach! du förmätne och otacksamme, drag din hand tilbakars, som du med Konunga-blod redan har besudladt. I det samma sprang han fram, och fattade uti Apinans hand. Konungen blef också genom tjufwens anfri genast upväckt af den starka sömn, som winet hade förorsakat, och, så snart han fick se, huru det stod til, frågade han tjufwen, hwem han war. Tjufwen swarade: Jag är din floke och förståndige fiende, som kommit hit til at söka mig ägodelar. Hade jag et enda ögnablick försummat til at taga wara uppå dig, så hade din jäng genom denna oförståndiga wännen nu varit flytande af dit egit blod. Sedan Konungen således blifwit underrättad, huru det tilgädd, tackade han innerligen sin Gud och sade: Efter jag genom Guds nåd blifwit lyckeligen räddad och hulpen, så skal tjufwen hådan-efter få hålla wakt öfwer mig; hwarpå han wisade tjufwen mycken höflighet och ynnest, och förunte honom den hederen at hafwa närmare tiltråde hos sig, men Apinan lät han fluta uti en fjädja och föra henne bort uti skallet. Tjufwen rustade sig straxt til at gå sina egna wägar om nattetid, i hopp at skaffa sig någon skatt: Han gjorde til den ändan hål på en wägg uti Konungens Slott, och gick derigenom in uti hans Cabinet. Förfarenhet war under allt detta

*) Hennes otidiga nits ådra blef satt uti så häftig rörelse.

***) Då det hon måtte kasta de små myrornes insamlade säd, och utsättja dem för fördärfis wädret.

detta den klädning, han sig iflädde, och förstånd var den krona, han bar uppå sit hufvud. Derföre kom han ock inom kort tid til sielfwa högden af all lyckfalgheet. Apinan deremot, som förut hade haft del af alla Konungens hemligheter, och tillika wården öfwer alla hans Statter, men sedermera med sin dumbhet och obetänksamhet wisade en alt för stor brist i sit förstånd, förlorade på en gång all sin heder och lyfter, och blef uteståndg ifrån alt umgänge inom Konungens Hof. Här af hämtar man altså den nyttan, at en förständigig man måste altid söka deras kärlek och wänfkap, som äga wett och insigt, och fly fierran ifrån umgänget med de dumme och ofunnige. Derföre heter det: En wän utan förstånd är wårre än en owän med förstånd, och twärt om: En förständigig owän är bättre än en wän som oförständigig är.

När Skillpaddan hade hört denna för alla och en hwar nyttiga fabelen, sade han: O et haf utaf kunfkap och dygd! Om du ock hade hängt de kosteligaste öronhäng af diamanter och ädla stenar i mina öron, så hade de intet kunnat wara dyrbarare än de Kongeliga hemligheter, som du behagadt lägga på mit hierta. Nu ästundade jag giera at så weta, huru du rätt indelar alla wänner. Cardan swarade: De wisare påstå, at wänner äro delte i tre flockar. Somlige äro i högsta grad uprifktige. Utom dem kan man omöjeligen lefwa, och utom deras sällfkap kan man aldrig trygggt umgås. En wän är en lampa för sielfwa hiertkammaren. Et hierta lättas ganska mycket utaf en uprifktig wänfkap.

skap. Några äro at anse, såsom botmedel, dem man understundom kan hafwa ganska nödiga. Andra återigen äro sådana, at man ej kan lofwa sig af dem någon nytta men wäl skada. Dessa äro skrymtare och smickrare, som utwärtens wisa sig upriktiga, men inwärtens hålla med den stridande parten, som i synen äro ganska benägne, men i hertat aldeles iskalle, som leswa och dock til sit innersta böde äro. Derföre är det för hwar och en, som wil åga namn af förståndig, högst angeläget, at fly sådant folks sällskap, som äro wänner i synen och owänner i hertat, och fly til deras sida, som i botten upriktige äro. Skilpaddan frågade: På hwad sätt skall en rättshafvens upriktighet kunna komma i dagsljuset och blifwa androm befant? Apinan swarade: Wänshapen är alltid pålitelig hos en sådan, som med följande dygder och egenheter är utrustad:

Den första är denne, at, om han ser några fel hos sin wän, så måste han räkna det för obilligt at uppenbara dem för andra.

Den andra: Om han märker en enda dygd hos honom, så måste han wisa tio för en.

Den tredje: Om man gör sin wän godt, så skall man intet fordra tack derföre.

Den fjerde: Om man njuter något godt af sin wän, så måste man intet glömma bort det.

Den femte: Om man ser något fel begås, så skal man wara benägen at öfverskynda och förlåta det.

Den

Den siette: Om en wän erkänner sit fel, och ursäktar sig, så måste man anse honom wärdig at åter blifwa uptagen i wänskapet.

En hwar, som dessa egenfaper hos sig saknar, är aldeles ofickelig at wara upriktig wän, och omwärdig at hafwa andras upriktiga förtroende. Slutet på wänskapet med en sådan blifwer säkert en hiertelig ånger och en ångerfull förebräelse. Men beklageligen de, som skulle åga dessa wänskaps märken, stå ej til at winna i tiden. Derföre hafwa männer utaf mycken erfarenhet sagt, at en upriktig och nitisk wän är en Grip och en Lapis Philosophorum i werlden, som omöjeligen är til at finna. När Cardans tal härmed slutades, sade Skilpaddan: Min oförgripeliga tanka är denna, at så länge jag är ren i min wänskap och ståndaktig i min upriktighet, så är ej någon fara, at det minsta af wänskapens lagar blifwer å sido satt, eller at en enda knut af des band blifwer uplöst. Om derföre du tackes förunnna mig dit umgänge, så sätter du mig derigenom uti en förbindelse, som räcker ända til upståndelsens dag, och du begår icke heller något, som är affildt ifrån dit milda upförande eller säll samt i anseende til din ynneft, som för alla och en hwar öpen står. Apinän wisade sig härwid ganska wänlig, och gick neder af trädet, då också Skilpaddan steg up utaf hafwet, och de genast stiftade med hwarandra en ewig wänskap. Sorgen öfwer en långre skillnad ifrån Fädersneslandet war nu mera försvunnen ur Apinans hjer-ta, hwarföre och Skilpaddan war så mycket gladare öfwer hans förklarade wänskap. Kärlet och enighet

grönsfades dem emellan såsom plantor, och uprättig-
 het gaf en glants ifrån sig såsom blommor i örregår-
 den. De som förr hade varit främmande för hwar-
 andra, blefwo nu sådane wänner, at Apinan slog
 aldeles bort ut sina tankar all lystnad tit at regera,
 och Skillpaddan äfwen glömde bort både hustru och
 barn, hus och hem. Ut åga en rätt wån, är alt
 hwad wi behöfwe, och at njuta hans förnöjeliga um-
 gånge är en tillräckelig lycka. En råmmeligen lång
 tid gick på detta sättet förbi, på hwilken Skillpad-
 dan war borto ifrån de sina. Hans maka oroad
 sig hierteligen öfwer hans långa uteblifwande. Hen-
 nes långtan, at åter få se honom, tog til, och hen-
 nes tålmod at wänta tog dageligen af. Hennes
 sorg håröfwer war tårande såsom en eldslåga, och
 hennes tårar flöto neder at kläderna såsom en ström
 om wåren. Ut wara skild ifrån de sina är alt för
 tungt, om det närmare lägges uppå hiertat. Uppå
 Fruntimmers bröst ligger det såsom en swår sten,
 så at de bitterligen måste qwida och jämra sig. Der-
 före klagade hon på slutet sin nöd för en annan af
 sina gelikar, och sade: Min wån är bortgången och
 långtan at åter få se honom är ännu qwar uti mit
 hierta. Jag begärer intet hans skönhet, utan det
 som är långt swårare at återfå. Jag begärer ho-
 nom sielf igen. Jag förmår intet hwila på min kind
 för oro skull, och saken i sig sielf blifwer mig altid
 lika swår. Jag kan intet heiler begripa, huruledes
 han har blifwit kastad på et främmande haf, och
 kommit at fara på widt aflågsne wägar, eller huru
 han har kunnat fara så willse, at han aldeles blif-
 wit skild ifrån de sina, och råkadet fast uti bedraga-

tes händer. Ach! at glädjen öfwer hans ankomst och nöjet af hans ljuswa närvaro måtte snart förtaga sorgen öfwer hans stillnad, såsom morgonen förtager mörkret. Ach! at den wackra och friska rosen måtte åter wisa sig uti det gröna, om icke så är, at han aldeles skal wara stild ifrån mig, såsom själen ifrån kroppen. När hennes trogna wän och kamerat förmärkte henne uti sådan oro och förtwiskan stadd wara, sade hon: Ach! min wän, om du ej wil anse mit tal, såsom härrörande af någon egenkärlek, och på dyllt grund draga det uti twifvelsmål, så skal jag underrätta dig om din makas tilstånd, och, efter som jag hördt, berättat för dig rätta ordsaken til hans långa uteblifswande. Skillpaddan swarade: Ach min fjära wän! du min förtrognaste, som bäst ser in uti de fördolda hemligheter! Dit tal är af den beskaffenhet, at det är rent ifrån alla orene af-sikter och fritt ifrån all egenkärleks smitto. Dina berättelser äga altid den grund, at de intet tåla någon den minsta mistänka. Jag har icke en utan flere gångor proberat dit hierta såsom penningar på proberstenen; men altid har jag funnit det wara rent och hålla sit riktiga prof. Swart och et ord, som af din munn utgår, är rätt såsom en pil, och upriktigheten uti dit tal är utan fel, såsom hedersklädningen på din kropp. Derpå sade hennes förtroliga wän: Jag har hördt berättas, at din man af en händelse kommit uti närmare wänskap med en Alpina, så at han helt och hållit öfwerlämnat sig uti hennes kärleks armar. Tilfället, at nyttja hennes välstånd, skattar han högre än all annan förmån, och det nöjet at höra hans ljuswa tal, will han intet för-

loro för hela werlden. Skillnaden ifrån dig är för honom icke mera någon tårande eld. Du är uti hans ögon såsom et spöke, emot den nya wännens skönhet, och uti dennas fjåra umgänge tycker han sig åga den allrabästa ersättning. När hustrun hörde denna bedröfweliga tidningen, blef hon af ångstan och swartsjuka så betagen, at hon med en darrande tunga sade. Uch! du grymma werld. Hwad har jag begädt för synd, medan du låtit mig erfara en skillnad, hwilken är för mit hierta såsom et åfslag för den insamlade säden? Du oblida himmel! Hwad har jag gjort dig emot, medan du låtit sorg och bekymmer så störa all min ro, såsom strömmande wattenfloder, de der hela hus öfwerända kasta. Min allrakärafte wån, som för detta varit deltagare af mit oroade hierta, har du nu gjort til kamerat med främmande, liksom hade den trolöse ingen tro funnit uti min kärlek *), eller som hade han varit så obekant, at han ej hwiladt sit hufwud på et och samma örnegått med mig. Ingen ware en så otrogens mans maka. Ingen råke så illa ut för de trolöfas hop. De äro obekante för de bekante, och bekante med de obekante. Ingen ware bekant med sådana, hwilka ställa sig aldeles, såsom de woro obekante och främmande. Anteligen hade hennes wån: Sedan olyckan skedd, hwad hielper wäl en otidig jåmmer och klagan? Nu är bäst, at du någon tid med tålmod drager denna swåra sårsmåsan, och at du i medlertid upstånker några goda råd, hwarmed en slikt plåga skal kunna håmmas. Til den åndan togo de sig

*) Uti kärlekstafan intet låst trohets och upriktighets bokstäfverna.

sig före at låsa allahanda historier och fabler om list och bedrägeri; hwarpå äfwen desse orden uti Alcoran sista: *Wiserligen är list en härlig skärm.* Men ehuru ofta de grundade på denna saken, så kunde de intet finna något bättre plåster för detta sår, än at döda sielfwa Apinan. De öfwerlade derföre nogare med hwarandra *), och stadnade omsider uti det slut, at hustrun skulle gå til sängs och göra sig siuk, hwarpå de stöckade til mannen en, som skulle berättta om hennes siukliga tillstånd, sågande: *Din hustru ligger til sängs. Dig tillkommer, at häruti närmare del ta ja.* Hela hennes kropp är af swår sweda och siukdom betagen. Jag wet wäl intet, hurudant hennes tillstånd nu är, eller hwad som sedermera kunnat hända henne; men det wet jag, at hon ingen ting formår. Alt hennes göremål stadnar uti suckningar, och står det til Gud, om hon någonsin kan komma til hälstan igen. Det är ömt för en, som något förstånd äger, at se sin wån siuk, men deremot å andra sidan hugneligit, om han något kan bidra till bibehållande af hans lif. Så snart Skillpaddan hörde tidningen om sin hustrus opafelighet, begärte han lof utaf Apinan at fara hem och se om henne och om sit hus. Apinan sade: *Ach min trogna wån! Hwad formår jag göra håremot? Jag hoppas likwäl, at du innan kort hedrar mig med din återkomst, och at du ej lämnar mig främlinge länge ensam uti denna ensliga stogen.* Sorgen öfwer denna skilsmåsan lämnar mig intet ögnablick fri, och tårar äro mine ögons ofsiljaktige

Q 4

följe=

*) De öpnade sina bedrägeris skrin och bredde ut sina tankars waror.

följeslagare, antingen jag går, står eller ligger. Skillpaddan sade: Ach min tjäre och förtroliga vän! Denna bortresan stjer aldeles emot min wilja. Aldrig hade jag annars utaf mig sielt kunnat lämna dit falla sällskap. Den som skal Piljas ifrån dit umgänge, han måste nödvändigt vara twungen dertil. Annars kan wäl ingen gifwas i werlden, som gierna låter sin siäl Piljas ifrån kroppen. Dersfore måste han nu med största misnöje taga affsed och fara bort til sin ort. Härpå tog han et ömt farwål, och blod-tårar runno neder af hans ögon. När han nu kom närmare emot sit hemwist, samlade sig de närmaste af slägt och wänner honom til mötes, och med en röst, som hördes ända up til den ljusa stjernan Capella, ropade: war wälkommen, samt förde sin tjära främmande med mycken ärebetygelse in uti sit hus. Vid första inträdet fick han se sin hustru ligga i sängen, och hennes kinder af suikdom wara förwisnade som en ros af hetta. Den hitfiga febrén hade redan giordt hennes rosenröda ansikte så blekt som en Narciss, och hennes silfwerhvita kropp så röd såsom guld. Hennes hårlockar woro spridde omkring hennes kinder, såsom Hyacinther omkring Narciss-blader. I stället för röda blommor, hvilte för wisat sig på hennes ansikte såsom på en rosensång, war det nu såsom en Saffran alt öfwer. Hon, som förut til sin wänt hade liknadt den raskaste blomma, hon som haft kinder röda såsom en Tulipan, och som runnit up frisk och frodig utaf sielswa Paradis-trågården, war nu utaf suckan blefwen smal som en rö, och af klagogrät sin såsom

såsom et hår. Ehuru hjärt han hålsade på henne, ehuru ofta han frågade efter hennes tillstånd, så fick han intet svar, och ehuru vänlig han visade sig uti sit tal, så lät hon sig intet derutaf röra. Med all sin ödmjukhet, med alla sina böner, med allt sit smicker och med alla sina vänliga betygelser kunde han ej så mycket vinna, at hon fastade et godt öga på honom, eller länte örat til det minsta af allt hwad han yttrade. Ach, mit hjerta! sade han, lägg bort et sådant wäsende, som mera öfer än lindrar din swåra smärta; ty en sådan wara är allt för litet gångbar, at kunna här gifwa någon ting utaf sig. Han sade derföre til den samma hennes wän, som hade gifwit henne in det rådet, at lägga sig siuk, och som af hjärlet för henne fatt bredewid hennes hufwud, och dref bort flugor: Min kära Syster! Jag är redan allt för mycket modfäld och hjertkländ, at längre kunna stå här wid den siukas sida. Min kropp är för swag och mina ögon äro för matta, at så någon den minsta sömn eller hwila. Hwarföre wil då intet denna siuklingen tala et enda ord med mig, och hwarföre öppnar hon intet för mig, hwad henne på hjertat ligger? Hon, som härwid stälte sig hjerteligen bedröfwad, drog sina falla suckningar och sade: Kom nu intet fram med det Medicamentet, för hufwudwårk, som du förr brukadt, då du varit hennes läkare. Kärlekssiukan är en sådan siukdom, sam intet låter sig genom något medel bota. En siuk, som är utom allt hopp at åter blifwa frisk, huru skal den wara i stånd at efter wanligheten andas eller at tala et enda ord. När Skilspaddan hörde denna bedröfweliga utlåtelsen, begynte hjertat uti ho-

nom at wilja brinna och brista, så at han ej utan största ömhet sade: Ach, hwad är det för et Medicament, som antingen icke finnes i landet, eller ock genom nogare efterfrågan icke skal kunna åstadkommas? Säg mig, hwad för en läkedom emot denna sjukdomen tarstwas, at jag må fara haf och land öfwer, och fråga derefter. Jag måste skaffa det, ehwar det finnes, det må wara närmare eller längre bort, det må ock wara hos bekanta eller hos främmande. Om jag ock, såsom en fisk, skal säncka mig neder uti hafsens djup, så skal jag det göra, och om jag än såsom en måna skal gå öfwerst up i himmelen, så skal jag wåga mig åstad, och upoffra både hierta och lif, som af watten och jord är det allraädlaste jag äger, för at winna denna läkedom; ty min karestas sweda är såsom en pil uti mit bröst, och såsom et swärd uti mit hufvud. Då uttrade sig änteligen den siuka sälunda: Uri läkare-böckerne finnes tydeligen beskriswit, at detta är en sjukdom, som egentligen hörer qwinnotjönnet til, och som allraförst upkommer uti sielfwa moderlifwet. Endaste läkemen häremot är et Alpine-hierta: ty sjukdomen är annars så swår til at bota, at utom detta medicamentet intet botmedel mera är möjligt. Skilspad-dan frågade, hwar denna läkedomn wore til at finna, och med hwad konst den skulle kunna erhållas? Den siuka makon, som uti list war ganska snäll och uti härerier ganska wäl förfaren, sade: Wi wete också, at denna läkedomn är swår til at bekomma, och lærer näpligen finnas i werlden, utan, såsom gripen, har allenast et namn, Wi hafwe icke heller kallat dig hit til den ändan, at du skulle skaffa denna

denna läfedom, utan allenast derföre, at du måtte se din trogna wän på sit yttersta, och, efter föregången förlifning, taga et wänligt affskjed med henne; ty hwad för krafter har wäl jag stactare at hådanefter umgås med min man, och hwad för hopp är nu mera i werlden öfrigt til min förra hållsas återwinnande. Jag wil intet se mig lefwa den dag, jag icke får smaka dödsdrycken utur werldenes pokal, och jag wil intet tåla mig sielf, om jag ej har oro och beswär i tiden. Dese hjertfrätande utlåtelser hade den wärkan, at alt tålmod förgick Skillpaddan *), så at han begynte til at bitterligen gråta, och ehuru djupt han i detta målet tänkte efter, så kunde han ändå intet utgrunda någon annan utwäg än denna at taga lifwet af Apinan. Han fastade derföre alla sina skuldigheter öfwerända med en obillig otacksamhet, såsom den fastaste grundwalen med den grofwa ste hammaren, och saite sig fullt och fast före at döda denna sin trogna wän och kamerat. Hustrun, som ägde et förträffeligit förstånd, underlät icke at oftare warna och astråda honom, sägande: Det hörer en gement sinnad til at, för en utmärkt gläd qwinnas skull, hwilken redan är så godt som utom stånd satt til at wisa någon wisare trohet **), wisja wara så otrogen och i grund nederriswa den gamla wänskaps och enighets byggnaden, som emellan dig och Apinan blifwit befast, och sedan du igenstängt dörren til all höflighet och ädelmod, uppbygga en byggning, där sielfwa otroheten sit säte äger. Ware långt ifrån,

af

*) Han ref sin tålmodis halsduk tender.

***) Hwars trohets caractere är så godt som redan utskrapad ur des tilstånds sida.

at den gamle Gubben skulle för en gammal gunnias
 full genom idel förräderi blifwa mördad och i stycker
 delt. Häremot begynte åter han til at ännu mer fö-
 rebrå sig sielf, och säga, at det wore wißerligen til
 at wisa af ifrån rätta wägen til tränga willostigar,
 at icke wårda sig om en trogen wån, på hwilken he-
 la husets styrka hwilar, utan i det stället i akt taga
 wånstaps Skyldigheten emot en främmande och obe-
 kant, med hwilken jag aldeles ingen gemenskap har
 antingen til slägte eller slägtskap. At fullgöra sin
 förbindelse emot en gammal wån för desß gamla för-
 trolighet är altid bättre, än at nyttja nya wänners
 wäl anrättade bord. På detta sättet wann änteligen
 hustrun sit spel, och den gemena Skillpaddans tanke
 stånade derwid, at, såsom halsen afhugges med
 swärdet, så skulle han med otrohet giöra troheten til
 et intet, och såsom säden kastas med wänden, så skulle
 han genom list och bedrägeri slå all upriktighet bort
 i wäddret. Den stackaren besinnade intet, at falsk-
 hets och otrohets wägen altid leder til olycka och elån-
 de, at de elake tydeligen igenkännas på deras utwår-
 tes tilstånd, och at förbunds brytande är et synbart
 brännmärke på alla nedrigt sinnades pannor. Hwar
 och en, som äger den fula egenskapen at wara be-
 drägelig och otrogen, måste omsider erfara det ödet,
 at blifwa utesluten ifrån de redeligares umgänge,
 och den som en gång blifwer utmärkt at wara en för-
 bundsbrytare, kan aldrig hos de upriktigare winna
 någon heder eller af dem blifwa närmare hörd och an-
 wagen, utan måste til slut upbåra den lön, han för-
 tjent, at hans huswidsstäl blifwer såsom en bågare
 aldeles sönderkrossad. Brott derföre intet dit förbund,

om du vill vara ärlig. Wet at man räknar för en
 skam til at hafwa gemenskap med sådana, och för
 en skyldighet at wakta sig för deras förtrolighet och
 förtroliga sällskap. Skillpaddan, ehuru han wist
 hade satt sig före at döda Apinan, beslutade likwäl
 at ej ställa detta i märket, förr än han fick hämta
 honom hem i sit eget hus, och i det upsåtet for han
 äfwen ästad til Apinan. Längtan efter hans åter-
 komst hade redan hos Apinan gådt för långt, och
 ångslan öfwer en så tjår wäns bortowaro, samt sa-
 san för ensligheten woro såsom knifwar uti hans be-
 drofswade hierta. I detta tillståndet fick han änteli-
 gen se den wackra Skillpaddan komma tilbakars, då
 hans glädje blef så stor, at han begynte på det allra-
 ljusligaste til at siunga werfar af detta innehåll: Gu-
 di ware tack, at en så älskanswärd wän, som du
 är, nu åter wisar sit behageliga ansikte för mig efter
 en så lång tids skillnad. Han frågade genast efter
 Skillpaddans tillstånd och sinnelag, och åstundade
 tillfika at få weta, huru det stod til med hans kära
 hemmawalande. Skillpaddan swarade: Ach, min
 rebelige wän! Sorgen öfwer min skillemåssa ifrån
 dig hade så intagit och betagit både siäl och kropp
 hos mig, at jag ej kunde med den glädje, som jag
 naturligen borde, se deras sagra ansikten, eller up-
 lifwa mit bedrofswade hierta af en brinnande kärlek
 för dem, såsom mina barn och närmaste slägtingar.
 Swar stund, jag begynte föreställa mig, huru du
 fasade för din enslighet, huru du lesde utan all betje-
 ning, och huru du war skild ifrån din thron, din
 Regering, dit Rike, och hela dit öfwerbefäle, så blef
 mit hierta kländt, mit lif insfränkt, mit lustiga sin-
 ne

ne oflufligt och min wällufstiga lefnad aldeles oroad. Jag ångrar ännu hierteligen hwad jag emot dig giordt, och jag har härwid alt för mycket at förebå mig sielf; ty intet är det billigt at du skal sitta här såsom uti en lustgård och lefwa et Kongeligt lif, samt nyttja alla de lekamliga nöjen, som dit hierta kan åstunda, och din trogna wän skal imedlertid wandra genom de beswärligaste wägar, och nyttja bara jorden til sin fång och hårda stenar til sit önegått. Du är här såsom en blomstrandende ros. Din kamerat går likwål til fots genom törne och tistel til dig. Dersföre är jag nu i den tankan hitkommen, at ehuru det må falla dig beswärligt, du ändå wille wisa mig den humesten, och möda din fot til min usla foja. Sjelfwa Guds lag förbinder dig at icke afflä min kallelse, utan hedra mit hus med din wälsignade närvaro, på det mit folk med klara ögon måga stönja, huru stor din wänskap är emot mig, och mine wänner wid din höga ankomst måga hafwa den hederen at in för dig framtråda, hwilken så uphögd är på jorden, som stjernan på himmelen, på det äfwen hiertat genom dit besök må blifwa gladt, och herberget genom din hårlighet må winna lyster. Kjäre! kom då et litet ögneblick til mit ringa hus. Kom och gör min bedröfweliga boning til en behagelig örtogård. Min hårlighets Sol blifwer härigenom uphögd, och din hedersmänna lider icke derwid någon minskning. Låt högre och lägre utan åtskillnad sira dig. Dit höga stånd kan derigenom intet förringas, och dit heberliga namn kan deraf icke någon skam hafwa. Gått fram uti dagshuset, medan werlden det åskar. En Munks hus kan derigenom icke blif-

wa wänfrågade. Jag wil också wid det tillfället hedra mig sielf dermed, at jag hedrar dig, och anrätta et bord fullt med härliga rätter och fullsatt med wäl utpnydda gäster. På detta sättet kan jag til någon del så å daga lägga min skyldiga erkänsla emot dina många mig bewissta wälgierningar. Apinan sade: Låt bli alt sådant krus och fiäs; ty när kärleksbandet är knutit och wänskaps förbundet en gång blifwit stadfast, så äro alla widlöftiga compliment, tractamenter och uppafningar et öfwerflödigt beswår, och såsom en tilförsel, den ingen nytta hafwer. Det heter: Den är wärst ibland bröderna, som måst krusar. Om intet krus brukas, så är sammanlesnaden så mycket förnöjeligare. Lacka intet så mycket för min emot dig betygade wänskap, den du behagar råfna för en så stor lycka och förmån. Dit förtroliga umgänge har i sanning warit mig så hederligt som högstnödigt; ty sedan jag blifwit skild ifrån mit Rike, min ståt, Stat och Berjening, har jag måst finna mig uti samma swåra belågenhet, som alla andra främlingar, och widhjännas den plågan, som ensligheten med sig förer. Hade intet Gud under detta mit främlinge-stånd behagadt hugna mig med dit sälla umgänge och bewärdigat mig din wänskap, hwem hade wäl då frälst mig ifrån tidsens beswårligheter och ifrån den swåra skinnad, jag annars hade måst erfara. Nu är jag likwäl genom din ljuswa närwaro på denna ensliga orten bleswen herteligen förnögd och til frid ställt. Derföre, såsom jag redan sagt, är din bewågenhet emot mig wändelig, och om jag är dig allenast något skyldig, så är tu wiserligen mig alsintet. I så satta omständigheter

ter behöfwer du intet göra dig det widlöftiga beswäret, som du nu för min skull erbjuder, hälst et godt sinnelag och et upriktigt wäsende altid förtjenar rum fram för den bästa wälsägnad, och en inwärttes förman, som wärfelig är, bör högre stättas än en utwärttes, som allenast et stjen äger. Wänner måste aldrig krusa med hwarandra, om de icke offentligent äro dertill förbundne. Skillpaddan sade: Andamålet, hwarjore jag har budit dig, är allenast at i aft taga et bruk, som wid gästebud plägar wara en skyldighet, och affigten med mina ärebetygelser är aldeles intet at winna något beröm eller den minsta förman, utan alt hwad jag nu åstundar, är at ej wara längre skild ifrån dig, och at ständigt få njuta din ljuswa sammanwaro; ty jag wil icke et ögneblick mera wara dig förutan. Apinan sade: På kärlekswägen räknar man intet så noga, om det är närmare eller längre bort. Låt ock wara, at wänner äro så långt skilde ifrån hwarandra, som öster ifrån wäster, när de likwäl ständigt fågna hwarandra med underrättelser om deras hälsa och wälmåga, så kan intet den utwärttes skinnaden hindra dem at kalkas hwarannan med sina hiertan. När wi til själen äre hwarandra närmare, hwad gör det då til saken, at wi til orten äre längre ifrån hwarannan skilde. Samma mening innehålla de wersar, hwilka någre store män liksom af naturen hafst sig medfödda: Om jag intet äger din ljuswa närwaro, såsom reddbara penningar i min hand, så är likwäl föreställningen af din nära förening med mig så mycket fastare och oryggeligare: Om wi til kroppen intet så kalkas hwarandra, så är det oß ingen sorg, när wi til själen

len äre hvarannan desto närmare. Skillpaddan lät ännu en gång sin ödmjukhet lysa fram såsom en strål, och sina böner tränga sig igenom såsom en pil til sit önskade mål. Hans tal gjorde omsider Apinans stenhårda hierta så wekt som et wax, så at denna åter svarade Skillpaddan: Ach, min rebelige wån! Swartil är en så trägen anhållan nödig? ty å ena sidan är det en skyldighet, som sielfwa höflighets lagen ersfordrar, at söka sina wänners nöje, och å andra sidan är det äfwen en nödwändighet, at efterkomma deras wänliga kallelse. Det hörer wår wån til at gifwa et enda tekn. Of hörer det til at genast löpa och ställa det i wärket. Men icke des mindre är det för of nästan omöjeligit, at fara öfwer detta wida wilda hafwet. Skillpaddan sade: Bekymra dig intet; ty jag skal föra dig öfwer på min rygg såsom på et stiepp, och inom en timas tid wil jag laga at du skal komma til den öen, som är en fjälla til all ro, och et ställe, der förmån och lycka sit rätta fäste äga. I synnerhet berömde han det hafwet så högt, at han retade Apinans hierta emot des wilja til at göra följe, och ehuru denna annars war misnögd med resan, så måste han ändå hörsamma Skillpaddans ord och öfwerlämna sig helt och hållit uti des händer. Skillpaddan tog altså honom på sin rygg, wände sig straxt emot öen, och gaf sig ut åt watten. Men så snart han war kommen midt på hafwet, begynte hans sinne at blifwa hänryckt såsom stieppet uti wattu-hwirlwelen, och hans tankar stadnade ånteligen deruti, at han på slutet siet ångra den gierning, han sig företagit, och stjämmas för det otidiga hopp, som han sig härwid gjort hade. Dese

dina falska anläggningar, sade han för sig sielf, hafwa ingen annan påfölgd med sig, än et wanfrågadt namn, och dessa bedrägeris frön, som du sår uti dit hierta, gifwa ingen annan frukt utaf sig, än at wännen til et slut winner sin önskon. Hwar och en som wänder sit ansikte bort ifrån den örtegård, der trohet blomstrar, och wandrar uppå otrohetens wäg, han riswer sit bröst sonder af plågors och bedröfwelers törne. At wilja för et oförståndigt qwinfolks skull utrusta sig med list och bedrägeri, såsom med en gördel, emot en trogen och förständig wän, som lifwål är något rart och sällsynt i werlden, och at nyttja falskhet til ondt, såsom popelträdet til bogan, är intet de rättssinnigas wäg, utan de elafas egenkap. Hwad förstånd har wål qwinnan, och hwad grund äger hennes tal? Den är en rätt man, som intet rättar sig efter sin qwinnas ord. Skada och fördärf är wissaste påfölgden för den, som hållre söker at giöra Satans bröder än Gud sielf til wiljes. Låt derföre bli, låt bli; ty godt och ärligt folk giöra aldrig så. När han nu på detta sättet war uti wattenet systofatt at tala och svara för sig sielf, så kunde man på hans ostadiga rörelser klarligen skönja huru twähogse och håpen han war. En billig misstanka upkom altså härigenom uti Apinans hierta, så at han omsider frågade: Hwad är ordsaken til de djupa tankar, hwaruti du är, och til den stora håpenhet, hwarmed du går? Faller det dig för swårt at bära min tunga börda? Är det för den orsaken skull, at du så mycket betänker dig? Skilspaddan svarade: Hwaraf kommer du at tala sådana ord, och hwad skäl har du til at yttra denna misstanka? Din ostadiga

diga gång, swarade Apinan, och de många förändringar, du derwid wisadt, äro klara bevis til de samtal, du haft med dig sielf, och til den häpenhet, tröghet och wankelmodighet, som hyppadt sig hos dig wid denna din företagne resa; men om du tåckes unna mig den hederen och underrätta mig om sakens rätta bestaffenhet, så torde hända, at du genom minna råd kunde blifwa räddad ifrån den förestående olyckan, som gör dig så bekymrad, och anlända til en behagelig och säker hamn. Skillpaddan sade: Det är sant, du säger. Detta kan intet wara ordsaken til min stora sinnes oro, at jag nu första gången har den äran til at komma med Eder Majit til min bedröfweliga koja. Sådant alt räknar jag ibland de lyckeliga händelser, som i synnerhet sättja mig uti lyfter i werlden. Men jag wet, at mine hemmawarande äro siuke och modfällte, och kan det ej annars wara, än at de måste lida nöd och brist på alt det som i et hus nödvändigt kallas kan. Jag ser altså, at jag intet förmår så fågna dig som jag både wille och borde, och är detta en nog gällande ordsak för mig at skjämmas och bligas, om du icke benåget wil ursäceta, hwad för mig i så fatta omständigheter brista kan. Apinan sade: Emedan din upriktighet och trohet emot mig är så fast som et berg, och så klar som sielfwa dagen, så passat det sig allrabäst med en sådan tilgifwenhet och wänskap, at aldeles afstå med alla ceremonier, som uti gästebud allmänt plåga i aft tagas. Rätta wänner behöfwa aldrig krusa sins emillan, utan allenast för främmande och dem de intet skjänna. När Skillpaddan hörde dessa orden, fattade han mod och gick ännu et stycke längre, men blef åter fördjupad

i sina förra tankar, hvilka gjorde honom lika trög och trohögse som tilförena, och föröfkte hans ånger, samt bestyrkte hans förra förebärrelser, så at han sade wid sig sielf: De wilja reta mig til at bryta et förbund, som jag redan har fastställt. Jag wet likwäl, at de ingen ting mindre äga än den egenfkapen at wäl komma öfwerens med folk. Jag wet också at det är emot et sundt förnuft och en sann lära, at wilja begära upricktighet och et rent wäsende af deras sinnelag, som man allenast til utseende kjenner. Deras utwärtens wäsende synes upricktigt, men deras inre är fullt utaf hat och owänfkap. Hos dem är ingen ting mindre än redelighet. At förmoda trohet af dem är en stor dårskap. Männe derföre någon årlig sinnad kan tillåta mig at på deras blotta ingifwelse falla til en sida, der idel nedrighet och otrohet regerar? Männe folk af Religion kunna billiga detta? Dese tankar satte honom uti ny håpenhet, så at han åter stadnade midt uti sin fart. Apinans misstänka fick härwid öfverhanden, och föll äfwen han uti djupare betänkingar, sägande wid sig sielf: När hiertat oroas af misstänka om en wän, så måste man noga stjärpfåda alla omständigheter, och derwid ganska försiktigt och makligen gå til wäga; ty om misstänkan blir riktig befunnen, så kan man med försiktighet rådda sig ifrån det fördärf, som den andras list påhystadt. Är åter misstänkan falsk, (Stundom gör man wärkeligen synd, at man misstänker, Alcor.) så har man ingen skada deraf, at man är waksam och warsam. Är han din wän, så är du säker. Är han det intet, så friar du

du dig ifrån hans bedrägeri. Derföre ropade han til Skillpaddan, och sade: Hwad är ordsaken, at du så swårswar omkring med dina tankar, som Riddaren med sin häst uppå fältet, och hwarföre grubblar du alla ögneblick så djupt, som en dykare, då han sänker sig neder i hafvens djup? Skillpaddan swarade: Ach! min bror ursäkta, at min hustrus swaghet och mina barns bestörtning deröfwer har giordt mig så tankesfull och ångslig. Apinän sade: Jag wet, at denna din oro och ångslan förordsafkar misnöje hos alla dina hemmawarande: Det är wäl sant, som de gamle hafwa sagt, at det är bättre til at vara siuk, än til at bota siuka; men så öm och omtänckt bör man altid vara, at man ej tilfogar den siuka någon större smärta och sweda. Wisä mig nu den godheten, och säg mig, om läkarne weta någon bot för din hustrus siukdom, som bäst passar sig efter hennes natur, och hwari den samma egenteligen består, på det wi genast måge wända om igen, och med all flit söka til at skaffa et sådant läkemedel, ehwar det ock må finnas. Skillpaddan swarade: Enligt läkarnes utlåtande, fordras deremot et botemedel, som intet står til at sä, och är det härmed, såsom med Lapis Philosophorum, at ingen kan wisä det minsta spår eller teken dertil. Apinän sade: Hwad är det för Medicament, som hos Apothekare intet finnes, och hwad skulle det vara för pulwer, som i deras lädor icke står til at bekomma. Kan hända, om du gifwer mig rätta namnet derpå, så torde jag weta, hwar det finnes, och huru det skall kunna erhållas. Den ensaldiga

Skilspaddan war så dum, at han sade rent ut: Alt hwad mig härwid trycker och bekymrar, är et Apine-hierta. När desse orden kommo för Apinans öron, föll han uti en sinnes oro, såsom uti en brinnande eld, och olycksbien begynte flyga öfwer honom såsom gråshoppor. Sjelfwa himmelen blef för trång för hans hufswud, och den klara dagen blef alt för mörk för hans ögon. Men genom sit uplysta förstånd fattade han åter mod, och sade i sit hierta: Ach! min siäl, ser du, huruledes en olyckelig begärelse har störtdadt dig uti fördärfwet, och huru en swag efterlåtenhet har ledt dig in uti största fara och äfwentyr? Men hwad skall man göra? Det är intet första gången, jag råkad uti owännens bedrägeliga snaror, icke heller är jag den enda, som lånt öronen til skrymtares tal. Illwiljares listiga olycksplilar hafwa intet råkad på mit bröst allena, och elakt sinnades förgiftiga törne-taggar hafwa ej endast sargadt mit hierta. Månge utom mig äro blefne brände af samma eld. Sannerligen, detta är intet det första skär och inbrott uti Mahomets lära. Alcor.) Nu står ingen hielp för mig at winna, utan genom list, falskhet och bedrägeri. Beware Gud! Om jag utan betänkande wille låta föra mig på Skilspaddans ö, så skulle jag på en gång blifwa så inwecklad, at jag med all min estertänka icke skulle wara i stånd til at reda mig derur. Skulle jag intet wilja öfwerlämna mig uti deras wåld, utan fly undan och hålla mig affides uti en wra, så finge jag dö utaf hunger. Skulle jag åter wåga mig til at sielf gå öfwer åt den sidan, hwarifrån jag kommit,

kommit, så nödgades jag anförtro mig åt haffens
 böfjor, och måste, såsom et skepp, gå aldeles i qwas.
 Skulle jag ock nu lämna min tåcka skogslund, och,
 utan at tänka på andan, blindtvis kasta mig uti den-
 na oborstade Skillpaddans armar, för at få se hans
 ö, så wore jag wård hundrade sådana olyckor, som
 denna, och hundrade tusende gånger flere tilwitelser,
 än denna: Ach! jag arme narr, som wille frälfa di-
 na får. Jag är intet bättre wård, än at fastna uti
 ringen af din fjädja. Han sade fördenSkull til Skill-
 paddan: Sättet at bota den sköna Fruens sjukdom
 är mig ganska wäl bekant. Befymra du dig intet
 häröfwer, och lät inga oros frön få rota sig uti dit
 hierta. Hos våra hustrur wisar sig denna sjukdo-
 men alt för ofta. Wi tage då ut våra hiertan, och
 låta dem dricka af deras blod, samt äta af deras
 kött. Straxt går sjukdomen aldeles öfwer hos dem.
 Wi lide icke heller den minsta skada eller sweda der-
 af; ty öf är det ganska lätt at taga hiertat ut af
 våra bröst, och at åter sättja det i sit ställe igen,
 när öf behagar. För wårt slagte är det, twärt emot
 alla andra djurs natur, lika mycket, antingen wi
 hafwe hierta eller intet; ty wi hafwe den lyckan at
 kunna lefwa utan hierta. Hwad är då för swårig-
 het at kunna winna detta, som hos öf så ganska rin-
 ga är acktadt? Store lärare hafwa ej utan grund
 påmint, at fyra slags folk får man ej neka fyra ting.
 Först, måste man ej wågra hwad som åstundas til
 Konungars tjenst och förnöjelse. För det andra,
 måste man vara gismild emot de fattiga, som för
 goda gierningars skull, utbe något godt utaf Gud.
 För det tredje: Om gåssar arta sig wäl, om de wil-

ja förwå: fwa sig insigt och stickelighet, och med all
 sit och nit söka til at winlägga sig härom, så måste
 m'n vara deras trogna wägwisare, och gå i det
 längsta til at lära och underrätta dem. För det sjerz
 de: Uti alt det, som kan tjena til upriktigt sinnade
 wänners tjenst och nöje, måste man vara behjelpelig,
 och ej undandraga sig eller förebära brist och trångs-
 mål. Hvad är et lif, som icke med nöje wägar sig,
 såsom redbara penningar, för sina wänner? Hvad
 är et hierta, som ej nerlägger all sin styrka för dens
 fötter, hwilken han hjär hafwer? Hade du låtit mig
 weta detta, förrän jag for åstad, så hade jag gier-
 na tagit mit hierta med mig, på det både din hustru
 måtte genom min ankomst fullkomligen återwinna
 sin hälfa, och jag åfwen genom denna tjensten sättja
 dig uti någon behageligare förbindelse. Nu är jag
 så ledsen wid mit hierta, at jag stundeltgen långtar
 til at derifrån wäl blifwa skild; ty på alla sidor är
 det så fullt med bekymmer, plågor och beswärlighe-
 ter, at ingen ting kan förekomma mig beswärligare
 än des närmare gemenskap. Kan hända, om jag
 en gång bleswe det samma aldeles qwitt, jag då kun-
 de blifwa fri ifrån de tankar, hwaras jag plågas, då
 jag ser mig vara skild ifrån mina förnämste wänner,
 mine närmaste slägtingar och ansörwanter, mit Kife
 och all min egendom. Förmodeligen torde jag tillika
 blifwa särskilt belönt för det jag frålsar denna stackars
 süklingen ifrån sina smärtefulla plågor och anstötar.
 Ach Herre! denna djupa sucken, denna blodsdrop-
 pan af mit öga ropar efter mit hierta, som borte är.
 Huru länge skal den kära wänner, för en obillig wäns
 skull, lida så många plågor? Skillpaddan sade: Hwar
 är

är dit hierta, efter du intet har fördt det med dig! Apinan svarade: Jag lämnade det samma qwar på det stället, hvarifrån jag for. Det är et gammalt maner hos Apinerna, at, när de gå och besöka en wän, och de wilja sluta den dagen med glädje, så föra de aldrig hiertat med sig; ty det är en samling af all sorg och bedröfwelse, och en tjälla til alla plågor och beswärligheter, som hwart ögneblick med en enda inbillning och et enda bekymmer gör den härligaste lefnadspegel dunkel, och den ljuswaste glädje-dryck bitter och osmakelig. Östadighet och omwärling är en hustru-egenkap, hwaraf det både bår namnet och gagret *). Sinnets tankar hafwa i hiertat sit första ursprung. Derrföre har ock hiertat med sinnets **) nämn blifwit utmärkt. Det stadnar aldrig et ögnablick på et ställe. Det håller icke heller en tima jämt en och samma rörelse. Det förändrar sig hwar minut uti sina tycken och begär, äfwen för de täckaste Fruntimmer. När jag rustade mig til denna resan i tanka at besöka din hustru, när jag derjämte föreställte mig at blifwa behedrad med dit och dina kära hemmawarandes ljuswa sällskap, så sade jag för mig sielf: Detta ware min fullkomliga ro och förnöjelse, och derpå lämnade jag hiertat hemma efter mig. Nu wore det efter alt sundt förnuft en uppenbar skam, om jag skulle wågra at skaffa din Fru det botmedel som möjeligit är at åstadkomma, sedan jag sådt weta rätta besakfenheten af hennes sjukdom, och tillika sådt höra, hwad som til des botande i synnerhet erfordras. Så billigt det är, at du, som känner mit upriktiga sin-

D 5

inelag

*) Kålb betydter både hierta och omwärling.

**) Chatyr.

nelag och wet mit rebeliga upfat, måste i detta målet
 benågit ursäkta mig, så wist är det åswen å andra
 sidan, at dine närmaste anhörige och wänner måtte
 mistänka, det wi af inbördes wänstap of emillan på
 det sättet kommit öfwerens, at jag i denna ringa
 omständigheten skulle förebåra min brist, och neka
 en ting, som kunde wara mig mindre nödig, men
 för dig och de dina helt oumgångelig. Derföre for-
 drar höfligheten å min sida och skyldigheten å din
 egen, at wi fare tilbakars til mit hemwist, och tage
 med of hiertat, som wi der lämnadt efter of, på
 det wi sedan med denna stänken måge hugna din
 hustru och hedra of sielfwa, och således ej komma
 med tomma händer, eller något underlåta, som til
 hennes hälsas återwinnande skulle kunna erfordras.
 När Skillpaddan hörde dessa utlåtelse utaf Apinans
 munn, wände han med största glädje tilbakars til
 Skogslunden, och som han nu gjorde sig säkert hopp
 til at winna sit påstade ändamål, så skyndade han
 sig så mycket mer, at föra Apinan wäl til lands igen.
 Så snart Apinan blifwit frälst ifrån detta olycksdju-
 pet, hwaruti han frwäswadt, hoppade han genast
 up uti et träd, och satt sig der på en gren at tacka
 och lofwa sin Gud. Efter någon tids wäntan och
 längtan ropade änteligen Skillpaddan: Ach käre
 wän! Hwar åstu? Tilfället til wår heder börjar gå
 of ur händerna, och tiden til at resa är rätt nu för-
 bi. Min längtan är utom dess alt för stor, at få
 fullgöra hwad mig åligger. Apinan gjorde åtlöje
 åt detta hans tal och sade: Hwarföre will du säga
 så, när du likwäl menar helt annat i hiertat? Jag
 har tilbragt min förra lefnads tid uti Kongl. wär-
 dighet,

dighet, och jag har erfärit en lust, som nu varit kallare nu warmare, nu strängare nu åter lindrigare. Men ehuru himmelen har wändt sit ansikte ifrån mig, ehuru lyckan har tagit igen, hwad hon mig förr gifwit, och fördt mig uti de förtrycktas hop, så är jag likwäl intet så usel, at jag är utom de fördelar, som förfarenhet med sig förer, och icke wet, hwad godt och ondt är, eller kan urskilja upriktighet och falskhet ifrån hwarandra. Affiå med denna din otidiga begärelse, och sitt intet längre i deras sällskap, som förenuftige och ädelmodige äro. Påstå intet at äga namn af redelig, och strykt nu intet mer af din höflighet och trohet, hwaraf du ingen ting mindre äger än en angenäm och behagelig lust. Hwad de gå före, som berömma sig af insigt, mildhet och höflighet, det får man bäst utröna uti försöfelses tid, äswen såsom penningars hallt uppå proberstenen allrbäst pröfwes och urskiljes. Lyckelig den, som wäl sätter sådana uppå prof och försök. Deremot är den at beklaga, som låter sig bedraga af deras lögner. Skillpaddan klagade härwid jämmerligen och sade: Hwad är detta för en misstänka, som du sattadt emot mig? Ware långt ifrån mig, at något skulle komma i min tanka, som varit stridande emot din wilja. Om du ock wille stena mig med hundrade tusende plågo-stenar, så kan jag ändå intet wända mit ansikte ifrån det stofte, som utan för dit hof ligger, och om du än med dit wredes swärd wille hugga mig i hundrade stycken, så kan jag intet släppa din slif, hwari jag håller, til närmare åtnjutande af din lustwa person. Hwad är min siäl utan dig, eller manne kroppen kan må wäl, om jag ingen siäl hafwer?

hafwer? Du är et ljus för mina ögon och en glädje för mit hierta. Gud betage nu intet mina ögon sit rätta ljus: Apinan sade: Ach du dumme och säfunnige! Anser du mig likasom det Lejonet, til hwilket Råfwen sade: Den åsnan har hwarcken hierta eller öron? Skillpaddan frågade, huru härmed war. Apinan swarade:

Fabel om Lejonet, Råfwen och Åsnan.

Et lejon föll uti sjukdom af skabb, som sedermera slog sig til en räffuka. Deß hud blef härigenom liksom garfwad, och deß ansikte så skrynkligt, at det liknade en gammal fjärring. Anteligen stötte en förruttnelse til i kroppen, som hos det stackars lejonet förordskade så mycken wända och oro, at deß krafter begynte dageligen til at aftaga, förmågan til at röra sig förswann, och nöjet, at jaga efter rof, kunde nu mera icke nyttjas. Uti detta lejonets hof war en Råf, som altid gäde och snålade efter deß byte, och lefwadt på nåder af de smålor och bitar, som af deß mat kunnat falla och lämnas. När nu lejonet hade måst öfwergifwa sin jagt, så blef Råfwen härigenom satt uti et alt för slätt tillstånd, hwaröfwer han begynte at hierteligen oroa sig och ångstas. En dag, då hungeren honom rätt ansatte, utbrast han med sin försmädeliga tunga emot lejonet uti deß orden: O du willdjurs-Konung! Din tillstötande sjukdom har redan giordt willdjuren i denna skogen ledsna wid sit lif. Hela Detjeningen, ja alla och en hwar, både högre och lägre, hafwa utaf din swaghet och sweda en alt för märkelig kjänning. Hundrade tusende siälur måste, för dit enda

lif full, bästwa och fälla både mod och krafter. Swarföre försummar du at bota en så swår och smärtefull siukdom? Har du intet hört, det man plågar säga, at, då du känner dig ondt i kroppen, består bästa läkedommen uti Kyndsamheten. Dessa Råfwans ord gjorde uti Lejonets hierta det intryck, at han med et djupt suckande och med en bewefelig röst swarade: Jag wet sielf bäst, huru hårdt jag hela långa tiden af denna Stabb-siukdomen varit plågad och beswårad, så at min kropp nu mera af swaghet blifwit likt et weft rör, och min hårlösa hud blifwit förwandlad til en tunn hårdud, men jag wet intet; hwad läkedom man skal bruka emot en så swår och tårande siukdom. När Lejonet detta sagt hade, swarade en af läkarne, som uti Sällskapet närvarande war, som ock uti sin konst war ganska wäl förfaren: För denna siukdomen är ingen bot, som behagelig wårkan hafwa kan, utom Åsne-hierta och Åsne-öra; men alt ifrån första tiden, då denna siukdomen begynte at wisa sig, ända tils nu har jag warit i beghymmer om utwågar, huru en så begärlig ting skulle kunna åstadkommas. Råfwen swarade: Om Hans Maj:it tåckes befalla, så skall jag, fast en af des ringaste tjenare, sättja mig uti behörigt harnest til at uppsöka det som åstundas, och hoppas jag at uti detta mit höga wårf winna en lyckelig framgång, så at utgången innan fort skall framte för Eder Maj:it behageliga wedermålen af mit rena och wälmenta upsåt. Hårpå sade Lejonet: O du råf! Huru kommer du at säga sådant, eller hwad grund äger du til detta dit förslag? Råfwen swarade: Mig faller i hogen, at det icke höfspar sig för

Eder

Eder Majt til at sielf gå ut af denna Stogen, medan håren på des krops så affallit, och des majestätiska anseende så märkeligen astagit. I så fatta omständigheter skulle Eder utresa, Eder jagande och wistande ibland bekanta och obekanta hafwa den påföljden, at Eder Kongl. magt och myndighet skulle helt och hållet bliwa förminskad. Mig tyckes därför bäst wara, at jag går och hämtar fram til denna Stogen det som tarfwas, på det willdjurs Konungen sielf med egen hand må det samma emottaga och efter eget behag deraf äta. Lejonet frågade: Huru är detta möjligt? Råfwen svarade: Nära bredewid denna Stogslunden är en rar och sällsynt källa, som med sin öfwerflödande watten föraktar det djupaste haf, och med sin behageliga klarhet utskjämmer de allraklaraste källor. Til denna källan kommer alla dagar en Präst, och twättar sina kläder, hafwandes med sig en släp-åfna, som uti ången omkring samma källa gierna ligger och sofwer. Jag förmodar således, det jag på något konstigt sätt skall kunna hinföra samma åfna. Men häremot tackes Konungen göra mig det löftet, at, när han sielf upåter hiertat och örönen, han då med det öfriga af åfnan wille fagna de andra willdjuren. Lejonet bönhörde honom straxt, och gaf en försäfran ifrån sig, den han med en stor ed bekräftade. Råfwen, som åfwen gjorde sig mycket hopp om deltagande uti samma förmån, gick derpå genast åstad til källan, och, så snart han längre ifrån blef åfnan warse, underlät han icke at afsläggja sin tilbörliga hållning, begynte sedan at med särdeles smickran inställa sig uti wänligt samtal med honom, tils han änteligen kom honom

nom närmare, då han troget följde honom wid hans
 sida, ehwart han gick, och med en lifnande tunga
 taltalte honom sålunda: Min tjäre wån och kamerat!
 Hwarföre skal jag se dig så swärliga betungad, så
 ståndigt oroad, och så ansenligen utmagrad? Åsnan
 swarade: Denna Prästen här strart bredewid är det,
 som mig så drygt arbete och så tung börda pålägger.
 Med alt detta är han likwål intet omtänkt at under-
 hålla och försörja mig. Måste således jag af ång-
 stan och bekymmer förmedelst en alt för knapp föda
 sättja mit lif til och af elände aldeles sörgås. Han
 bryr sig intet om en annans belägenhet. Jag måste
 likwål se honom uti sin kyrka hafwa sit goda under-
 håll, och i midlertid nöja mig at äta af hans allmo-
 sor, hwilka endast och allenast bestå uti litet korn.
 Alt, hwad han drager undan til sig, ligger uti sa-
 delen på mig, och är min börda både dag och natt,
 då för mig intet annat råd är än at äta stoft och
 dricka blod. Härpå sade Råfwen: Min af hiertat
 upriktige wån! Gud ware ärad, du har styrka i di-
 na fötter til at gå, och förmåga i dina tänder til at
 äta. Hwarföre wil du då utwälja detta eländet,
 och, så swag och mager, som du äst, låta fånga dig
 uti en så olyckelig snara? Åsnan swarade: Det är
 uti tunga bördor jag måste sättja all min heber, och
 ehwart jag går, är möda och beswär min tildömda
 del. Har du intet hört berättas, at, då en åsna
 en gång blef buden til bröllop, sade hon: Tro intet,
 at detta är blott til at hedra mig; ty antingen haf-
 wa de mig nödig til at bära wed eller ock watten.
 Men i midlertid är icke jag den endaste, som råkadet
 uti desse olyckor, utan hafwa mine Förfäder alla fö-
 re

re mig måst widhjännas samma swårigheter, och samfällt satta under en lika olycksbörda, hwar och en efter sin förmåga. Dese åro ock de tankar, hwarwid jag ånteligen efter längre och nogare öfnerwägande stadnadt, emedan det aldeles en afgjord sak är, at man uti denna werldenes mörka boningar måste dricka af beswårs kalken och ikläda sig en widrigare lyckas kläder. Så länge jag lefwer, will jag i desso huse förblifwa och icke skiljas ifrån Prästens tjenst. Emedan jag utom desso kan lifnåra mig af de spåda plantor, som upkomma, så will jag icke hafwa den skammen at vara aldeles bördlös; ty man måste vara hård och fast, såsom et berg, och icke lätt såsom et wäder. Käfwen den bedragaren fåde: Käre wån och Kamerat! Hwi will du med så mycket beswår fördrifwa din lefnadstid, och ej bortlägga et så swårt lefwernes sätt? Westu intet, at werlden är wid, och at dit utrymme är ganska stort? Huswudsaken för en som wedermöda och beswår måste utstå, är i anseende til tidens omwärlingar at fritt så wandra sin wäg fram på denna widsträckt jord. Under påstående wandring är taf öfwer huswudet så hjärt och angenämt, som något kan vara, och är det icke heller någon skam at gå ifrån et ställe til et annat som bättre är. Skulle åter det vara för trångt, så är det rummet, som werldenes Gud förunner, så mycket tilräckeligare. Usnan swarade: Emedan ingen, ehwar han ock vara må, får et enda korn mer än den föda, som honom tilbelt är, så har han ej annat at wänta än plåga, möda och beswår, om han af en olyckelig begärelse företager sig några äfventyrliga reser. Allt hwad som af Gud

är beslutadt, och anordnadt, det kommer wäl ändå, antingen det är tillräckeligare eller knappare, och hwilketdera det blir, så måste man weta til at finna sig deruti. Har man penningar, och man jemte dem lägger hiertat i pungen, så har man bekymmer nog. Är man ägare af en hop äkta stenar och perlor, så har man tusende omsorger, antingen de förminskas, eller man dem widare föröka will. Råfwen sade: Detta är et tal, som förtjenar nogare upmärksamhet, och en egenkap, som wåre förnämste Herrar böra i akt taga, at de med stilla och förnögdte sinne samt förtrostan uppå Gud hwila uti den hedersgrad, hwartil de uphunnit; men det är icke allom gifwit at hinna til denna årones högd, och at blifwa ägare af ansenliga Capitaler. Den allwisa Gudens ordning är likwäl denna, at all ting i werlden kan på något sätt genom naturliga medel winnas, och är det hans sak, som är alla ordsakers ordsak, at utaf hwars och ens förtjenst härleda den frukt, som kan giöra honom lyckelig. Dersöre måtte den wärkeligen vara och blifwa Guds wän, som wét at nyttja sina öron til sin nytta och behageliga förmån. Om du nu täckes tillåta mig, så skal jag föra dig uti en härlig äng och flögslund, hwars sält är, såsom det skönaste Cabinet, utziradt med allahanda flinande rosor, hwars lust är wälluktande, såsom de wackraste blom-potta af en behagelig Ambra och Muscus, hwars gröna ängar äro med blomster lifsom alt öfwer målade, hwars stoft är en läkedom för swaga ögon, och hwars gräs lucttar såsom den bästa Jasmin. Någon tid för detta tillstyrkte jag en annan af dit slagte härtil, och änteligen efter trägen

Ⓒ

anhål.

anhållan fick jag föra honom til detta stället, hwilket föreställer sielfwa Paradiset. Nu går han i största ro och beqwämlighet, hwart han behagar, på de fria och lediga fälten, och under en behagelig hålsa och wälmåga betar både natt och dag uti dessa säkra och fredeliga lustgårdar, utan at fråga efter någon den minsta sömn eller hwila. Korteligen at säga: Råfwen den bedragaren svingade sig rätt konfäst, och uprepade oftare sina förkjusande liknelser och klingande ordalag, men under allt detta nyttjade han falskheten såsom en fördärfwelig ugn at deruti koka och upkoka sina råa och omogna råd. Ingen gryta uti en Spis kunde häremot häftigare siuda än Åsnans åtomna begärelse, hwilken omsider tog så öfwerhanden, at han helt och hållet öfwerlämnade sig uti den förförste råfwens händer; sågande: O! du min trogne wägledare: Dit ledande är en egenstjening påfölgd utaf idelt medlidande och en alt för stor ynnest. At efterkomma din wilja är sielfwa lycksaligheten, och wore det förmåtet utaf mig at wilja wisa den minsta motstråfwighet emot en befallning, den jag nödwändigst måste åthya, och som härrör af en fullkomlig benågenhet å din sida för mit eget bästa. Hwad derföre dig tackes befalla, Skal jag af hiertat gerna hörsamma, och är jag hådanefter din upriktige wån och påttelige följeslagare. Som jag åfwen anser dig för min redelige wån, så wil jag utan betänkannde göra et med dig uti alt hwad du behagar mig förestriwa. Den falske råfwen förde härpå åsnan ånda til Lejonet. Så snart Lejonet blef Åsnan warse, wätnades dess munn af begärelse, och dess galla blef derigenom så uprörd, at det icke kunde

kunde hålla sig, utan rusade genast på Åsnan; men som desß kropp war i högsta grad utmårglad, och desß tänder samt flor woro aldeles asfattade och magtlöse, så förmådde det icke at gifwa Åsnan något sär, utan blef den stackars Åsnan med et i hundrade stycker sönderrifwit hierta denna gången frälst ifrån det grymma Lejonets flor, och fick i en hast fly undan derifrån. När Råfwen förmärkte en så stor swaghet hos Lejonet, förundrade han sig högeligen, och förtrot tillika, at det så hade förhastadt sig, medan desß tilstånd ännu icke bättre war, hwarföre han med en tadlande och försmädelig tunga utbrast sålunda: Ach! hwad winner man dermed, at man mycket plågar et djur, som redan uti olyckan stadt är, eller hwad förmån har man wål af en otidig skyndsambhet uti et så angeläget mål, medan lågligit tillfälle ännu öfrigit är. Hwar blef det tålmod och den försiktighet utaf, som du så säkert lofwadt at wilia i akt taga. Din egen heder hade ju fordradt sådant, och om du sielf welat hafwa bestånd, så hade du intet bordt släppa hwad du redan uti händer hade, på det du sedermera intet måtte ångra hwad du en gång så skamligen efterlätit. Hwartil gagnar ångeren, när saken redan gådt en ur händerne? Desse orden gjorde uti Lejonets sinne et alt för stort intryck, men det tänckte likwål förnyttigt wis wid sig sielf: Om jag nu säger, at jag i detta målet begädt någon försummelse, så heter det, at jag warit twehogse och håpen; Om jag widgår någon kittlande lusta och herrskande hunger, så blir jag utmärkt för den lasibara egenckapen at wara låtsinnig samt snål och sniken; Skjuter jag åter all skulden på mina swaga krafter, så måske jag

rent ut erkänna min oförmögenhet och swaghet, hwarigenom Rikets fiender skulle winna för mycket anledning til at närmare se in uti desß beträngda tilstånd. Ur derföre bästa rådet detta, at jag nu gifwer Råfwen et skarpt och alswarsamt swar uppå desß framställda fråga, och förbjuder honom at komma in för mig med sådana föreställningar, eller wisa en lit förmåtenhet och djerfhet. Han sade derföre: Du förmätne Råf! Swartil tjenar detta dit öfvermod? Westu intet, at det är för långt gängit af en undersåte, at wilja begära underrättelse om alt hwad desß Konung gör och för händer hafwer? Hwad magt har wäl en sådan at efterfråga hemligheten deraf, eller egenteliga ordsaken dertil? Swar och en, som kjenner sin styrka, och wet at hålla sig inom sina tilbörliga gränser, han kommer til åro, och Gud förbarmar sig öfwer honom efter hans förtjenst. Hwad har du at göra med mina Kongelige påbud, eller hwad för en närmare gemenskap skal en sådan, som du äst, kunna hafwa med en regerande Konung? Inga trålar, inga ringare undersåtare och landtboar kunna tåla at weta deras Konungars tilstånd, eller sådana hemligheter, som böra tyste hållas. Ingen kan bära deras stora skäncker, utan allenast deras egne sköne hästar (Alcor.). Låt derföre bli at fråga vidare efter hwad som fjedt är, utan tänck nu på något nytt konstigrep til at åter hämta åsnan hit igen, på det du härigenom må å daga lägga dit upriktiga hierta och rena upsat, och din åros Sol genom min Kongelige nåd må blifwa uphögd til en långt högre grad ibland dina gelifar. Råfwen war intet senare at gripa til sit bebrågeri,

än en kuff til sina tömmar och en resande til sin fo-
 dersäck. Han gick genast bort til åsnan och hälsade
 alt för vänligen uppå honom. När åsnan fick se
 honom, wisade han sig ganska afwog, och likson
 aldeles stum wid alt hans tal, men utbrast ätteligen
 i dessa orden: Det är största orätt i werlden, at jag
 så mycket skal lida för min wänskap med en sådan
 som du äst; ty hwad påsyftar du annat i din själ
 än at wandra på otrohetens wägar? O du själm
 och bedragare! Du har först smickradt mig med löf-
 ten om din benägenhet och upriktighet, sedan har
 du anwist mig til et mordiskt lejon och med din be-
 gärelses flo teknadt uppå min hud, at jag skulle sönder-
 derriswas. En hedning och otrogen skulle, såsom
 wän, icke giordt detta wid mig, om jag ock varit
 en Musulman. Räfwen swarade: O du ensalldige!
 Hwad är detta för en misstänka, som du har sat-
 tadt, då du likwäl intet annat har sedt än en Ta-
 lismanisf bild och figur. Likwät har du lämnadt
 den bekymmerslösa wräen och flydt bort ifrån de be-
 hageligaste utsigter af rosenbuskar utan at skåda all
 den härlighet, som der war til at finna. Den krop-
 pen, som du sedt, är allenast en Talismanisf bild,
 som fordne rike och förnåme Herrar, då de hwiladt
 på det stället, låtit upsättja, til at dermed hålla de
 ofstälige djuren i så mycket bättre stånd och ordning;
 ty detta är en lustgård, som med blomster af ättsilli-
 ga färgor och med frukter af oräkneliga slag är up-
 syld. Om nu intet denna figuren varit, så hade
 alt hwad djur i werlden heter, kommit hit och
 trängdt de willa djuren, som sig härstädes uppehål-
 la. Deremot är nu denna lustgården med des klara

rinnande watten och alla slags utwalda wårter bleswen ifrån slita olågenheter albeles befriad. Det kan wål understundom hända, at et eller annat främmande djur, lika som du, infommer, men så snart de blifwa wårse denna saseliga bilden, fly de strart bårt ifrån denna lustfogen. Deremot tilbringa sielfwa inwånarne sin lefnad här uti största ro, stillhet och beqwåmlighet, de äta, dricka och leswa hwar dag fräseligen. Men som hwar och en utaf oss med nöje söker at wisa våra wänner höfslighet, så äre wi ock willige at för dem förklara den hemlighet som under denna figuren fördold ligger, hwarigenom skjer, at man sedermera, utan minsta fruktan, och utan at fira eller tacka någon dertföre, kan så njuta de outfågelifa förmåner, som denna orten med sig förer, och tilfaller åfwen oss med det samma en önskelig belöning; ty den, som hänwiser en til något godt, han anses såsom hade han sielf giordt det goda, Alcor. En sönderriswen råf är hela den swartkonstbilden, som du der ser bredewid Lejoneskulan. Jag är ju til kroppen långt mindre än du. Likwål går jag der både dag och natt och tager min tilräckeliga föda. Intet kan jag tro, at du af denna skapnaden wil göra något häreri. Hwar och en, som maga har til at äta med, söker gierna til det samma stället. Jag tänkte wål förre gången uppå til at påminna och åtvarna dig, at om du skulle få se något besynnerligt, som liknade et lejon, skulle du derigenom icke falla på några scrupler eller misstankar; men ehuru jag annars af hiertat gerna haft den åran at tala med dig derom, så rann det mig likwål albeles ur minnet. Nu sedan du närmare blifwit

blifwit underrättad om rätta egenfapen af denna
 slätta bilden, måste du hådanefter icke låta slika mis-
 tankar få något inrymme hos dig, eller lämna Sa-
 tans ingiswelser det minsta insteg uti dit hierta; ty
 Satans inbillningar och misstankar taga warles-
 ligen lifwet af folk (Alcor.). Kort sagt: Med
 sådant smicker förkjuste han den långörades öron,
 och med sådana falska inbillningar och dichter dref
 han denna enfalldiga på nytt igen bort åt Stogskan-
 ten. Blef således den stackaren ännu en gång fän-
 gen genom råfwens förhårande tal, och kunde inga
 tömmar wara bättre än hans egen girughet och snål-
 het at föra honom ända til det stället, hwarest
 lejonet war; men Råfwen skyndar sig i midlertid
 förut, och berättar för lejonet åsnans ankomst, så-
 gandes: Frögda dig, o Konung; ty et lif är nu åter
 här til belöning för din Kropp och til befordran af
 din ewiga wålmåga. Men akta dig allenast, at du
 intet rörer dig ur dit ställe, eller strider utom dina
 Majestätiska gränstor. Rusa intet obetänksamt å-
 stad, utan gif dig tålomod, och förhastta dig intet
 til at anfalla, förwån dina krafter det tillåta, och
 lågligit tillsälle sig yppar, då du behörigen kan afgö-
 ra din sak och således winna dit påsyftade ändamål.
 Willbjurs Konungen rättade sig ock aldeles efter
 Råfwens gifne ensidige råd, och ställte sig på lur af-
 sides i Stogslunden, såsom en bild den der intet lif
 hade. Härpå sade Råfwen til Åsnan: Kom nu
 hit, på det du må se rätta bescaffenheten af denna
 Swartkonst-bilden, och tillika sinna, huru orim-
 meligit det är til at tänka, det han skulle kunna rö-
 ra sig eller tilfoga dig någon skada. Åsnan wåga-

de sig hårpå åftad, men gief likwål med mycken warsamhet på sidorne omkring Lejonet. När hon omsider intet förmärkte til någon rörelse af det samma, nalkades hon så småningom närmare, tills hon änteligen helt och hållit bortlade all misstänka om någon skada af deß förbigående, och begynte således i största ro och beqvåmlighet at äta sig fullmått, sedan hon en lång tid för detta hade varit stadd uti swåraste hungersnöd. Derpå lade hon sig til at sofwa affides wid ången uppå et ställe, som war nära beläget intil den Talismaniska bilden, och då hon som bäst war kommen uti ro, nyttjade Lejonet tillfället, och ref henne ihjål, sägande sedan til Råfwen: Tag nu du wara på Åsnan, medan jag går bort til Kjällan och twättar mig ren. Sedermere wil jag äta hiertat och örönen, som äro den anordnade läkedommen för min sjukdom; ty Läkarnet hade förut kommit derom öfwerens, at, då Lejonet skulle bruka denna curen, borde det först twätta sin kropp. Råfwen åtlödde gierna en sådan befallning; men, så snart Lejonet war bortgånet, at han up både hiertat och örönen på åsnan, som woro det bästa och smakeligaste utaf alla hennes lemmar. När Lejonet hade twättadt sig så rent, som nödigt war, och derpå med en hast kom tilbakars, fans icke det minsta spår til nygnämde läkedom. Lejonet sade dertföre til Råfwen: Hwar hafwa de två lemmanne tagit vägen, som jag nödwändigst bruka skulle til at dermed lindra min sweda, och tillika sättja min kropp uti bättre tilstånd? Råfwen swarade: Lefwe Konungen! Denna åsnan hade hwarfen hierta eller öron, förebarandes han detta til skål: hade hon haft hier-

ta, der tanka och estertanka sit sate äga, så hade hon intet låtit sig fånga af mina ränkor. Hade hon åter haft öron, som äro rätta stället för hörflen, så hade hon intet afhörde mina dicker och lögner, sedan hon en gång sedde Konungens grymhet och grymma raseri, och som hon då hade varit uti fullkomligt skänd til at Filja sanning ifrån det som falskt är, så hade hon icke heller genom min förföriska anda låtit locka sig uti denna olycksnarvan.

Denna fablen har jag derföre anfördt, at, i fall du wil vara den sluge och spitsfundige råfwen, så är intet jag, såsom den långörade åsnan, utan hierta och utan öron, at jag antingen intet wet dina fina konster, eller sätter tro til dina förtäckta lögner och albeles uti äckt lämnar alla försiktigherens lagar. Gudi ware lof, at jag med klara ögon ser rätta sammanhanget af saken, och at jag med mycken estertanka hunnit bottna dit djup, och skönja hwad uti dit hierta förboldt legat. Det har nog kostadt mig bekymmer och beswär til at så försiktigt kunna begä min sak, at mit lif måtte blifwa räddat ifrån det djupaste fördärfwet, och jag således anlända til en lyckelig och stilla hamn; men just då jag uti största lifsfaran war, gynnade mig lyckan och min fallhet kom mig åter til godo. Det war intet Guds beslut, at du med dit swärd skulle döda mig, som du likwäl nog tilförene sökt til at sära. Wänta nu aldrig mera någon förtrolighet utaf mig, och inbilla dig aldrig, at jag widare tager min tilflycht til dig; ty sådant är omöjeligt til at förmoda. War försäkrad, at, om du wore en måna, så skulle jag intet se ut

til himmelen, och om du wore en ros eller Cypres,
 så skulle jag aldrig kasta mina ögon på någon trä-
 gård. Skillpaddan sade: Det är sant du säger.
 Jag må så gerna rent ut bekänna sanningen. Dit
 hierta har wärkeligen varit så plågadt och oroadt af
 raig, at jag med inga ursäkter ser mig i stånd til
 at kunna ställa dig til frids. Droghet och falskhet
 hafwa uti alt mit wäsende och förhållande wisat sig
 så handgripeligen, at jag nu mera ej kan anhålla
 hos dig om någon förlåtelse. Hvad är då för mig
 til at göra? Jag wet, at du wist och fast satt dig fö-
 re til at dricka den bittra afstedskålen, och låta
 mig tjänna en saknad, som är swårare än det skar-
 paste swärd. Jag är ock wärd at simma uti mit
 eget blod. Swarföre skulle jag wäl öfswergifwa en
 sådan wån? Nu är jag aldeles, såsom en den der
 brutit sin hand utaf sig; ty så och ej bättre har jag
 wid detta tillfället förhållit mig. Om jag aldrig så
 länge wil bedja om förlåtelse, så förmår jag ändå
 intet afbedja detta mit begångna brott. Efter en
 sådan hiertelig flagan gick han med skam och nesa
 tilbakars, och tilbrakte sin öfriga lefnadstid uti et
 elände, som dem plågar följa, hwilka ifrån de sina
 skillde äro; men under alt detta, så ofta han sig til
 finnes förde denna olyckeliga händelsen, erkjände
 han beskedeligen sit fel och sade: Ach du olyckeliga
 stjärna! Huru skal någonsin detta kunna botas, som
 du med din egen hand dig tilfogadt? Du har följt
 en djefla-begärelse. Du har gådt wilse ifrån rätta
 wägen, och den handskrift, du gifwit til försäkran
 om din trohet, har du alt för snedt skrifwit. Olyc-
 kans plågor komma nu öfwer mig, om intet wän-
 nen

nen wil åter wara mig trogen och hugna mig med sin förre benågenhet.

Denna fabeln röer alla dem, hwilka, antingen de winna en rätt upriktig wän, eller eljest komma til någon särdeles lycka, förlora den samma sedermera genom en alt för stor efterlätenhet, den de i emighet ångra måste. Dersöre bör man wid alla påkommande anstötter påminna sig denna sagan och uti alla sina giöremål ställa sig den samma til sit ögnemärke. När en önskelig sak är wunnen, det må wara en wän eller annan förmån i werlden, så måste den ömt wärdas och i största aktning hållas. Mången får en penninge-skatt ganska lätt, men låter den gå för wind och wåg, och måste sedan tåra sig af sorg och bekymmer öfwer en alt för swår penninge-brist. Det som en gång gådt en ur händerne, kan man ej med all sin önskan återwinna, och om man ända til sit sista ångslas och jämrar sig deröfwer, så uträttar man dermed ingen ting.





Siette Capitlet.

Om den skada och olycka, som förhå-
stande och öfweriling med sig förer.

N
år
 den store Philosophen och förträffelige Läraren Bramin hade slutadt denna Sagan, samt Konung Dabschelim sit förstånd wara så uplyst, at han genast hedrade honom med detta tiltal: O du hufwa värtergal uti den wingård, der hemliga saker i synnerhet äro til at hämta: Du upriktige tosk af sielswa hiertats fördolbaste hemligheter. Dit anseende inom wishets-rymden är såsom en Cyprels inom lustgårdarne, och sielswe Angelen Gabriel tager utaf dit tal et behageligt efterdöme. Jag har nu med särdeles nöje hört Sagor förtäljas om sådant slags folk, som genom försummelse förlora, hwad de med lätthet wunnit, och falla sedan uti ånger och förtroislan, såsom uti et swalg, fullt med allahanda swåra förwitelser, då all deras ångslan och oro ingen ting uträttar, och all deras försiktighet förmår icke föra dem til den hamn, der de åter kunna blifwa räddade. Nu täckes du, Bramin, såsom den wittaste ibland Lärare, förklara för mig rätta bestaffenheten af de slags menniskor, hwilka förhastiga sig at underskrifwa sit fattade beslut, och försumma således at i akt taga de fördelar, som en sund eftertancka och et förnuftigt tålmod med sig föra til förbättrande af deras sänre tilstånd. Hwad hafwa

hafwa wdt sådane giordt, det de icke hållre borde hafwa ogjordt? Hwad ånda skal det taga med deras förhållande? Så länge öfweriling är i hiertat, såsom fröet i åkren, och förhastande wisar sig i giöremålen såsom plantan uti jorden, huru skal deraf någon behagelig frukt kunna hämtas? Den artige Bramin nerlade för Konungen en hårlig lyckönskan*), sågande: O Konung! Din lycka ware lysande såsom en dag, och sällhet ware bunden wid dit Kongeliga Hof: Tho, som icke bygger sina giöremål på tålmod och ståndaktighet, och grundar icke sina anläggningar med saktmodighet och stillhet, han måste nödvändigt sluta dem med ånger och ångerfulla förwitelser. De största egenskaper, hwarmed Allmagten uti skapelsen behagadt begåfwa menniskorna til deras egen heder och förmån, äro ståndaktighet och fasthet, wett och dygd, saktmodighet och erbarhet. Hos en upriktig wän äro desse de ädlaste skatter, som förståndet och hiertat äga, och den som intet hysar saktmodighet inom sig, är wärkeligen en blodig och et rosdjur. Saktmodighet är det samma ibland andra egenskaper, som salt på et wäl anrättadt bord; Det är: Låt wara, at någon, för sina wiså dygder och förträffeliga egenskaper, skulle taga företrädet fram för andra sina gelikar, så länge han likwål är utmärkt för grofhet i wäsendet och hårdhet i hiertat, så äro alla de andra egenskaperne hos honom fördunklade och såsom et intet ansedd. Det går med honom, såsom med den osaltade maten, at han förlorar den förmånen til at blifwa behagelig ansedd uti folks

*) Lade wålsignelsers perlor på sin munns tallrik, och strödde dem i stoftet för den mågtiga Konungens fötter.

folks sinnen. De fatta en affky för hans swagsinta wäsende, och afhålla sig ifrån hans sällskap för hans ofogeliga sinnelag skull, så mycket mer, som den förnämste ibland alla kreatur, och sielswa pelaren, uppå hwilken de sig stödjä, Mahomet (ware öfwer honom de allrafräftigaste wälsignelser, såsom han ock en samling är utaf alla fullkomligheter,) här utaf Gud den Högste, alla Herrars Herre, på detta wackra sättet blifwit tiltalt: Om du är stråfwog och hårdhiertad, så skilja de andre sig aldeles ifrån dig. Det är: Du samlare af alla förträffeliga egenstaper, om du är hård i dit sinne och swår i dit wäsende, så stola wärmerne, ehuru de annars äro såsom stjernor inom din krets församlade, ändå, såsom stjernan Urfa, ifrån dig spridas och förskingras. Dersöre är ock den store ibland de små Propheter Abraham (ware öfwer honom frid af den barmhertige Guden!) af sielswa wår Religions-Stiftare berömd för denna goda egenstapen: Wisserligen war Abraham en saktmodig man. Kort sagt: Saktmodighet är en förträffelig och högstangenäm egenstap, och är en saktmodig hos alla wäl antagen och hierteligen älskad. Tålmod är förståndets pelare. En lättstint och ostadig är alltid uti förakt. Hastighet och öfweriling äro hos förståndigt folk förkastade, och räknas uti de wisares ögon bland Satans ingiswelser, så at de med skäl hafwa lämnadt denna påminnelsen: Tålmod och saktmodighet är utaf Gud, men hastighet och öfweriling är utaf Satan. Dese ordens rätta mening hafwa de på et redigt sätt utfatt, såsom äfta perlor på et perleband, sålunda: Lägg bort all otidig hastig-

hastighet; ty den hörer djefwulen til. At wara tålig och saktmodig hörer Gud til. Hastighet och öfwerling är Satans list, men tålmod är en nåd utaf Gud. Det är genom tålmod at himmel och jord blifwit utaf Gud skapade ända til siette dagen. Han hade annars ägt magt at skapa hundrade jordar inom et ögneblick. Denna tålsamheten är för din underwisingns skull. Wisa dig derföre tålig, til des alt blifwer helt och fullkomligt. Den som uti sina sakers afgörande lämnar flyndsamheten fria tómar, och utan betänkfande gör hwad han länge betänka bordt, han får sluta sina göremål med ånger och ångra dem med egna förebräelser.

Uti Historie-böckerne finner man oräkneliga många Sagor, som röra denna saken, men utaf alla dessa är den om Munken allralämpeligast, hwilken, utan at tänka efter eller gifwa sig tid dertil, öfwerlämnade sig åt sin otanda begärelse, och gick in til den stackars hwislan, samt besudlade sig med orättfärdigt blod. Konungen frågade, huru dermed hade sig tilldragit. Den wise mannen swarade:

Sagan om Munken och Hwislan.

Man berättar, at en Munk, efter en lång tids enslighet, beslutade til at fullgöra äktenfapslagen, och at härutinnan efterkomma en befallning, den hela werlden åthyda bör. Han öfwerlade derföre med en annan Munk om detta sit förhåfwande, sedan han först anhållit hos Gud om des nådiga wålsignelse. Swarpå denne Munken sade: Du har tänkt öfwermåttan wål; ty giftermål förer bästa lefnads-

lefnadsarten med sig, sätter en människas saker uti
 behörigt stic både för denna och den tillkommande
 tiden, och bibehåller henne uti ewärdeligt äminne.
 En man äger ingen glans utom hustrum; ty denna
 är wärkeligen en lampa uti hans hus. Ut lefwa
 uti en wrå för sig sielf, föder aldrig något godt ut-
 af sig. Swar deremot et ljustigt äktenskap är, der
 är et Paradis för frid och säkerhet. Men laga för
 all ting at du skaffar dig en öm och from maka, och
 nogå waktar dig för en sådan, som icke fogar sig ef-
 ter dit sinnelag. Munken frågade: Hurudan skal
 den hustrum wara, som jag bör gifsta mig med, och
 hwad för egenkaper skal den äga, med hwilken jag
 skal kunna wänligen umgås? Den andre swarade:
 En hustru bör wara wänlig och fruckesam; Det är:
 Hon måste wisa sin man mycken wänskap och skaffa
 honom många barn. Hon måste derjemte wara kysst,
 och hennes tilgiftwenhet måste wara fri ifrån all mis-
 tanka om otrohet. Den som får en kysst och from
 hustru, hans hus, om det ock wore så mörkt som
 den mörkaste natt, skal dock blifwa klart såsom den
 klaraste dag. Det bästa i werlden är en god hu-
 strus förtroliga umgänge. Ach! lyckelig den, som
 en sådan hustru äger. Under en lyckelig stjerna är
 den född, som har en sådan wän til at dageligen
 umgås med. Munken sade: Hwilken hustrus um-
 gänge bör man undfly? Den andre swarade: De
 wise hafwa påmint, at det äro 5 slags Fruntimmer,
 som man bör wakta sig före. Somlige äro öm-
 hiertade och medömsamme, somlige godhiertade,
 somlige mycket suckande, somlige teknade med bränn-
 märke i nacken, somlige idel dynggropar.

tad kallar man den qvinnan, som, då hon har barn med den första makän, utaf en alt för stor moderlig kärlek och ömhet använder på dem sin mans ägobelar. Godhiertad kallar man den hustru, som, då hon äger rikedom och anseende, gör sin man allena godt derutaf. En mycket suckande hustru kallar man den, hwilken fäster sit hierta til en annan maka, som i hennes ögon öfvergår den mannen hon har, och med hwilken hon til sinnelag och wäsende bättre kan komma öfwerens, men som hon intet kan återfälla det tycke, hon en gång yttradt, och det umgänge, hon med den senare redan ingådt, så suckar och klagar hon deröfwer för alt annat folk. Den som sådt brännmärke i nacken är den oflysta, hwilken uti alla de samqwäm, der hennes man icke är tillstädes, upförer sig så at hon ädrager sig de närvarandes försmädelsor, då hon wänder dem ryggen til, och får bära dem såsom stamliga brännmärken i sin nacke. D yng, gropar äro alla de hustrur, som äro af nedrigare härkomst. Sådana slags hustrur hafwa de liknadt wid et grönt och stinckande watten, och måste man noga wackta sig at man med dem icke ingår något äktenkap; ty man må hållre hafwa at giöra med ormar och willa djur, som röfwa sielfwa hiertat, än umgås med wackra ansikten, som hysa et elakt sinnelag. En ond hustru uti en god mans hus är et helfwete här på jorden. Akta dig för en elak wän, akta dig granneligen för en sådan, som plågar dig wärre än du läge uti sielfwa elden. Munken frågade: Huru gammal bör den vara, som man skal taga til hustru? Den andre svarade: Hon måste vara ung och frisk.

gås med gamla färringar går aldeles intet an; in
 samlåger med dem åstadkommer swaghet och många
 andra olågenheter. Friskheten deremot förtager alla
 widrigheter och widriga anstötter. Den hustru,
 hwars kropp är wig och til wårten såsom en boga,
 har en siäl rätt såsom en pil. En wacker, ung och
 frisk flicka gifwer nytt lif, men när hon blir gam-
 mal, är hon et döddande förgift. Man plågar så-
 ga, at et Fruntimmer ifrån 10 til 20 års ålder är et
 tilhåll för höfslighet, et föremål för begär och hopp,
 och et tillsälle för ny wånslap. Ifrån 20 til 30 år
 är hon en ro både för hierta och siäl. Ifrån 30 til
 40 tager hon sin heder mycket i akt, förstår sig och
 frymtar. När hon går öfwer 50 år, så är hon en
 tårande olycka både för heder och egendom, et tryc-
 kande hinder för en hederlig och angenäm lefnad, et
 såg för en rolig siäl, en ohyggelig boning, en åter
 utan watten, en orm utan wrå, och en börda full af
 beswårligheter. När hon ånteligen är en hustru af
 55 års ålder, så är det en plåga för en man at se
 uppå henne. Munken frågade åter: Hwad säger
 du då om en hustrus inre wäsende och sinnelag?
 Han swarade: Ibland detta kjonet finnas de, som äro
 wårde all heder, och som äro sielfwa erbarheten och
 kyskheten. Om då lyckan så fogar, at et godt sin-
 nelag kommer dertil, så är wårkeligen ljus på ljus,
 ansittet är wackert, råckflåpen ren, och dygden full-
 komlig. Dersföre har ock en sådan de renas och men-
 lösas tycke och medhåll, så länge hon lefwer. När
 en hustru är wacker til utseendet men ful i sit upse-
 rande, så är hon olyckones siäl, och en ewig plåga.
 En hustru deremot, som åger et godt wäsende och
 sinne

sinne- lag, ehuru ful hon annars må se ut, så är hon ändå en god maka, en förtrolig vän, och en pryd- nads i huset, hwars ögon lysa utaf et godt och ädelt synne. Wackra dig för en vän, som du intet kan komma öfwerens med, om ock dit hus skulle utaf hennes Skönhet aldrig blifwa så blomstrande och angenämt. Man bör i detta målet fästa på minnet de oförelifneliga wersar, som äro et tanke- foster af en stor man och lärare. Meningen af dem är denna: En skön hustru är rådande öfwer den kyskaste man. Hon är såsom en Konung öfwer en ensalldig Munk, den hon til man äger. Om du än hela dagen är be- fymrad, så behåll intet befymret qwart hos dig, när din vän är om natten hos dig och ligger wid din sida. Om hon är ren och kysk, och hon hwarcken med ord eller åchåstwor wisar sig annorlunda, så låt icke antingen wackerhet eller fulhet giöra hos dig nå- got det minsta intryck. Om en til wäsende och sin- nelag ful hustru är aldrig så wacker, om hon har et utseende så behageligt, som sielfwa Jungfrune i Paradiset, och om alla andras ansikten äro emot hen- nes så fula som en djefwuls, hwar wil en sådan winna rum uti dit innersta hierta? At sittja fången uti Domarens fångelse är bättre än at hemma hafwa band om näsan ända öfwer ögnebrynerne. At gå barfotad är bättre än at hafwa tränga skor. At ut- stå olyckor i sålt är bättre än at hemma wara i strid; ty den är altid tilstådes, som illa ropar ut det. Låt ock wara, at hustruns ögon äro förblindade utaf främmande, som hos henne intet tiltråde böra haf- wa, så får hon se dan finna dem helt annorlunda och albeles emot sig, så snart de gådt utur hennes hus.

Kort sagt: Efter oändeliga och widlöftiga efterfrågningar fann änteligen Munken genom en besynnerlig lycka et oförlifneligen wacker och ålfanswärdt Fruntimmer af förnäm slägt, som han tog til sin hustru. Desz kinder goswo et starkare stjen än den första morgonrådnan. Desz swarta hår förmörkade de stönaste Fruntimmers hårlockar, och stötte på Ambra, samt luktade såsom en äkta Zibet. Desz himmelsblå ögon glindrade såsom Solen, och desz make at rita hade man aldrig sedt utan i den phantasia, som man har, då man drömmer. Knapt hade den allrasträpshytaste städat hennes life. Knapt hade hundrade Speglar kunnat föreställa hennes täcka ansikte. Månan hann intet til hennes stjen, och Solen föll intet in uti hennes stugga. Med et rent wäsende och sinnelag war hon ändå mer begäfwad än med et täckt utseende, och hennes goda lynne rosades af alt folk. Munken tackade ock ständigt Gud, såsom han borde, för denna stora wälgjerningen, och önsfede nu ingen ting hållre, än at få fågna sig af wädra barn med henne til bibehållande af sin famille. Men, såsom förständig man, byggde han intet sit giftermål på blotta kjöttliga lustar och begärelser, och åstundade inga andra än fromma och wärlartade barn, hwilka med sina böner om lycka och wälsignelse kunde winna allmosor at frambara för sine käre Föräldrar. En tömmeligen lång tid gick på detta sättet förbi, och Munken fick ännu intet se någon behagelig frukt af sin innerliga trängtan och önskan *).

Ante-

*) Han kunde intet uti tidsens Spegel få se sin åstundans ansikte, eller af sin ersonatta begärelses planta uphämta sit systemals frukt.

Änteligen, då allt hopp syntes vara ute, fastade han sitt ansikte neder i stoftet och anropade Gud om den välsignelse, han saknade. Den jödmjukhet, hvarmed han erkjände sitt eget intet, och sina egna gjöremål, såsom ett idelt stoft, och den tro, som hos honom redan var ren ifrån all twifvel och misstänka, hade omsider en så behagelig wärkan, at hans böner råkade såsom en pil på det mål, hwarest han lyckeligen blef bönhörd, enligt desse orden i Alcoran: Han bönhöder wiserligen de nödlidande, som honom åfälla. Emot all förmodan kom denna hugneliga tidningen för Munkens öron, at dess hustru nu syntes vara hafwande. Den stackars Gubben blef häröfwer så hierteligen glad, at tankan om barn slyssatte hela hans sinne, och talet om dem war det enda, som kom på hans tunga. När han nu länge med sina inbillningar hade swäfwadt omkring på detta widsträckt fält, så framalstrade han änteligen detta tankefostret för sin hustru och sade: Ach min redeliga wän! Dit moderlif skal innan kort blifwa en perlemor för en fin och kostelig perla, och ifrån dit hemliga Cabinet skal en wacker gåse framtråda på denna werldenes Stådeplats, hwilken jag skal gifwa ett wackert namn och sedermera äfwen en god upfostrean. Jag skal fullkomligen underrätta honom om Lagens bud, och hafwa allt flit ospard til at lära honom hwad han weta och gjöra bör. När han på detta sättet hunnit närmare inse, huru ett rätt ledande bör stje uppå trones och salighetenes wäg, och hwaruti en rättfäffens ära och sällhet egenteligen består, och han derjemte blifwit wäl hemma uti de antagna öfweliga seder och föreskrifna lagar, så må-

ste han in: m kort tid, genom Guds den allrahögstas nåd, blifwa en stor lärare och en ganska wärdig Munf. När han sedan sådt tvåda i gifte med en flicka af hederlig härkomst och med henne skaffadt barn fram til werlden, så måste wår slägt i denna obeständiga werlden blifwa beständig, och wår äminnelse i tiden fast och waraktig. Fruen swarade: Ach, fjäre wån, du bewandrade Gubbe! Månne sådant tal anstår Präster, som ligga på tapeten at hålla bön til Guds namns pris? Först och främst är det för oss en hemlig och förborgad sak, huru wår da wi skole få barn eller ej. Det är ock til at befara, at inga barn kunna framsöddas utaf mig; men låt wara, at det wore möjeligit, så kunde hända, at det bleswe en Flicka. Det kunde ock hända, at denna wore en Hermaphrodite. Låt ock wara, at det bleswe en gäse, så kunde ju hända, at han ej länge bleswe wid lifwet, ätminstone kunde man ej weta, hwad ändalyckt han på slutet skulle kunna taga. Det är med dig lika som med den såkunniga Phantasten. Du rider nu hit nu åter dit uppå et fält, der du fäst all din önskan. Du säger wäl: Jag skall en gång komma til ändan af denna oändeliga Slätten; men ach! långt derifrån. Måt intet din styrka efter din lystnad. Tusende menniskor äro blesne bränd genom en otidig önskan; ty tiden och werlden smickra intet altid en menniska efter dess hiertas begär. Sådän utgång hade den andelige mannen, hwilken genom sina orimliga inbillningar fick hela sit ansikte och hår fullt med honung och olja. Munken frågade, huru dermed hade tilgångit. Fruen swarade:

En andelig man hade satt sig neder hos en ung Köpman, på det han, nu mera skild ifrån en lysande werld, måtte i ro och lugn tillbringa sin öfriga lefnad. Denne Köpmannen dref sin handel med honung och oljo, och gjorde sig härigenom ganska feta och söta förmåner. Efter nu den andeliga mannen hade dragit sig ifrån allt umgänge med de Kapade tingen, och endast böjde sit hierta och hufvud til Skaparens dyrkan, så hade också Köpmannen så mycket willigare tagit honom emot, och drog så mycket ömare försorg om alla hans förnödenheter, som han wärkeligen war en rik och förmögen man; ty man söker gierna at befria Dervischernes särade hiertan ifrån en aggande fattigdom, och lägga de gemenligen sielfwe uppå kistebottnen den egendom, som de utaf denna werldenes förgängeliga häfwor kunna öfrig hafwa. Den unge Köpmannen, som redan hade den rike Munkens hierta uti sina händer, och war så godt som ägare utaf hela hans penninge-skatt, utom det som af hans nödwändiga utgifter dageligen besparas kunde, räknade detta för et lyckeligit tilfälle, det han noga i akt taga borde, och som han med det Capitalet war i ständig rörelse och dref dermed hela sin oljo- och honungs-handel, så fickade han ock då och då något af desse waror til bemålte Munk. Denne använde en del häraf til sin nödtorft, det öfriga glömde han undan och gjorde aldeles ofruktbart. Efter en tids förlopp hade han en hel krukaf upsyld, och tyckte han således, at han redan giordt sig den winst af sit Capital, som kunde mätta hans begärelse. En dag, då han såg til denna krukaf, blef han

han nedfänkt uti et djupt haf af tankar, och fick äntaligen det infallet at räfna efter, huru många pund honung och olja han nu hade insamladt, då han giffde och wärfeligen höllt före, at der woro tio. Han sade derföre wid sig sielf: Nu är det bäst, at jag säljer denna waran för 10 Ducater, och för desse penningar köper mig 10 får. Då är klart, at åtminstone 6 af desse 10 måste yngla, och hwardera af alla dessa föda två. Blifwa altså på et år 40 til 50 får, och följakteligen på 10 år måste hela fårehjordar deraf blifwa. Några utaf desse wil jag sedermera sälja, och samla så ihop samt giömma hela winsten. Derpå wil jag taga mig en wacker flicka utaf stor och förnäm ått, som straxt kan föda mig en gäse af ångla=utseende. Jag skal ock lära henne hwad hon weta bör, och huruledes hon skal upföra sig emot andra. Innan hennes ungdoms swaghet hunnit at blifwa förbytt uti den stadga, som et slikt nytt stånd erfordrar, så är wäl möjligt, at, medan hon ännu står i sin wäxt, såsom en ung Cypress uti en träd=schola, hon torde öfwertråda mina befällningar, och beghyna at wisa sig styf och hårdnackad. Skulle jag i denna händelsen finna nödigt at tuckta henne, så skal jag giöra det med denna fjäppen, som jag i min hand hafwer, hwilken han ock uplyfte, under det han dessa orden fällte; men just i det samma blef han så fördjupad i phantasier, at, då han jemte henne föreställte sig en olydig och wanartig Son, slog han med fjäppen så häftigt til krukkan, som stod under taf=hwalswet midt öfwer honom, der han satt, at den gick sönder, och hans hår och skjagg blef

blef alt öfwer fullt med oljo och honung. Således blefnade den andelige mannens ansikte wid en så orimelig önskan, och hans hy förvandlades wid så otidigt fattade förslag och inbillningar. Denna Sagan lärer oss, huru nödigt det är, at ej fåsta sin hog på hwar och en tanka, som i hertat upkommer; ty man plågar säga: Parar du om med om icke, så får Sonen, som af detta par södes, det namnet, Gud gifwe. En förständig man måste derföre ej grunda sina göremål uppå en hop ogrundade inbillningar, icke heller lämna rum åt fåfånga griller, som äro Satans ingifwelser, och snaror, hwæmed han söker at fånga menniskan. Munken afhörde denna påminnelsen med särdeles upmärksamhet, och fann den samma wara så riktig, at han sedermera uphörde med all sina öfwermodiga förslag och uträkningar. När ånteligen födslo-tiden inföll, så kom en wacker och wälskapad Son fram til werlden, i hwars ansikte lystet alt ädelt, dygdigt och gudeligt. Många barn äro at anse såsom wälsignade korn, och hwart hår på dem är tusende korn wärdt. Munken hade nu hunnit til högden af sin önskan, och hans hopp wisade sig såsom en klar morgonrädna, hwilken ifrån Öster upgår. Han begynte derföre at småle utaf glädje, och hans innerliga frögd uttrade sig uti en sång, lik en nåktergals, utaf detta innehåll: Från en, som åger både wett och dygd, framter sig en kostelig perla, och på rättwisans himmel wisar sig en lysande stjerna. Den andelige mannen, som nu war hierreligen förnögd öfwer sit wackra barn, fullgjorde de löften, han

förut hade giordt, och som han både natt och dag hade utfäst sig til oryggeligit i aft tagande af sin gifna förbindelse, så estersatte han också andra sina giöremål, och använde all nit och åhoga til sin lilla Sons behöriga upfostran. En dag hände det sig, at Munkens hustru gick uti bad, då hon anförtrodde sin gåse uti Fadrens wård, och tog derföre utaf honom de allra starkaste löften och försäkringar. Fadren hade icke heller något annat at giöra än det samma; men när han på detta sättet hade förndt några dagar, kom en Cammarherre til honom med kallelse ifrån Konungen, den han nödvändigt måste efterkomma. Han måtte derföre emot sin wilja sättja gåsen affides, och förfoga sig til Hofwet. Men i midlertid hade han hos sig en hwisla, at hwilken han tryggt kunde anförtro sit hus, och så ofta som han eller hans hustru wille gå någorstädes bort, så woro de aldeles säkre och bekymmerslöse, medan denna hwislan war i huset, som höll ganska trogen wakt, och åt up alla de små kröp, hon här och der kunde finna, samt hade sielf ausenlig nytta deraf, at hon kunde drifwa bort de skadeliga djuren. När nu Munken, til åthydande af Konungens befallning, war bortgången, och hade lämnadt hwislan hos gåsen, så kom en stor och förgiftig orm fram genom et hål i wäggen, och wände sig emot gåsens wägga. Hwislan blef straxt warse denna ormen, hwars klådnad förefom henne såsom en pansar, hwars kropps ställning liknade et spjut, och hwars snälla gång föreställte en eld, och en koger, som, under en häftigare rörelse, så utseende både af en

pil

pil och en båga. Hon förnam, huruledes han systade på barnets waggan, och wille med sin gadd, såsom med en förgiftad lancette, döda den lilla gäsen, som nu låg och sof. Hon sprang derföre straxt fram ifrån waggan, hwarunder hon war, och sict ormen fast i hufwudet samt förqwafde honom, så at han genast måtte sättja lifwet til, och barnet blef lyckeligen frälst ifrån sin djupaste undergång. Härpå kom åter Munken hem, och sict se hwislan ganska blodig, i det hon straxt kom ut emot honom och sade at hen hade kommit til at stjåla något. Den andelige mannen gjorde sig härpå den inbillning, at hon hade tagit lifwet af hans Son, hwaröfwer han i en hast blef så wred och uphissad, at han utan widare efterfrågan, lyfte sin hjäpp up och slog den oskyldiga hwislan i hufwudet, så at hon dödde. Derpå gick han in i sitt hus och fann sin lilla gäse aldeles ostadd i waggan, men bredewid honom en faselig stor orm liggande ihjälslagen och giord såsom til en deg utaf blod och stoft. Håpenhet steg up såsom en röt öfwer hans hufvud, och saknaden kom öfwer hans hierta, såsom et starkt hagel öfwer en wingård. Han gråt, han suckade och klagade, sägande: Huru är det möjligt, at jag hadanester kan wara wid et förnögdet sinne? Ach beflageligen, at den eld som kommit öfwer mig, kan med watten icke släckas, och den pil, som farit ut emot mig, kan med skjöld icke afwärfjas. Alla ursäkter äro här fåfänge, alla afböner äro utan någon behagelig wårkan. Hwad är detta för en skamsig och elak gierning, som af mig blifwit begången? Ar jag
en

en grym blodigel, så må jag wäl skjännas, och förtjenar jag billigt denna mig åkomna ångesten. Är jag åter en sådan, som unner andra sit lif, så måtte det antingen stå allt för illa til med mig, eller ock kan en sådan gierning icke anstå mig. Gifwe Gud, at denne gåsen aldrig hade kommit fram til werlden, så hade jag aldrig begådt en så fäselig gierning och utgittit oskyldigt blod. Huru skal jag kunna wara Gud och menniskor ansvarig, då jag gjordt min enda huswård til et mål för dödspilen och låtit honom gå til sit yttersta intet? Huru kan jag hådanester wara fri från förwitelser, eller huru skal den samsläck, som jag satt uppå mig, kunna utplånas? Mit namn är ju blifwit et mål för swåra frestelser, plågor och förebräelser. Ach gifwe Gud, det aldrig hade warit til, eller något spår hade synts, efter mig här på jorden. När den andelige mannen som bäst war inweklad uti desse bekymmersfulle tankar, så kom hans hustru ifrån badet, och fick se, huru det stod til i deras hus. Hon började derföre genast at skjänna ut honom, sägande: Jag kjenner icke mera wid dig, efter et sådant kärlekslöft förhållande. Den store Guden har twärt emot all förmodan behagadt förynna dig et hjärt barn. Är nu detta den tack, du bör wisa emot en så stor nåd? Skal du med sådana gengäfswor betyga din erkjånsta emot Guds kärlek, som behagadt frälsa dit hierta, din enda kåra Son, ifrån den sårande huggorms tanden. Munken klagade häröfwer jämmerligen, och sade: Ach min wån, du som är endast deltagaren uti mit förbryllade hierta!

wisa

wisa mig den wänskapan och uphör med så hårda bestraffningar; ty jag är bedröfwad öfwer frågan och blyges öfwer swaret. Jag wet, at jag har försunnat til at fullgöra min tacksamhets plickt mot Gud, och at erkänna hans oändeliga godhet. Jag wet afwen, at jag har gådt utom den rätta wägen, på hwilken detta allena gäller, at man intet tålmod har utan genom Gud. Jag måste nu wara utesluten ifrån de tacksammas antal, och mit namn wara utskrapadt ur de saktmodigas register; ty min hastighet och öfweriling hafwa icke bättre förtjent. Mit hierta wil brista i hundra stycker af idel förwitelse, och det får blifwer ännu wärre genom den minsta nål, som deruppå sticker. Hustrun sade: Det är rätt, du säger; Ty, sedan olyckan är skjedd, hielper intet ångeren, och förwitelse är intet det plåster, hwarmed såret skal kunna läkas. Man måste alltid bota olyckan för än den händer. Utaf denna sällsamma saken, som dig har hänt, kan man hämta den erfarenheten, at slutet på hastighet och öfweriling är fördärf och en skada som är obotelig. Obetänksamhet är wid alla tilfällen lastbar, och en man som sig förhastar, är utom stånd at winna sin åstundan. Uti alla sina göremål måste man gifwa sig tid och tålmod; ty förhastande har förstördt många hus och förderfwat många slägter. Men war nu icke mera bedröfwad; ty du är icke den enda, som råkad uti denna olyckeliga snaran. Många dylika händelser hafwa före dig skjedd, och wäl tusende gånger hafwa sådane spel blifwit klarligen för ögonen ställt. Har du intet ibland andra hört en Saga om den Konungen,

nungen, som oftylidigt wis dödade sin Falk, den han ståndigt bar uppå armen, och sedan han af saknad och ånger flere gånger blifwit upelbad, gick han och berättade denna estertänfeliga händelsen för folk som mera förstånd ägde. Munken frågade, huruledes detta tilgådt. Hustrun swarade:

Sagan om Konungen och Falken.

Uti äldre tider war en Konung så stor älskare af jagt, at han städse sysslosatte sig med fogelfångeri eller annat dylikt arbete, som til jagt hörde. Denne Konungen hade en Falk, hwilken i et flygande kunde drifwa sielfwa gripen neder af berget Kaf, så at denne af fasa för hans näbb och flor måste taga sin tilflykt under Himla-örens wingar, hwilken äfwen sielf måste af fruktan för honom fly, så snart han uti luften sträckte ut sina snälla wingar. Konungen höll alt för mycket af denna Falken, och födde honom up med sin egen hand. En dag hände det sig, at, då han med denna sin snälla Falk höll på at jaga uti en skog, hwarest många foglar hade sit tillhåll, wisade sig oförmodeligen en liten ung hiort, den falken, som sielfwa lejonen måste båkwa före, genast efterjagade. Konungen måste, af hjärlet för sin falk, emot sin wilja följa efter, och for såsom et hastigt wäder hela trakterna omkring, så at hans löpare omöjeligen kunde hinna efter, men war ändå intet i stånd at blifwa warse det minsta spår utaf hiorten, och kom i midlertid at wika af isfrån råtta wägen, utan at märka, när det stjedde, hwarigenom alla hans Hofbetjente blefwo stigrade och stillde isfrån honom. Hiorten war nu aldeles försvun-

nen,

nen, och Konungen lämnade allt hopp at widare få honom igen. Hetan af den hastiga rörelsen ansatte honom både in- och utwärtas, och torsten tog så öfverhanden, at han måste, antingen han wille eller intet, Skynda sig öfwer de widsträcktaste fält för at söka efter watten. Inteligen kom han under et berg, och blef warse, at et klart watten der ofwan ifrån rann neder. Han tog derföre fram sit dricksglas, som han uti Skölden förde, och höll det under watten-droppet, som liknade den gierugas hand, och gaf litet eller intet ifrån sig, tils han omsider fick glaset fullt. I det samma, då Konungen skulle dricka, råfode sig icke bättre, än at Falken, som på hans hand satt, slog med sina wingar til glaset, så at watten, som deruti war, spilldes ut. Konungen blef wäl tämmeligen röd öfwer denna gierningen, men fyllte likwäl å nyo sit glas, fast det skjedde med tusende uppehåll. Då han nu andra gången skulle til at dricka, begynte Falken at gå på samma sätt som förut, och slog ut glaset för honom, hwarmed sannades, at två kunna intet dricka wid en brädd. Konungen, som war plågad utaf en håstig torst, och hvars vredes eld blef derigenom så mycket mer uptänd öfwer denna Falkens gierning, slog uti sin iswer den Sköna Falken i marken och krossade hans kropp såsom et glas i stycker. I det samma kom Konungens egen listnekt fram och fann Falken död samt Konungen gansta törstig. Han tog derföre straxt fram en läderflaska och fyllte glaset med watten, samt råckte det fram til Konungen. Härpå sade Konungen: Jag har en innerlig begärelse til det watten, som ur detta berget rinner,
 men

men som det ej utan droppewis kan samlas, så har man alt för mycken olägenhet deraf, at man härwid så länge skall uppehålla sig. Du måste gå fram til denna fullen, och se närmare efter, huru der är be-
 flaffadt. Torde hända, at du finner igen sielfwa fjäll-språnget, då du så mycket snarare är i stånd at fylla mte glas. Liffnekten gick derpå genast til fullen, och fann der en fjälla, ifrån hvilken, lika som ifrån de ömhertades ögon, en droppa watten kom ut, men hade tusende blodströmar i följe med sig; Och som en drake wid brädden af fjällan war blefwen död, och genom den starka Solhetan förrot-
 nad och flytande, hwaraf en förgiftig wätska rann såsom en swett neder til foten af berget, så förordsa-
 kade detta en håpenhet hos Liffnekten, så at han gick neder tilbakars, och kom til fältet der ner under med et utseende, som nog utmärkte hans tillstånd; hwar-
 på han fyllte glaset med det kalla wattenet, som uti lädersäcken war, och räckte det fram til Konungen. Men under det Konungen drack, runno tårarne så-
 som strömmar neder ifrån hans ögon. När Liffnek-
 ten frågade efter ordsaken til hans bittra gråt, suc-
 kade han hierteligen och sade: Jag har en ångslan och et bekymmer, som jag icke yppa kan. Händel-
 sen är likwäl sådan at den icke kan fördöljäs. Han berättade dertfore omständeligen, hwad sig tilbragit med Falken och dricksbågaren, och sade: Jag grä-
 ter deröfwer, at jag otillbörligt wis tagit lifwet af en så snäll Falk, som nio gånger i ett flygande kunnat fara omkring Aquila uti sielfwa Himla-nästet. Jag förger och ångslas deröfwer, at jag uti dödsfens sna-
 ra har fångat en Fogel, som war mig kärare och an-
 genä-

genåmare, än mit egit ädla lif. Liffnekten sade: Denna Falken har wisserligen drifwit ifrån dig många stora olyckor, och har wisat vändeligen mycket godt emot alla Inwånarne i landet. Wäst hade det varit, at du brukat tålmod och saktmodighet såsom et kraftigt watten til at släcka din hästiga wredes eld, och med estertanka hållit dit sinne tilbakars, så at du ej förhastadt dig til at döda honom, enligt detta de wisas hälsosamma råd: Drif intet sällhets hästen på öfwerilings fältet; ty på slutet blifwer du fastad uti wanheders och försmädelses marcken. Konungen sade: Jag ångrar ock alt för mycket denna gierningen; men hwartil gagnar mig all min ånger och förwitelse. Såret är sådant, at det med lika plåster icke kan läkas. Saktuaden kan intet ersättas, och Skammen följer mig så länge jag lefwer. Huru skal jag då göra? Jag har sielf giordt det som giordt är, och hwad råd skal man taga för det man sielf varit wällande til?

Denna Sagan har jag nu anfördt, til at dermed wisa, at många dylika händelser hafwa tillförena skedd; ty många hafwa genom en olyckelig hastighet och öfwerilning råkad uti et förderf, som de sedermera aldrig nog kunnat ångra. En menniska, som ingen ting wäger, dåger intet. Man måste icke vara lätt såsom et löf, och låta röra sig af minsta wäder. Den som förhastar sig at uplysta sin hand emot andra, krossar ofta sin egen fot, så at hans magt och anseende derwid liber. Den andre gudelige mannen sade: Du min enda ro i tiden och mina lefnads dagars prydnad, du har med denna berättel-

sen gifwit mig en fullkomlig tröst och en wedergwic-
kelfse, som varit et plåster för mit särade hierta. Jag
wet, at jag har ganska många mina likar i lifwe,
och at ingen ända är på dem, som uti samma brott
del åga. Jag föreställer mig äfwen, at, likasom
deras historier äro i min dagbok upptecknade, så måste
också hwad mig öfvergådt, lika med alla andras
olyckfeliga händelser, blifwa en allmän wisa uti folks
munnar. Den som intet i början af sina gerningar
tänker på ändan och utgången, och går sedan miste de
fördelar, som saktmodighet och tålmod med sig fö-
ra, han måste utaf desse historier låta sig påminnas
och warnas, och af desse beklagelige händelser taga
sig bättre exempel och efterdömen. De angå i syn-
nerhet dem, hwilka utan öfwerläggning och estertän-
ka underskrifwa et beslut, och utan at gifwa sig tid
och tålmod låta det samma ställas i werket. En
förståndig mans skyldighet är, at lägga denna erfa-
renheten til grundwal för alla sina göremål, at gif-
wa sina anslag ljus af de mognares råd, at wid
alla tilfällen betänka sig wäl, och nega wakta sig för
hastighet och hastigt företagande, på det den ena lyck-
saligheten efter den andra må tilfalla hans hus, och
den ena droppen af benägenhet och wälwilja må tätt
falla efter den andra på den sidan, hwarest hans
mogna förstånd och goda insigt sig wisar. Förhast
dig intet uti dina beslut; ty förhastande störtar dig
uti en fara, från hwilken du aldrig kan räddas.
Wänd icke dit ansikte bort ifrån saktmodighets lagen;
ty otålighet är icke en klof mans höfwa.



Siunde Capitlet.

Huruledes man genom råd och försiktighet, list och bedrägeri må frälssa sig utur sin fiendes händer.

Dabschelim sade: Jag har nu fått weta, huru det gådt med dem, hwilka, utan at tänka efter eller at gifwa sig tid dertil, hafwa fastadt sig uti et djup fullt af saknad, ånger och förebråelser. Nu är du så god och utlägger för mig rätta meningen och innehållet af den siunde påminnelsen, som ångår dem, hwilke af en ofärdelig händelse råka uti fiendens snara, se sig wara utsatte för otaliga owänner och motståndare, de der utgifwa dem såsom en ring omkring månan och hota deras yttersta undergång, til förefommande hwaraf de anse för rådeligast, at med någon wif utaf dem ingå et fastare wänstaps och enighets förbund, och när de ånteligen genom hans tilhielp blifwit frälste utur olyckan, weta de at med list draga sig ifrån det löfte hwartil de sig med ed förbundit. Den wise Bramin swarade: Wänstap emellan wänner och owänstap emellan owänner äro lika obeständiga, och kunna at minsta ordsak förändras. Kärlek och hat i werlden äro såsom en molnsky om wåren. Om det rågnar en tid, så är det en annan tid åter klart. När mistänka hyses wänner emellan och wänstap wises, der owänstap är, så ser jag wäl, at på wänstap och owänstap här i werlden är ingen säker rä-

ning til at giöra. Man plågar dertfore säga, at wänskap och missämja äro lika så beståfande, som Herre-gunst, skönhet, barna-löften, qwinno-trohet och en drucken mans gismildhet. Den era utaf desse är så obeständig som den andra, och ingen af dem är rätt pålitelig til at bygga uppå. At binda kärleks band med wänner är godt; men hwar til gagnar det, när de fastaste löften icke altid hållas? Mången gång finner man ju, at, när upriktighet och enighet hunnit til sin största högd, så kan den genom en enda olyckelig winck förwändlas ifrån den renaste wänskap til den starkaste owänskap, som ej annorlunda än et håstigt stormwäder förtager all gemenskap och förordsfakar en ewig stillnad. Det händer också, at en gammal och lifsom af Förfäderne ärfd owänskap blifwer genom en ringa höflichkeit förwänd uti en upriktig wänskap, så at det gamla hatet blifwer utsläckt, och de förra oenighets fröen aldeles förqwasde. Häraf kommer, at de förständigare å ena sidan hafwa en affty för owänners förnyade wänskap, och å den andra ackta sig at fästa sit förtroende uppå wänners förklarade kärlet och gisna tillsägelser, ehuru och desse i utwärtas mätto skulle wisa sig trogna och påliteliga. De orden: När du älskar din wän som bäst, så kan hända, at han hatar dig som allrawärst, äro af store männens utsago flere gånger bestrifte, och åga den klara grund, at en hwar kan dem lätteligen fatta och förstå. En wän kan aldrig vara så wän, at han icke til någon den minsta del finner sig deruti vara innebegrifen. En owän är icke heller så litet owän,

owån, at ju den andras skada är honom en föt och angenäm luft. På bägge kanterne måste en, som har et jämnt sinnelag, noga och wäl se sig före. När det altså blifwit en afgjord sak, at wänskap och owänskap nu förtiden äga lika wärde och lika bestånd, så måste man intet wägra at ingå förlifning med en förståndig owån, som ser uppå utgången och derefter tager sina förnuftiga steg, när nyttan kan derigenom befrämjas och skadan i tid förekommas. Han må annars wara, hurudan han wara wil, så måste man foga sig efter honom, och den som har något angeläget, hwarmed han wil komma til slut, han måste passa sig efter tiden och saken, och betjena sig af en sådan människas slughet til at derigenom winna den förmån och lycka, han åstundar, warande härmed lika så beskaffadt, som med katten och den lilla rättan, om hwilka fablen förmåler. Konungen frågade, huru dermed war. Den wise mannen svarade:

Fablen om katten och den lilla rättan.

Uti en tjock Skogslund war et träd, som til högd, grenar och rötter war ansenligare än sielfwa Paradis-träden Tuba och Sidretul Muntheha. Det gaf en flugga ifrån sig, som war förträffelig. Hwar och en, som derunder stadnade, hade en ljuflig hwila och fjände en märkelig wedrwickelse. Man såg derföre icke heller det minsta tecken, at antingen yxa eller såg hade tilfogat det samma någon skada. Under detta träd höll sig en liten råtta, som af naturen war så quick,

at hon med en enda tanke kunde uplösa tusende snåra knutar, at hon ock uti hårerier och konstier kunde läsa för sielswa djefwulen och lära den Egyptiska Trollkonan Dellei Muhtale. Hon hade nu under samma träd gråfwit sig et hål, och i detta hålet gjorde sig et litet bo. Så hände det sig, at äfwen en wildkatt hade deromkring tagit sig sin boning och sit vinterkwarter. Jägarna der å orten foro i midlertid esomoftast til denna kanten, och satte derstädes ut sina nät, samt jagade både efter fogel och andra djur. En dag kom en af desse Jägare just til det stället, der trädet stod, och derunder utfatte sina nät uti behörig ordning. När han detta hade beställt, och han tillika wäl och ordenteligen hade fäst et stycke fjött under sielswa snaran, så gick han sina färde derifrån. Luckten utaf fjöttstycket retade straxt den slufne katten alt mer och mer, och lockade honom omsider närmare in til sielswa snaran, då han icke wäl sådt smaken af fjöttet, förrän han uti ringen af snaran blef fången. Snålheten är den, som kastar en menniska uti snaran, och förleder henne til at söka den egendom, som oloflig är. Snålheten är ock den, som så inwecklar folk, at slutet på deras handel och wandel blifwer en tarande sorg och wedermöda. I midlertid gick äfwen den lilla rättan ut af sit hål, til at söka sig någon mat, och som hon då med upmärksamma ögon såg sig allestädes omkring, nu åt höger nu åt vänster, nu up åt nu neder åt, så blef hon änteligen katten warse. Man kan wäl finna, huru hennes ögon af denna syn blifwit förduncklade, och huru hennes hopp, at få lefwa, derigenom blifwit förminskadt.

minskadt. Men det makalösa förstånd, hvarmed hon war begäfwad, tillät henne icke at falla uti bestörtning, utan såg hon nogare efter, och fann änteligen katten uti olycksbojor wara fastbunden. Hon wälsignade derföre Jägarna, och tackade dem, som behagadt försättja hennes fiende uti et sådant tillstånd, at han, såsom fånge, icke kunde tilfoga henne någon skada. I det samma såg hon sig om på en annan sida, och förnam, huru en hwißla satt uti et bakhåll, och med uppsända ögon syftade til at fånga henne. Hon fick ock tillika se, huruledes en korp öfwerst uppe i trädet kastade sina ögon neder på henne, såsom et spjut, til at giöra sig et rof af hennes lif. Förståndet måste här wika. Fasa och bafwan sät öfwerhanden. Frucktan och försträckelse intogo så hennes hierta, at hon omsider utbrast i dessa orden: Ach! jag olyckelige. Olyckan står mig före, och rådlös är jag. Går jag längre fram, huru skal jag då blifwa frälst ifrån katten? Går jag åter tilbakars, huru skal jag slipa hwißlan undan? Blifwer jag här på stället qwar, huru skal jag då blifwa räddad för korpen? Swad för råd skal jag fatta, til at förekomma den olyckan, som mig nu förestår? För hwem skal jag yppa mig och den ångest, hwaruti jag stadder är? Af hwem skal jag hämta bot emot denna mig åkomna sukkdomen? Hwem är wäl så öm och upriktig deltagare uti mina öden, at jag för honom kan tryggt uptäcka mit tillstånd och mina hiertans tankar? Olycksportarne äro nu öpne, plågo-medlen äro färdige, wågen, at fly undan, är tillsluten, och gåfwan at upfinna råd är alt för swag. Forsiktighets lagen är lifwål den-

na, at jag under alt detta håller mit hierta friskt och ståndaktigt, och nyttjar mina förstånds ögon til at se mig om någon utväg, hwarigenom jag kan blifwa räddad. War intet wid slika tilfällen modfållt eller bedröfwad; ty så snart kan lustbågaren hafwa förgiftet på bottnen, som bekymmers, drycken, hwilken dig inskänckes, lämnar efter sig en dragg af fördärf och förtryck. Den går sin wäg allrabäst fram *), som hwarcken ler af frögd, då han blifwer kladd uti en hedersrock, ej heller gråter af sorg, då han måste dricka af olycksdraggen. War derföre icke heller för lustig och glattug; ty denna werldenes Spegel är nu klarare, nu åter duncklare. Från denna förestående olyckan är för mig ingen annan undflyckt öfrig, än til den Fristad, som et moget förstånd mig förunner, och utom denna Måstaren har jag ingen, som wil öppna råds-dörren för mig; ty en rådig och förslagen man låter uti ingen omständighet fruktan och förskräckelse få inrymme uti sit hierta, och plågar det ibland de wisare vara en allmän wisfa, at en förständig mans hierta måste vara likt et haf, hwars längd, bredd och djuphet ingen ända hafwer. Alt hwad hemlighet heter, som derinom förwaras, bör vara osynligt och liksom förswinna, och ehuru olycks-bäckarne strömma til, så måste ända intet teckn til sinnets ändring kunna förmärckas; ty så länge förståndet är af håpenhet förbrylladt, och så länge sinnet af

räddo

*) Den rider med sin uppsats häst på den aldraönfeligaste bana.

räddhoga är oroadt *), så kan det intet fatta några rådslag, som grundade äro, eller vinna de fördelar, som en längre förfarenhet med sig förer. Den är en ståndaktig man, som af ingen ting låter sig röras, fast han här wandrar och löper omkring, såsom en Sol omkring Jorden. Hwar och en, som i sit inre huser ostadiga tankar, och sylosätter sit hierta med förderfweliga ingiswelser af list och bedrägeri, hans förstånd at öfwerläggga dåger intet, och hans estertanka uti handel äger intet wärde. Hans själs ljus blifwer af elaka retelser och inbillningar så fördunkladt, at han med all sin tanka och öfwerläggning icke ens förmår urskilja sit rätta ändamål, eller skönja, hurudant det ser ut, som han i synnerhet begärer. Dersföre hafwa någre store Männer lämnadt denna nödiga påminnelsen: Stadgade tankar giöra en god och förnuftig öfwerläggning; ty wacklande inbillningar förordsa ka hundrade olägenheter, men fasta rådslag framte wackra och fullkomliga arbeten. I så fatta omständigheter är för mig intet bättre råd än detta, at jag med fatten söker ingå en närmare förlikning, och wisar honom en upriktighet, som kan häfwa all den owänskap, och emellan är. Ty hans tilstånd är nu aldeles lika med mit. Jag är genom hans tilhielp lätteligen räddad ifrån den olycka som mig förestår. Han behöfwer och min undsättning, och kan wara aldeles säker, at genom mig blifwa frälst ifrån den fara, hwaruti han stadder är. Til den

G 5 ändan

*) Så länge förstånds ansiktet har håpenhets täckelset för sig, och så länge sinnets spegel är genom räddhögans stoft afskild ifrån förnöjelses fältet.

ändan är nödigt at fatten med upmärksamare
 öron får höra mit tal, och sedan han då såde
 närmare se mig, måste han sättja tro til mina
 uprättiga föreställningar, och erkänna dem vara
 aldeles rena ifrån all skadelig falskhet, list och be-
 drägeri, på det wi bägge tillika måtte genom vår
 enighet och förtroelighet blifwa frälste, och ej län-
 gre vara et mål för våra fienders grymma begä-
 rer. När man har en vän, som är pålite-
 lig, så måste fienden sittja stilla, och göra in-
 tet. Efter en sådan öfwerläggning kom också den
 lilla rätten fram til fatten, och frågade, huru det
 stod til med honom, hwarpå fatten med en be-
 dröfwelig röst swarade: Ach! jag eländige. Ser
 du intet, huru min hals uti olycksbojorne har
 fastnadt, och huru min kropp of tårande plågor
 eld är uptänd? Mit flyktiga förstånd kan ej få
 wisa sig. Tiden är mig alt för trång, och alla
 behageliga tilfällen äro mig betagne. Käre, wisa
 mig den gunsten, såde fatten med ganska smickran-
 de ord, och lät genast, hwad dig i sinnet kommit,
 winna sin wärkställighet och behageliga framgång.
 Käre Katt, såde den lilla Rätten, wet, at uprät-
 tighet är mine göremåls prydnad, och mit tals
 rätta smycke; ty et falskt tal är i sig sielf ingen
 ting mindre än lysande, och lugare winna aldrig
 de sanfärdigas lön, icke heller kunna de granshynte
 deruti Könja något, som wackert är, och som för-
 tjenar deras minsta beröm. Jag nekaf icke, at
 jag alt in til denna stund varit glad öfwer din
 bedröfwelse, och lustig, då jag kunde se dig vara
 öfwer gifwen. Om jag än inom mina egna bojer ha-
 de

de sådt höra sådant, så hade jag blott derigenom
 tvekt mig vara fri och lösgifwen ifrån alla mina be-
 fymmers band; ty all min hog och lust har slystadt
 derhån, at du skulle råka uti någon stor olycka och
 behåstas med en swår plåga. Men i dag är jag uti
 lika wåda med dig, och har jag nu wid nogare efter-
 sinnande funnit din räddning deruppå bero, at jag
 utur min nöd lyckeligen frälst warder. Dersföre,
 som jag så högt älskar dig, så smickrar jag mig af-
 wen at åga din kärlek och wänskap tilbakars, hwar-
 emot jag alltid skal finnas ståndaktig uti den uprif-
 tighet, som mig åligger. Wänskapen är då allra
 påliteligast, när nytta och fördel å ömse sidor
 dertil grund lägges. All din slughet och estertanka
 är här aldeles onödig; ty innehållet af mit tal och
 saken i sig sielf stämma i detta målet lika öfwerens,
 och är det icke möjligt, at list och bedrägeri kunna
 härutinnan det minsta rum åga. At mit påhystan-
 de är rent och mit påstående uprifligt, dertil hafwer
 jag twänne wittnen at framte. Det ena är hwi-
 slan, som här sitter i försät bak om mig, och det
 andra är forpen, som i toppen af trådet granneligen
 wakar öfwer mig. Bägge hafwa de noga påskadt
 uppå, hwad jag mig företaga skulle. Så snart
 jag nu blir så lyckelig och får taga min tillflykt til
 dig, så är alt deras hopp förloradt och min förestå-
 ende olycka aldeles förekommen. Om dersföre du
 tåckes unna mig lifwet, om du med ed och löfte will
 göra mit sinne tryggt och säkert, så flyr jag straxt
 til dig, och tager mit beskydd under dina wingars
 flugga, på det både du ifrån dina band och bojor
 må frälsas, och jag afwen för din skull må blifwa
 räddad

räddad ifrån den olycka, i hwilken jag swärfwar, hwarigenom du tillika vinner den belöning, du wärkeligen förtjent hafwer. Si, på detta sättet må både du och jag upeldas af lika begärelse at winna lika fördelar. När katten hade afhördt alt detta, föll han uti ganska djupa tankar, och wille gierna nogare hos sig sielf öfwerlägga, innan han wägade sig ut på detta djupet, han wille afwen närmare försöka, huru wida rättans hierta i detta fallet wore upriktigt *). Den lilla rättan, som förmärkte, at tiden war öfwermåttan knapp, och huruledes katten utaf en åfkommen begärelse war ganska häpen och bestörtt blefwen, började å nyo at med sin intalanda tunga påyrka sit förra erbudna löfte, sägande: Kärra Ratt! Gif akt uppå mit tal, lit uppå mit rena hiertelag, och haf förtroende til mina upriktiga föreställningar, tag emot min höflighet och wågra mig icke, skynnda dig til at höra mit råd och låt dig icke rådeligit förekomma at dermed längre fördröja. Ingen förståndig kan göra det minsta motstånd eller tillåta något dröjsmål uti så angelägna mål, som detta är. War icke försummelig at wärkställa; ty tilfallet är såsom et rof, det man noga i akt taga måste. Lika som nu jag genom dit wänliga grannskap blifwer uphulpen af fördärfs brunnen, så blifwer ock du genom min åtgärd räddad ifrån de grymma

*) Blef han nedfänkt uti det djupaste haf af tankar, och åstundade gierna at med sina tänke-krafter simma i detta djup och med sin öfwerläggnings fot wandra omkring på detta wida sält, wille också sedermera uti sit fria wals smälte-degel nogare genomluttra den lilla rättans upriktiga hierta och på heders probersten, närmare försöka, om det wärkeligen ägde sin riktiga halt.

ma Jägeri-bödlarne. Beror altså den enas wäl-
färd och befrielse på den andras lif. Det är med
dig lika som med mig. Wägge likne wi et Skepp
och en Skeppare; ty Skeppet anländer genom
Skepparens styrsel til en lyckelig hamn, Skeppa-
ren vinner äfwen genom Skeppets understöd sit
påhstade ändamål. Så rent dit sinnelag är, så
klart Fall och framtiden öfwerlyga dig om beska-
fenheten af mit wäsende, och upriktigheten af mit
tal. Men jag fruktar allenast, at tillfället släp-
pes ur händerne, och man således blifwer utom
stånd satt til at se sig före på sätt, som wed-
bör. Detta är och för dit uplysta förstånd långt
tydeligare, än jag antingen med ord eller gierning
utföra gitter. Jag wil derföre genast ingå med
dig et förbund, hwars fullgörande jag aldeles up-
på mig tager, må jag allenast taga min tilflykt
til dig och utbe mig dit minsta biträde til utfö-
rande af min tiltänkta anläggning. När Ratten
hade hört dessa råttans ord, och tillika förmärkt,
huru mycken upriktighet och wänskap lyste uti alt
hennes wäsende, sade han: Ingen luft kan wa-
ra mig behageligare än den wälmening, som jag
finner i dit tal, och den upriktighet, som wisar
sig uti dine framstälte fridspuncter. Hierteligen
gierna wil jag inlåta mig uti denna afhandling,
och med hörsambhet efterkomma en befallning, som
hela werlden måste ätlyda, och som har friden öf-
emellan til sit förnämsta systemål. Der enighet
gifwer styrka, der är porten til et stadgadt för-
stånd öpen, der är och wägen til ära ganska wäl-
befäst. Jag har med mycken upmärksamhet af-
hört,

hört, hwad du mig föreställt, och hoppas jag, at wi genom denna wälsignade förlifningen Stola bågge två winna den räddning, wi önske, då wi billigt böre anse för en beständig nödwändighet och nödwändig skyldighet at med tacksamhet erkänna en sådan å ömse sidor bewist kärlek och wälgierning. Nu will jag så wäl som du uti mit hertas innersta troget förwara de föreslagna frids och enighets articlarna, och lesrwer jag aldeles i det fasta hopp, at jag detta mit löfte riktigt hålla och fullgöra skall. Du behagar allenast rent ut och utan frus befälla, hwad mig i detta målet åligger at göra, och hurudant mit upförande bör wara emot dig. Den lilla Råttan swarade: Innan jag närmare för dig framträder, är nödigt, at du först fastställer dit gifna löfte, på det mine fiender måga med klara ögon se och sluta, hwad för en förtrolighet öf emellan är, och, när de således nödgas blotte och bare wända om tilbakars, jag åfwen med desto ledigare sinne må af din hals lösa de band, hwaruti du bunden är. Rätten uptog detta hennes utlåtande med wälbehag, och lämnade den försäkran ifrån sig, som hennes erbudna löfte erfordrade. Den lilla råttan skyndar sig derpå fram, och aflägger sin tilbörliga hälsning, då katten genast frågade, huru hon mädde, och huru hon annars wore sinnad, samt wisade henne utom des all wänlighet, höflighet och förtrolighet. När Korpen och Hwiskan sågo Råttans omständigheter på detta sättet beskaffade wara, gåfwo de alt hopp at fånga henne aldeles förlorade, och begofwo sig tilbakars til sina hemwisten. Blef altså den lilla Råttan

kan genom Rattens bestödd lyckeligen frälst ifrån
 desse två stora olyckor. Men under det hon begyn-
 te at afgnaga de garn, i hwilka Ratten fastnadt, föll
 henne detta i hogen, huruledes hon sielf ännu wore
 uti yttersta wåda stadd, och på hwad sätt hon af-
 wen ifrån detta olycksbandet skulle friad blifwa.
 Hennes bekymmer häröfwer wisade sig tydeligen, och
 hennes sorg war liksom målad i hennes ansigte, så
 at äfwen katten började falla på den misstankan, at
 hon intet willa afflita hans bojor, utan lämna ho-
 nom i sin olycks snara och gå sina särde ifrån honom.
 Han började dertfore at tiltala henne med wänliga
 förebräelser, sägande: Kjära, hwarföre är dit sin-
 ne af bekymmer så fördunkladt som en Spegel af
 påkommit rost *) , och hwarföre är din sargande
 tand genom en mattande oro så ganska slög blefwen?
 Will du nu wisa dig trög och försummelig uti at
 wärkställa dit löfte för mig, sedan du wunnit din
 önskan och öfwerwunnit din nöd, så tilstår jag, at
 i denna usla werlden ingen ordhället mera är til at
 finna. Et godt och säkert löfte är en juwel, som
 i denna tidens gömmor icke står til at bekomma.
 Trofasthet är liit en grip, som allenast har et
 namn, men defutom är et intet. Upriktigheten
 är, såsom Lapis Philosophorum, icke til i
 werlden. Härpå swarade den lilla råttan: Ware
 långt ifrån mig, at jag med otrohet skulle wilja wan-
 hedra mit stånd och sättja en skamfläck på mit goda
 namn **). Måne jag intet wet, at trofasthet i
 löften

*) Spegelarne wore i äldre tider af Stål eller annan Metall. Conf. Exod. 38 : 8.

***) Ware långt ifrån, at jag med otrohetens flo skulle

löften är et band för wiljan och en wäge- kost til lyck-
saligheten, en Lapis Philosophorum, som gör mör-
ka stoffet til guld, och en ögne-salwa, som gör
swaga och fördunklade ögon starkare och klarare?
Den är en alt för slätt hjännare utaf goda egenfä-
per, som icke sinner, hwad nöje och behag det med
sig har at wara ordhållen, och den siäl, som ej för-
mår listigen föreställa sig upriktighets bilden, kan
långt mindre skönja den äkta glants, som alla andra
hederwårda dygder med sig hafwa. När tro och re-
delighet icke wisar sin rätta wärkan i utöfningen, så
är den såsom en wild Tulipan, den der als ingen
lucet äger. Är den åter ren och rättskaffens, så är
den, såsom en Cypress, wäl rotfast och beständig
grönstande. Ratten sade: Efter du erkänner at
trofasthet i löfte är såsom en prydnad på en wäl
klädd Brud, och såsom en Skönsläct på en wägelig
flickas kind, så måste också du med denna rosenfär-
gen gifwa dina gödremål större lyster, och hedra det
fasla förbund, som du med mig ingådt hafwer. En
menniska utan trohet är en trögård utan plantor och
näktergalsång. Han förtjenar aldrig de klokares
beröm, och må han billigt erfara samma olyckeliga
öde, som fordom Byfogde-Hustrun. Huru gick
det med henne? frågade den lilla Rattan. Rat-
ten swarade:

Det berättas, at uti en by i Persien war en
Byfogde, som ägde et ganska godt förstånd. Han
hade i sin tid låtit många lustiga bågare gå omkring,
och

riswa mit ständs anlete, och mit goda namn utstrea-
pa ut de wälfrågades bof.

och lidit tusende slags besvärligheter genom denna werldenes retelser, så at den kalk, han smakadt, varit nu söt, nu åter ganska bitter. Han hade ock drifwit en ansenlig handel med denna jordenes wator, och deraf så mycket mera fädt måta ut i werlden, som hans tunga war angenäm och wältalande. Han hade en hustru, hwars sköna ansikte lyste såsom et warljus i en Sof-kammare, och hwars läppar woro söta såsom det bästa Confect på et wäl arrättadt bord. Hon kunde uti ritningar och stickade arbeten wisa de behageligaste förändringar. Hon kunde ock med sina kärleks-miner så förfjusa folk, som det allrajustligaste wäder. Hennes sköna hufwud luftade såsom en Ambra. Hennes hwita bröst war rent, såsom det renaste guld. Hennes hår upelbade hiertat såsom en nytändnings-dag, och hennes kinder bådade något lyckeligit, såsom en Nyårsdag. Den gamle Byfogden, ehuru han annars med wett och dygd war begäswad, hade likwål med mycken fattigdom tilbrakt sin lefnad, men höll sig under allt detta til Gud, och med förtröstan på honom arbetade i sin åker. Det är så en oblid Himmels wane, at den låter de dygdigaste stiga neder til det allranedrigaste stället, de odygdigaste deremot så upklifwa til den allrahögsta lyckones grad. Denne gamle mannen ägde en fullkomlig insigt uti det, som hans landtshushållning tilhörde, men brast uti förmågan at hålla sig de redskap, som et sådant arbete erfordrade. Hans lefnad war derföre trång, och hans umgänge alt för mycket inskränkt. Så måste han med fattigdom och sinnes bekymmer lefwa sin tid fram. En dag begynte hans hustru at

med hårda ord förebrå honom hans stora swaghet och brister, sägande: Du gamle utleswade Gubbe! Huru länge skall du sittja bekymmerslös uti Stufwe-wråen, ingen ting arbeta och ingen ting förtjena, utan leswa din tid fram uti största nöd och armod? Skall du sättja dig i stånd med de til Landtbruket nödige redskap, skall din lefnad icke blifwa dig för swår, och dit umgänge icke alt för mycket inkränkt, så måste du på helt annat sätt dig förhålla, om annars någon wälsignelse skall komma i huset. Westu intet, at, om du på detta sättet går utan näring och handtering, så blifwer du omsider utskjänd af dina barn och efterkommande. Ehuru wäl lyckans gåswor äro med alla Kreaturens namn uti den ewiga Rådhamaren blefne upteknade; så äro likwäl deras namn, som i sin fallelse förwårfsa sig födan, och tillika Guds wänner äro, allraöfwerst i Guds bok upskrefne. Arbeta och förtjenst äro altså de medel, genom hwilka ägodelar winnas; men at du är ägare deraf, dertil är Gud den allrahögste Gifwaren första och förnämsta ordsaken. Wäst och rådeligast är, at du såsom annat folk wandrar ut på förwårfs, och skaffar dig sådana medel och redskap, som til egendommar nödwändige äro. Byfogden swarade: Käre wån! De ord, du talar, äro sielswa upriktigheten, och de råd, du gifwer, äga en ornggelig grund. De äro en samling af belöningar. De äro ock med et sundt förnuft och en förnuftig lag aldeles likmäßige. Lyckan har icke warit mig blidare, än at jag, som för detta warit Mästare uti mit arbete, och Herre öfwer de andra Bönderna här i Byen, måste nu se mit taCapil förloradt och mina äfferredskap wara gängne mig ur händerna. För mig

mig har intet annat medel öfrigt varit, än at hålla
 mig wisa dagkarlar, och nu äro de så sluge och illi-
 stige, at jag icke mer kan se dem på fingrarne, ja så
 oförskämde, at jag hadanester icke wågar mig til
 at sättja min fot på det stället, der de äro. Intet
 kan jag lefwa af de smålor, som dese Storåtarne
 lämna efter sig, icke heller har jag krafter nog at bär-
 ra deras swåra bördor. Om derföre wiSOLE nära
 oss uti wår handtering, så måste wi med alt wårt
 husgeråd flytta bort til en annan ort; ty uti främ-
 mande land äre wi frie från owänners förföljelser
 och från deras glädje öfwer wår ofärd. Kom derfö-
 re, låtom oss lämna wår Fädernes ort, och uti et
 annat Land utwälja oss det näringsmedel, som der-
 städes måst gångbart wara kan. Hustrun, som icke
 mera krafter hade, at emotstå en så tryckande fattig-
 dom, gaf straxt bifall til en slikt beswärlig flyttning,
 samt äfwenlyrlig utresa, och kommo de således öf-
 werens, at flytta sina saker derifrån bort til Bagh-
 dads sidan. En dag, då de woro på resan och af
 en beswärlig wäg hade blifwit matte och wanmägtli-
 ge, lade de sig i skuggan under et träd, och, til at
 fördrifwa sin sorg och ångslan, togo de sig före nå-
 gra sådana samtal, som bäst kunde passa sig med
 deras närwarande tillstånd. Talet gick så långt, at
 Byfogden änteligen sade: Min kära wån! du har
 nu utwalt en beswärlig utrikes resa, och beslutit at
 fara *) til et land, hwarest ingen känner oss och wi
 känne ingen. Det kan lätt hända, at Juwånarne
 der i landet äro grymme och wåldsamme, eller ock
 med list och bedrägeri torde umgås. Du är en så-
 dan, som med din makalösa Skönhet pryder den slo-

*) Wandt dina systemåls tómar.

re Skaparens wärk, och som icke allenast lyser fram för alla dina gelikar och jämnåriga, utan öfwergrär äfwen alla dem, som i minnesböcker för sin fagerhet anteknade finnas *). Knapt hafwa tusende ögon sedt din life i werlden; ty du liknar snarare Anglar än menniskor. Ware långt ifrån, at de med några förkjusande ord eller under Hensfagra förewändningar skulle hos dig begära et närmare insteg, mindre at du utaf ungdoms fitzlighet och öfwerdåd skulle följa dem efter, och lämna mig qwar uppå forge-wagnen. Afwände Gud en sådan olycka! Skulle omständigheterna emot förmodan blifwa sådane, så wore det omöjligt för mig, at sedermera blifwa wid hälsan och listwet. Intet fruktar jag för döden, men det är jag rädd före, at jag skulle lesa och se dig älska en annan. Hustrun wisade sig härwid ganska bestört, och sade: Hwad är detta för et tal, som jag med rörelse af dig hörer, och hwad will denna fäseliga inbillningen hos dig betyda? Hela min kropp och själ ware dit offer! Min arm ware dit örnegått, och mina hår ware dit säng-täcke! Jag will wara och blifwa din slafwinna, så länge stälen i mig är, och tills denna min kropp uti grafwen nerlagd warder. Om uti mit wäsende det minsta tecken hade varit til otrohet, wissertligen hade jag icke flyttadt ifrån mit rätta hemwist, der jag så godt tilfälle hade til umgänge med mina wänner, och med dig företagit en så beswärlig utresa til främmande orter. Jag hoppas, at jag til grafwen med mig föra skall det löste, som jag dig giordt den första natt, då jag satt min fot til samtläger med dig. Jag

*) Som med Minnes boks Skönsläcken beprydde äro.

Jag bår ännu lika troget hos mig det förbund, jag då med dig stiftade, och jag gömmer det så fast, at icke en gång sielfwa Råfwen skall rubba den trohet, hwartil jag mig utfäst. Icke des mindre will jag nu förnya samma mit förbund, och genom en ny försäkran gifwa det samma widare styrka. Låt sedan den skönaste Pafogel söka sit biläger inom din wälluktande trågård, så skall alltid Papegoyan tala efter din munn och des hierta för din kärleksnara allena wara blottställt, ehuru du och skulle wara såsom en flyktig örn i werlden. Om jag på något annat sätt kan förefomma dig med mit wänliga upförande, så skall jag göra det med glädje. Men skulle jag någon tid emot förmodan brista uti behageliga tilfällen, så skall jag ändå blifwa lika fast uti det förbund, jag med dig ingådt. Den gamle utleswade Gubben war hierteligen nögd at höwa et sådant hennes utlatande. Hustrun bekräftade äfwen sit giorda löfte med de kraftigaste försäkringar och eder. En lugares första göremål är at swärja, och när han skall tala et ord, så utgjuter han derwid många eder. När Hustrun skall göra sin lögn-lampa lysande, så sätter hon ögat til och af des tårar hämtar olja. Gubben lade derpå sit hufwud tryggt neder uti Hustruns knä, och föll så in uti sömn. I midlertid kom en ung Herre oförmodeligen til samma ställe, ridande på en Arabisk häst, med en falk i handen, och klädd i Kongeliga kläder med en Furstelig Krona på sit hufwud. När Hustrun såg sig om, blef hon denna wackra ynglingen warse. Hade man om mörka natten såde se hans lysande kinder, så skulle man trodt, at ifrån

Östra Horizonten hade upgådt en klar morgonrådnå, och när man under de mörka hårlockarne fick skåda hans Sköna kindben, så skulle man säga, at det wore en Sol, som framlyste ifrån de tjockare molnen. Hans ansikte war en skinande ros och en blånkande Hyacinth. Hans bekwarta hår woro såsom målade omkring hans anlete, och en luft af Ambra utbredde sig öfwer dem ända up til hårkretsen af hans hjesse. Så ansenligen hade den store Åfermannen uti denna förträffeliga åferen behagadt utså frön af behagelighet och Skönhet. Han war angenäm såsom en Moscus, lysande såsom en Jullmåna, lockande såsom en Källa för de wilda djuren, och hans hår föreställte en behagelig Solstärm emot hans blånkande ansikte. Så snart Hustruns ögon hade kommit at stadna på denne Sköne ynglingen, war hon straxt öfwerwunnen af kärlek, och hennes förstånd förlorade all sin estertanka *), men uti sin håpenhet gjorde hon ånteligen några wersar af detta innehåll: Du har kommit ridande hit, och fångadt mit hierta. Tålmodet har redan förgådt mig, och du har min själ i dina händer. Ynglingen såg då närmare efter, och blef warse en öfwermåttom dägelig bild, en prydnad ibland Skaparens wärk, hwars kinder woro hwita såsom Silfwer och tillika röda såsom Guld. Desz höga wärk liknade en Cypress. Desz wänliga smicker och kärleksfulla Skämt war

*) Så snart hustruns syns pil bade råkad uti ynglingens Skönhetsmål, hade Kärleks-Furstens Krigshår redan hurtigt och med håstigt begär ryckt in til håst uti hennes innersta land, och förståndet, som är hufwudsaken för en waktswande, flyttade genast bort alt sit förråd ifrån detta qwarteret.

war en förfriskande frukt. Desz lilla munn war en dosa at gömma Coraller och Rubiner uti, och en flöyt, som kunde uplifwa hiertat. Desz utsläppta hår liknade en Moles, och desz lifgifwande läppar täflade med den allrawältaligaste. Hela desz siäl och hierta lyste af idel kärlek och wälwilja. Kärleken kan draga til sig hela Krigshårar, och fångar ganska lätt en wacker gäfes hierta. Han må wara warsam och återhållig, han må fly undan med fötterne, så blir ändå hufvudet i werldenes snara fasthållit. Den unge Herren war Furstens Son der i landet. Då han en dag hade farit ut på marken i tanka til at jaga, blef han fierran stilld ifrån hela sin Betjening. När då hans ögon kommo at stadna på en så skön hiort, som kunde sönderriswa de starkaste lejon och strämma de fastaste Städer, så skände han strart, hwad för en genomträngande pil slog tilbakars på hans bröst-sköld, och hwad för en skön båga hennes ögonbryn war *) til at hafwa den wärkan, at han af en innerlig begärelse, som honom åkom, glömde bort all smak och lust för jagten, och medan han som bäst lyftade på at fånga djur, blef han sielf uti kärleksnaran aldeles fången. Han förmärkte, huru fast den wackra wårten hade fåst sig uti hans inbillning, och huru orolig hans siäl war redan blifwen af kärlek. Han frågade detsföre: Du tåcka Själ: Hwem är du? Hwad gör du här? Och hwad är ordsaken, at du håller dig til denna Skogs-djefwulen? Säg mig upriktigt, til hwad för et månans teckn du hörer, och huru du kan låta dig ses af menniskor? Utaf

§ 4

hwad

*) En ögonbrynerne woro krusuge såsom en båge.

Hwad för en dag har du sådt dit ljus? O du ljufwa Nymåna, som stickade Stönbers teket, et så härligt Stjen. Är du en god Ängel, hwad är det då för en djefwul, du har brede wid dig? Är du åter en menniska, så war i sällskap med menniskor. Husstruns hierta blef härigenom satt uti bekymmer, så at hon drog sina djupa suckningar och sade: Ach! du lycksaligaste på jorden. Antingen frågar du efter dennes tilstånd, som sofwer, eller efter mig, som så modfält är? Jag för min del har et huswud, snart sagt, utan förstånd, och et sinne fullt med oro och bekymmer. Mit endaste sällskap i werlden är denne utleswade Gubben, som med sit oroliga hierta tager del uti min sorg och wedermöda. Min kläd-
 nad är detta grofwa tyget, som du här ser. Min kropps gestalt är sådan, som du här för ögonen städar. Min lefnad är en idel samling af olyckor och elände, och min siäl måste städse dricka det beswårswinet, som denna werlden för mig instjäncker. Ynglingen sade: Ach at en så fjär wån, som du, har måst erfara så mycken sorg och möda, och råskädt uti så stort elände. Dig måste wäld och orätt hafwa öfwergådt. Huru stulle annars en så stjönfalk, som du, uti denna buren kunnat blifwa fången? Är det wäl billigt at du med en så förunderlig stjönhet, med en så sällsynt stapanad och med et så intagande ansikte skall wara bunden uti denne gamle Gubbens fjädjor? Största stadan består ändå deruti, at du med detta dit dyra wärde skall nödgas wara qwarhållen ibland andra denna werldenes waror, utan at åga något anseende, och utan hafwa et blad til at styla dig med, eller kläder och födan til
 dit

dit nödvändiga underhåll. Kom, jag vill föra dig med mig til mit hemwist, och til all den härlighet, jag sielf besitter. Jag skall giöra dig til drottning i mit Rike, och uphöja dig til den mächtigaste och sällaste i werlden. En gammal och älderstigen man är gierna blind, och wet icke at sättja wärde på den nya dagen. Kom dertfore til mig, du nya dag! på det jag med nöje må nyttja mit Kongeliga Hof och alt det goda, som i mit Rike finnes. War du wid et godt mod, på det jag må blifwa ägare af dit hierta. War du min munnskjänck, på det jag med lust må dricka mit win. När Hustrun hörde dessa glada tidningar, glömde hon bort alla sina Skyldigheter emot den gamla Gubben, rubbade sit löfte, och bröt den ed, hwarmed hon sig tilförena hade förbundit. Så snart den unge Herren förmärkte Hustrun wara sig benågen, sade han: Tilfallet är et rof, det man måste i aft taga. Hwi dröjer du så länge? Kom, låt oss fara, och innan Gubben waknar, wilje wi hafwa rest et långt stycke wäg. På dessa hans ord, släppte Hustrun Gubbens hufwud så sackta neder af sit knä, och lade det på marken; Och hwem war wäl snällare än hon til at sättja sig bak på ynglingens häst, eller färdigare at med all förtröstan fatta honom om lifwet? Wägge upelbades strart af kärlek, så at de omsider bortglömde all kyskhetens lagar. Gubben blef i medlertid waken, och såg en yngling rida bort med den sköna Hustrun, samt huru wänligen hon hade fastadt sig uti hans förtroliga armar, hwaröfwer han blef så förstrad, at han utbrast i dessa orden: Ach! du, min allrakjäresta, som dit hierta så Stamligen

från mig borttrycker. Du trolösa, du hiertats bedrageriska! Huru underlig färg och målning har du gjort för mig? Du falska! Hvar är nu dit förbund, och dit gjorda löfte? Du ohöfliga: Hvar är nu din starka ed? Du Gudlösa! hvar är nu din Religion? Hvar äro alla dina förpliktelser? Hvar är din wänskap, din trohet, din sanfärdighet, din betygade kyskhet och tilgiswenhet? Hustrun sade: Håll inne, du gamle Gubbe, med sådana beskyllningar, at hos de Sköna ibland wårt Skön är ingen trohet, och at det är äfwen så swårt til at wänta af dem några fasta löften, som at wilja samla Stjernen Canopus ihop med Sjustjernorne, och at plantera en späd ros midt uti en brinnande eld. Utan twifwel har du wäl hört, det man gemenligen plågar säga, at det tal, som ifrån Solen kommer, är trowärdigt, men det tal, som ifrån Månans yta faller, är alt för slätt at göra någon räkning uppå. Fast många i werlden finnas, som låta sig förwilla, så må man likwäl intet härifrån göra någon allmän slutsats. Låt ock den, som man får hafwer, slå sig för sit bröst och försäkra om all ståndaktighet. Swiker hon häruti, så lider hon sielf största skadan derutas. Gubben sade: Du wilda menniska! Du har redan öfwerfridit höflighetens gränser, och med dit grymma upförande öppnadt dörren til en hårdare medfart. Jag fruktar, at du innan fort får upbåra den belöning, som förbundsbrytare förtjena, och som passas sig med dit otillhöriga förhållande. Ach, min Sköna, akta dig, at du intet til slut får sucka och ångslas. Akta dig, at du intet ådrager dig andras hat och illwilja. Me-

dan

dan detta wådret ännu blåser, så wakta dig. Hustrun
 wände sig ifrån Gubben til den unge Herren, och utan at
 krusa, sade til honom: Hwad wäntar du efter? Låt oss sa-
 ra, på det wi måge slipa at 'på et så hårdt sätt blifwa
 handterade, och änteligen komma til åtnjutande af våra
 föresatta nöjen. Den unge Printsen hade ock en så
 snäll håst til at löpa, at den häftigaste Nordanwind
 icke kunde följa honom, och man ej kunde ögna spä-
 ren utaf hans hastiga gång. Han for på fältet, så-
 som en blixt i luften, och som Solen i sin krets, och
 kunde han i et ögneblick göra sina två dagsresor.
 Så snart dertföre Printsen gaf honom engelen antin-
 gen åt Öster eller åt Väster, så for han såsom en
 hastig wind och som et flytande watten den wida öde-
 marken öfwer, och woro de således i en handwänd-
 ring aldeles förswunne ifrån Byfogdens ögon.
 När denne stackars Gubben med et säradt hierta såg
 sig uti sådant tillstånd stadd wara, och han ej kunde
 bära en så tårande saknad af sin fåra följeslagare,
 så gick han efter dem, fast han af resan war så af-
 mattad, at han hwart annat steg föll under wågen.
 Man kan härwid lätteligen föreställa sig, huru bit-
 ter hans klagan war, och huru ymnoga tårar flöto
 neder af hans ögon. Under det han nu med så
 mycken ledsna och möda gick wågen fram, sade han
 för sig sielf: Jag finner, at ibland qwinckjonet är
 intet trofast, i deras löften är intet påliteligt och i
 deras hiertan är intet rent och upriktigt. Låt bli at
 komma widare ihog dem; ty deras trohet är såsom
 et Sunnanwäder, och deras löften hafwa intet an-
 nat än ondt med sig. Jag förlåt mig på denna
 qwinnsans ord, och lämnade mitt rätta hemwist,
der

der jag all min befantskap hade. Huru är det nu möjligt, at jag i detta tillståndet Skal komma tillbaka, eller huru Skal wål jag med desse krafter kunna hinna efter dem, och gå til en ort, som så långt aflägsen är? Ach! huru Skal en ända blifwa med mig och mit usla tillstånd? Huru will jag tänka på at någonsin komma fram? Jag, som är utan hierta, utan hufwud, och utan fötter, hwad wil jag giöra? De foro i midlertid bort, och hunno et långt stycke wäg; Men under det de reste, kommo de til en Skön och förfriskande fjälla, och som de bågge två woro matte af den Skyndosamma farten, och deras häst derigenom äfwen blifwit trötte och wanmägtig, så sade de: Det är bäst, at wi en timas tid hwile på detta stället, och så snart Middagen är förbi *), wilje wi åter rycka up härifrån, och förfoga oss til vår föresatta ort. De stego altså bågge af hästen, satte sig under et tråds Skugga wid brädden af fjällan, läste många Capitel utaf den boken, som handlar om kärlek, och änteligen efter et sådant samtal begynte de til at giöra wersar för hwarandra. När Prinsen såg närmare uppå henne, sade han: Dina wälluktande hår omgifwa, såsom et band, dit rosenfärgade ansikte, och såsom en dag och en natt äro de med hwarannan förknippade. När hon åter betractade den wackra ynglingens artiga maner at intaga et hierta, hans stolta högd, hwarmd han liknade en Cypress, och hans Sköna wårt, hwilken war rak såsom en feston, och

*) Så snart den store och förträffelige Riddaren på Himla: Fältet gädt öfwer Middags kretsen, eller: Så snart Solen gädt öfwer Meridianen.

tåflade med sielfwa Paradis-träden Tuba och Sidretel-Munteha, så sammansatte hon tvåanne rim af denna mening: Din wårt är såsom en feston, hwarpå hundrade tusende prydnader hänga alt efter hwarandra. Under et så wänligt samtal och umgående hade Bysfogdens hustru nödigt at, efter naturens plikt åter giöra sig ren. Hon gick altså, för höfslighetens skull, et långt stycke affides, och blef omsider warse en källa nära brede wid en liten tjock flög; men förr än hon kom dit fram, fick hon se et lejon, som war så wilbt och rytande, at sielfwa lejonet på himmelen måtte bäiwa utaf fruktan för deß grymhet, och fly utaf fasa för deß förträckeliga flor. När detta lejonet uti sin hungers iswer kom närmare och blef warse det fräcka och oförfskjända Gruntimret, rusade det straxt uppå henne med sina flor och förde henne bort til den tjocka flögen. Inglingen, som hörde lejonets rytande, och tillika fick se, huru det tog den sköna uti sin famn, blef så förträckt, at han i samma ögnblick kastade sig på ryggen af sin häst, och torde icke se sig tilbakars efter sin fjära följeslagare, utan flydde såsom en blirt ödemarken öfwer. Som nu den dågeliga Hustrun på et så ömkeligt sätt blef fångad uti detta wilde lejonets flor, så fick hon omsider märkeligen uppsjåra, hwad hon här i werlden hade utsådt. Under det den gamle Bysfogden med mycken möda, håpenhet och gråt sökte hinna efter dem, kom han änteligen fram til samma källa, hwarest de hwiladt; men som han icke heller der förmärkte något det minsta spår utaf dem, så uphåfde han et stort klago-rop och sade: Ach jämmer! Min kåra följeslagare

fliggare åt bortgången. Mit sargade hierta har hon
 intet welat hela. Hundrade löften har hon mig
 gifwit, och et enda har hon icke hållit. Då han
 härjemte föreställte sig sina förra ljustiga dagar, och
 det fjära umgänge, han med henne plågadt hade,
 drog han sina djupa suckningar och fällte bittra tår-
 rar, sågande: Huru många dagar äro wål förflut-
 ne, sedan wi nyttjade hwarandras sällskap uti en
 trågård, hwarest hennes ansikte war såsom en ros,
 och hennes tal såsom en näktergals sång. Ach!
 beklageligen, at så klara stjern utaf wår ljuswa sam-
 manwara äro förbytte uti mörka stillnads dagar.
 Beklageligen, at wår rolighets wår igenom olyckers
 wåstan-wäder är blefwen en orolig höst, och at den
 frukt, hwaraf wi skulle leswa, blifwit af beswär-
 lighets vinden aldeles medtagen. Ach! en stor plå-
 ga, när jag ser tillbaka til den dagen, som upel-
 dade wåra hiertan til en närmare förening, och när
 jag tillika återhämtar den dagen, på hwilken jag
 ifrån mit enda hierta måste erfara den swåraste
 stillsmåsa. Mit lif är redan af sorg alt för mycket
 afmattadt, at kunna återställa mig den förra. Mi-
 na dagar måste altså nu slutas med den senare. Då
 han änteligen efter mycken klagan och gråt såg sig
 närmare om, blef han warse spåren af sin gamla
 följeslagare, der hon gådt til den tjocka skogen.
 Han följde derföre dessa fotspåren efter, och när
 han litet hade gådt och med upmärksamma ögon sedt
 sig på bågge sidor omkring, råkade han änteligen af
 en oförmodelig händelse på det stället, hwarest lejo-
 net hade riswit hans stjona hustru ihjäl, och några
 af hennes inelsswor upåtit, några åter lämnat qwar
 efter

efter sig. Så snart Gubben såg detta, blef han ganska håpen, och wiste straxt, at den trolösa hade lidit straff för sin otrohet, och at hon nu hade sådt belöning för det hon så skamligen hade brutit sit gifna löfte. Han såg med wåta ögon och med et förskräckt hierta uppå den hårda medfart, hon hade måst undergå, och han gråt bitterligen, då han å ena sidan föreställte sig hennes elände, och å den andra det bedröfweliga tillstånd, i hwilket han nu wore lämnad. Hans klagan gick up öfwer Sjusstjernorne, och hans tårar tycktes flyta ända neder til hafwet. Nyttan af Sagan är denne, at hwar och en, som wisar sig otrogen och rubbar sit förbund, får omsider erfara Guds hämnande wrede, och hans namn blifwer utskrapat ur tidsens bok.

Härpå sade den lilla Rättan: Jag erkänner äfwen för min del, at det ej passar sig med en wätskaffens dygd til at bryta sit förbund, eller gifwa det minsta teken til falskhet och bedrägeri. Mig har den förmånen af din wänskap tilfallit, at twänne olyckor, genom dit kraftiga bemedlande blifwit ifrån mig afwände, och jag således sluppit at blifwa et mål för mine fienders håstiga begärelse. Nu fordrar altså höfligheten, at jag erkänner mig skyldig til at wedergålla en slik benågenhet, i det jag, så länge två tänder qware äro, arbetar på til at aflita dina bojor, och således fullgör det löfte, jag dig gjorde om din befrielse. Men en farlig tanka har fallit mig in, som betagit mig all förmoga, och satt mit sinne uti största bekymmer *). Det är i anseende

dertil

*) At förmogans tömar fallit mig ur händerna, och mit

dertil omöjeligit, at jag kan uplösa sielfwa den knuten, hwarmed du bunden är. Ratten sade: Jag begriper detta ej annorlunda än at du i dit sinne hyser en sådan tanka om mig, som förantlåter dig til at bryta det löfte, du mig tillförena giordt. Men saken är denna: Jag har i mit sinne satt mig fast före at hålla mit förbund *), det jag ock med starka eder har bekräftadt. Gif nu intet du någon anledning til misstänka om otrohet och falskhet, hwarigenom enigheten oß emillan på något sätt kan blifwa rubbad. Lågg bort den gamla rådbhogan, du måst hafwa för mig; ty en ny upriktighets lag har redan utplånadt hwad den gamla owänstapen mig tillförena förest. ifwit, och som jag til dig hyser alt förtroende, så hoppas jag, at du icke heller will öka bedragarnes antal och sättja en skamfläck af otrohet och falskhet då dina andra wackra dygder och härliga egenskaper. Håll dit hiertas Spegel ren; ty et rent wäsende är bättre än alt. Bryt icke dit förbund; ty trohet öfvergår alt. Alla kloka och förståndiga uphöja den upriktiga anda til himmelen, men den ostadiga och misstänksamma utplåna de aldeles ur sin åtanka, och komma honom sedermera aldrig mer ihog, hålst om Förbunds bandet dem emellan warit närmare knutit och med starka Eder bekräftadt. Du west, at de trolöse taga altid en olyckelig anda, och gå miste både detta och det tillkommande lifwets sällhet. Med
sina

sinnes Spegel ej kan blifwa ren ifrån det stoftet, eller klar ifrån det rostet.

*) Jag har bundit stadfästelsen af mit förbund omkring min siats länder.

sina eder sättja de sit lif i wad, och akta icke mer än stoffet at bryta sit förbund och at göra twårt emot hwad de tilförena loswat. Menniskiorna lifna aldeles et träd. Ur roten ond, så dåger icke heller frukten. En dåre bryter sit löfte, men den gudfruktige håller sin ed. Jag hoppas således, at du intet förglömmet din skyldighet til at riktigt hålla hwad du heligt loswat, at du bortlägger alla de ursäkter, du förut behagat göra, och håller dit hierta rent ifrån alt hat, afwund och illwilja. Rättan sade: Swar och en, som rubbar sin trohet emot mig, hans hierta ware så säradt, at han i sin själ ingen ro hafwer. Ware långt ifrån mig, at jag icke skulle hålla ord, och lösa dig ifrån dina olycksbojor. Men en enda tanka, som oroar mit sinne, och som jag hit in tills har hållit för mig sielf, har satt mig uti största häpenhet och estertanka. Swar på Rättan sade: Låt mig weta, hwad dig hemligen på sinnet ligger, på det jag må kunna öfwerlägga med dig derom, och tillika närmare blifwa underrättad om måttet och midden af dit begrep och din kunskap. Den lilla Rättan swarade: Folk af förfarenhet hafwa lärdt oss, at här äro två slags wänner i werlden. Det ena slaget äro de, som uti wälment upriktighet och utan hopp om belöning äro til förtrolighet och wänskap benägne. Det andra slaget äro åter de, som antingen af egennytta eller ock til at hindra något godt eller afwända något ondt, utvälja denna wägen. Hwad de förra angår, som utt et rent upsåt ingå en upriktig wänskap, så kan man uti alla omständigheter tryggat lita uppå dem, och är det icke heller ur wägen at wisa dem all höfslighet och

wänlighet. En rättfäffens wän är såsom et plåster, som förtager all wända och oro. När en gement sinnad talar illa om dig, så berömmar dig din wän, och när han söker at sättja en samfläck uppå dig, så tillägger wännen dig den dygd och stickelighet, du wärfeligen äger. De deremot, som för nyttans skull eller til at afwända något ondt, ingå wänskap, kunna på denna grunden icke länge bestå. Den ena stunden utbreda de sin tapet och fågna sig derpå med sina wänner, den andra uphåfwa de all harmonie och gifwa pipan et helt annat ljud. Stundom äro de wänner, så söte som mjölk och socker, stundom åter owänner, så bitre som en orm full af förgift. En förständig man finner derföre icke rådeligit, at uti några angelägenheter nyttja slika wänners biträde, ännu mindre at kasta sig helt och hållit uti deras armar. När ärendet af större wigt skola afgöras, måste han genom behageliga ursäkter och förwändningar så småningom gjöra deras systemål til intet, och under alt detta hafwa noga ått uppå sig sielf, och bruka all den warsamhet, som wederbör. Hwar och en som på sådant sätt stljer sig ifrån slika wänners förtroligare umgänge, vinner säkert allas beröm, å ena sidan för sin höflighet, och åt den andra för sin förskikthet och slughet. Min tanka är ock aldeles denna, at jag på samma sätt bör förhålla mig emot dig. Efter jar har åtagit mig til at frålsa dig, så är nödigt at jag upfyller mit gjorda löfte; men jag måste ock härwid bruka all möjlig warsamhet, ty min fruktan för dig är långt större, än för de andre, ifrån hwilkas snaror jag
redan

redan genom dig blifwit räddad. Din fiendskap emot mig är äfwen långt starkare, än deras, emot hwilka jag warit nödsakad at ingå förbund med dig, och all den höflichkeit, du behagar wisa emot mig, är blott twungen, til at afwända den skada, du annars lida skulle. Nu fordrar altså min Skyldighet, at jag noga aktar mig för min fiendes arga list, och icke lånar öronen til hans sagra tal, ty det heter: Glöm intet försiktighets lagen, när du arbetar på at befästa din egen sak. Grundwal och byggnad måste alltid förnuftigt wis passas efter hwarandra. Ratten sade: Du lilla Rätta: Du är öfvermåttan qwick, flyftig och förständig. Jag har intet wist, at dit begrep sträckt sig så långt, icke heller har jag föreställt mig, at din kunskap skolat hinna til en så hög grad, men efter du behagadt lämna mig del af dina mogna råd och wälgrundade tankar, så tackes du äfwen vara så benågen, och upgifwa rätta nyckelen til det swåra låset, at både jag och du skole på en gång med lif och hälsa kunna komma undan. Den lilla Rättan sinålog och sade: För all ting i werlden, utom döden, finner man bot, fast konsten för allom icke är så noga bekant. Min tanka i detta målet är denna, at jag med mina tänder affliter alla dina bojor, men den knuten, som är sielswa hufswud-puncten, hwaruppå mit lif hänger, will jag gierna förbehålla mig til et behageligare tilfälle, då du har annat at tänka uppå än at systa efter mit lif, och är aldeles utom stånd til at fånga mig i dina klor. Dersöre skal jag just wid det tilfället passa på och uplösa den knuten som återstår, på det wi bägge två på en gång måge winna

wår önskan och blifwa frälste. Ratten wiste ganska
 wäl, at Råttan war öfwermåttan klok och en full-
 komlig måstare uti sin konst. Han wiste ock, at
 ingen kunde förfjusja henne eller med några före-
 wändningar draga henne ifrån den rätta wägen.
 Han måste derföre, antingen han wille eller icke, un-
 derkriswa denna domen och underkasta sig ödets be-
 slut. Den lilla Råttan affår derpå alla banden af
 snaran, det ena efter det andra, men den knuten,
 som gaf styrka åt alla de andre, lämnade hon alde-
 les orubbad. Hon gaf sig hela den natten ingen ro
 til at sofwa, utan i det stället brukade all den upmärks-
 samhet, som närwarande omständigheter erfordrade.
 Anteligen, då det dagades och Solen begynte tindra
 up öfwer Horizonten *), syntes Jägaren fierran
 ifrån komma med en håstig begärelse och et säkert
 hopp at få något wildebråd, hwarpå Råttan sade,
 at den tid wore nu kommen, på hwilken hon måste
 upfylla sit gifna löfte; men hon hade icke wäl sådt
 säga ut detta, förrån Ratten också blef Jägaren
 warse, hwarwid han förlorade alt sit hopp at få lef-
 wa **), och wäntade nu allenast på sin yttersta un-
 dergång. Råttan war likwäl ordhållen, och, så
 snart Jägaren nalkades närmare, löste hon straxt
 up den knut, som öfrig war, då Ratten utaf fara
 om

*) Wid den tiden, då Påfogelen med sina förgyllda
 wingar, Solen, begynte til at röra sig ifrån Himla-
 Lustgården, då den sönaste ibland fallar uti fierde
 himmelens nästen gaf sig til at flyga up ifrån Hori-
 zonts Fältet med sina glindrande wing: nådrar, då
 morgonen dref fram den gyllende himla: hästen och
 drog ut himmels teket af draken, hwilken äfwen ly-
 ste söm selswa Solen.

**) Han twäntade händerna ifrån sit låra lif.

om sit egit lif glömde aldeles bort den lilla Råttan och flydde sina särde up i toppen af trädet, och Råttan gick också in uti sit hål, sedan hon så wäl hade sluppit sit stora bekymmer. Jägaren kom i midlertid fram, och fann trädarna af snaran affletna, och knutarna deruppå aldeles afbetna, hwarderwer han blef hierteligen bestört, och ehuru mycket han sökte rundt omkring snaran, så kunde han icke finna något det minsta teckn eller spår til ordsaken dertil, utan måste med en sönderriswen snara, med et nerslagit sinne och med blotta händer wända om tillbakars derifrån. Derpå stack den lilla råttan hufwudet utom sit hål, och såg katten längre ifrån sig. men torde intet nalkas honom närmare, utan började at ursäfta sin oförmögenhet, sågande: Efter det är mig omöjeligit at winna den luffan utaf dit närmare umgänge, så wil jag på längre håll hafwa det nöjet at hälsa uppå dig. Katten suckade härwid med en ömkelig röst och sade: Ach! hwad hat jag wäl giordt dig emot, hwilken jag aldeles ansedt såsom min trognaste kamerat? Hwarföre flyr du så för mig, och flyr undan ifrån mit sällskap? Westu intet, at du uti mig har wunnit en upriktig wän och följeflagare? Westu intet, at du för tidsens förändeligheter har hos mig byggt et säkert Slott och en stark Fästning för dina barn och Slägtingar? Du skall ock af mig njuta dubbel wedergällning för all din emot mig ertedda ynnest och benägenhet. Uti skuggan af sielfwa det trädet, som du af höflighet för min skull planteradt, skall du tryggt wara förwarad emot alla tillfälligheter af Solenes herta och af samma planta, som du nersatt, skall du om-

sder så upbåra den skuff, du påstoftadt. Swarsföre
 will du då hafwa en affly för mig? Jag är wärke-
 ligen rätt bekymrad, huruledes jag med min swaga
 tunga skall kunna tilböriligen bemöta all din godhet,
 och förklara min tackfahmet för alla dina emot mig
 bewista wälgjerningar. Jag är både munter och
 jag blyges. Jag är både glad och tillika bestört;
 ty jag äger intet den förmågan at komma ur en så
 stor förbindelse. Den lilla rättan gick åter med
 warsamma steg et litet stycke utom det stället, hwa-
 rest hon i sin enslighet lesde så nögd som en Turk på
 sin tapet, och sedan hon wäl hade ritadt ut den
 krets, inom hwilken hon i et wist affstånd ifrån Rat-
 ten borde hålla sig, så föll henne denna nödiga på-
 minnelsen in i tankan: Denna tiden måste man
 wisa olydna uti det som man annars billigt borde
 göra. Hon sade sedan med en bedröfwelig röst:
 Det är nu en tid på hwilken wäld och oförrätt så ta-
 git öfwerhanden, at man icke wet, til hwem man
 tryggt må kunna luta sig. Jag må göra mig det
 bästa hopp i werlden om det löfte, som mig giordt
 är; så kan ändå wänfkapen taga en ända. Som
 derföre ingen säkrare utwäg nu mera är än at leswa
 i enslighet och aldeles för sig sielf, så bryr det mit
 finne alt för mycket, at jag hådan efter icke kan söka
 sällskap med denna tidfens barn, icke ens med mina
 bröder och närmaste wänner; ty om jag ock söker
 min gelike, så heter det likwäl, at jag af honom
 will begära, det som hans är. Ratten sade: Kä-
 ra rätta! jag ber dig, wisa mig den wänfkapen,
 och låt mig aldrig höra, at du will skilja dig ifrån
 mig. Heka mig icke din affsyn, och låt ej den gam-
 la

la wänſkapan oſ emillan förfalla. Ty den ſom med tuſende beſwärligheter änteligen har hunnit til at Paſſa ſig en wän, och ſedermera wet intet at ſättja på honom det rätta wärdet, utan ſläpper honom wärdslöſt ur händerna, han måſte omſider ſakna alla goda frukter af en rättſkaffens wänſkap, och börja äſwen de andre hans wänner til at miſtro honom och fatta aſſky för hans ſällſkap. Den är elak, ſom har en elak wänn, men den är wärré, ſom tager en wänn an, och ſedan ſläpper honom igen. Det må du weta, at jag för dig har en ewig förbindelſe, och at jag aldeles erkjänner, det jag genom dit wälſignade umgänge har oförſkyllt njutit den wälgierningen at bliſwa räddad til mit lif. Jag hoppas ock, at det oſ emillan knutna wänſkaps bandet icke på något ſätt ſkall kunna ſlitas eller uplöſas. Så länge lifwet i mig qwart är, kan jag aldrig förglömma den heders-begaren, ſom du gifwit mig at dricka utur. Ware långt ifrån, at jag ſkulle et enda hårsman ſtrida utom den rätta wänſkaps-kretſen, utan ſkal jag i det ſället med all ſit ſöka til at wedergålla den höſlighet, du behagadt wiſa emot mig. Hundrade tungor behöfde jag wiſerligen til at kunna uttala din benägenhet, hwilken är mig ſå ljuf ſom den wackerſte blåa lilja, och den bäſta wälluktande ros. Men ehuru bewefeligit fatten ſtällte ſit tal, ehuru mycket han påminté om ſina förra groſwa eder, til beſtående af en närmare wänſkap, ſå kunde han likwäl ingen ting uträtta, utan ſwarade Rätſan wid ſig ſielf: Hwar owänſkap en gång upkom-

mer,

mer, der uphöder lätteligen all benägenhet och ömhet, der räknas det icke heller ibland illgrepp, raseri och galenskap at rubba det förtrolighets bandet, som tilförena knutit varit; men när fiendskapen är grundad i sielfwa naturen, så måste man icke förlita sig på någon upriktighet och wänskap, ehuru den ock tyckes wara wäl befäst, utan noga i aft taga alla omständigheter, och deraf utröna sakernes egenteliga systemål; ty i annor händelse blir skadan och olägenheten deraf oändelig och desz botande aldeles omöjligit. Som dertfore den ock emillan warande förbindelsen är emillan två, hwilka naturligen böra wara twärt emot hwarandra, så är ju bäst, at du å din sida slår aldeles ur hogen all den lust, du hast för mit sällskap, och at jag äfwen med willigt hierta söker fly undan ifrån dit närmare umgänge. Ty hwar och en, som söker sällskap med et stridande slagte, måste omsider råka uti samma olycka, som fordom Grodan. Ratten frågade, huru det war. Den lilla Rättan swarade:

Fabel om Grodan.

Det berättas, at en liten Rätta hade tagit sig sit bo wid brädden af en fjälla. I samma fjälla war ock en groda, som, til at taga frisk luft, gick understundom up af wattenet, och spaserade omkring brädden af denna fjällan. En dag, då hon infann sig här, lät hon höra en sång, som öfwer gick den allrabehageligaste Musique. Hon tyckte sig sielf då wara en näktergal med sina tusende stämmor. Hon bortdref också med sin ostäm-

da röst alla de foglar, som höllo sig inom blomsterfältet der omkring *), och ehuru både början och slutet af sången tycktes låta nog illa, så war likwål takten jemte selskwa utförandet sådan, at dertil ingen ting kunde läggas. En gång, då den lilla Råttan äfwen inom sit bo höll på at roa sig med sin sång, fick hon under det samma höra grodans behageliga röst, och måste således emot sin wilja gå ut til at förnöja sig af denna vocal-Musiquens ljuswa harmonie. Hon gaf då närmare aft uppå grodans artiga låte, och alt som hon derwid höll takten, så slog hon den ena foten emot den andra, nickade med hufwudet, hwispade med stjärten, och dansade rundt omkring. Denna rörelsen af den lilla Råttan behagade grodan öfvermåttan wäl, så at hon fattade en innerlig lust til at komma uti någon närmare bekantskap, och ehuru förstånd och estertanka höll henne tilbakars ifrån umgänge med et främmande slagte, så war likwål en naturlig böjelse hos henne at ingå wänskap med denna lilla råttan. Korteligen at säga: De gjorde förtroende med hwar andra, roade sig städse ihop, och berättade för hwarandra en hop sällsamma fabler och Historier. Desß emillan spelte de alt emot hwarandra med sina qwicka tungor, och utsmuckade sit tal med en hop artiga infällen. Grodan kom altid glätug til råttan, och desß händelser för hela fem åren tilbakars kommo henne då uti minnet. En dag sade den lilla råttan til grodan: Min fåra wän! Det händer understundom, at jag åstundar för dig uttåcka mina fördolda hemligheter, och förnöja mit oroade sinne med dit ljuswa umgänge. Stundom

*) Hon dref foglarnas hjerta ur blomsterfångs kroppen.

händer det, at jag trångtar innerligen til at få höra din angenäma röst. Stundom begärer åter mit hierta til at få dansa efter dit lustiga blåsande. Wid det tilfället ligger du esomofkast och hvilat nedre i wattenet. Ur således ganska flått hopp för dig at kunna komma til mig, när jag det hållt åstundat. Det är ock å andra sidan omöjeligit at tänka, det jag skulle kunna gå neder til dig; ty hwar du är, dit kan jag intet komma, och hwar jag är, der ligga tusende swårigheter i vägen. Om jag ock aldrig så ofta ropar, så hörer du intet för wattenets brusande skull och för det starka sorlet af de andre groderne. Dersöre måste man på något konstigt sätt så anställa, at, när jag kommer til wattubrädnen, du genast, och utan at jag ropar, må weta af min ankomst, och således ofördöjeligen komma ut til mig. Grodan swarade: Hwad du påminner, är ganska rätt. Jag har alltid funnit detta, at, när min förtrolige wän kommer, så wistas jag nedre i wattenet. Huru skall då jag kunna swara honom, eller göra min tilbörliga ursäkt för den myckna möda, han måste hafwa at wänta för min skull? Det händer ock understundom, at jag kommer til öppningen af dit hål på en tid, då du wistas ute på marken, och jag således nog länge måste wänta uppå dig. Jag har dersöre i flere dagar gådt och oroadt mitt sinne at få yttra mig för dig öfwer denna saken; men nu har du förefömit mig, i det du så noga förklaradt hwad i mit hierta fördoldt legat. Det hörer altså dig egentligen til at öfwerlägga denna angelägenheten, och, som alla weta at berömma dit stora förstånd, så låter jag gierna uppå din mogna estertan-

ka ankomma at uplösa denna swära knuten. Den lilla Rättan svarade: Denna saken är jag i stånd til at kunna anlägga och afhjelpa *). Allrabåsta rådet är detta, at wi skaffe oss en lång tråd, och binde den ena ändan wid min fot och den andra wid din. Så ofta som jag då kommer til wattungbrädden, wil jag röra på tråden, och när du derigenom blifwer underrättad om min ankomst, behagar du göra dig den mödan och sitta up til mig. Om åter dig täckes någon gång hedra mig uti min lilla ensliga wrå, så kan du med ryckande på samma tråd gifwa mig derom påminnelse. Här om kommo de å ömse sidor öfwerens, och på detta sättet stiftade de sin inbördes förtrolighet och underrättade hwarandra om sit tillstånd. En dag kom den lilla rättan til wattungbrädden, i tanka at förnöja sig af grodans wänliga sällskap. Men i det samma kom en beswärt Korp oförmodeligen flygandes, och fick med et begärligt öga se denna lilla rättan, då han icke heller war sen at swänga sig neder, och kunde ingen Slacktare behändigare fasta sit får uppå slackte-bäncken än han tog den stackars rättan uppå sit näbb och flög bort med henne. Son nu den ena ändan af tråden war bunden om grodans fot och den andra om rättans, så måste ock grodan följa med up af wattungnet, och blef hängande i luften. När folket fick se korpen och grodan uti denna sällsamma belägenheten, så hördes ibland dem en förundran och et åtlöje, hwar med de sius emillan sade: Detta är något beshynnerligt, at korpen twärt emot all wana, har fångat en groda.

Hvem

*) Denna sakens anläggnings trådsända är på min för-
mögas fingerända.

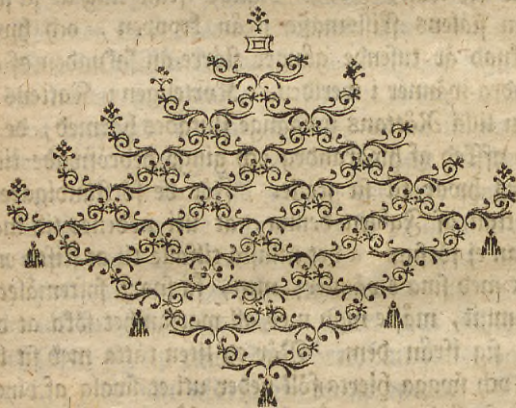
Hvem har wäl nånsin förr sedt, at grodan warit et rof för korpen. Grodan klagade och sielf deröfwer, at hon wore nu den första, som genom et olyckeligit sällskap med rättan råkadt at blifwa fången af en korp. Tusende sådana olyckor förtjenar och wärfeligen den som gifwer sig i sällskap med et stridande slägte, och ängår wänskap med en, som icke är hans like. Jämmer och klagan blifwer hans slut: Skam och förakt blifwer omsider hans wisaste lön. Enligt detta exemplet är ganska nödigt, at den, som klok och försiktig will wara, ej inlåter sig uti någon förtrolighet med folk af olika stånd och slägte, på det han ej såsom grodan må med olyckstråden blifwa hängandes uti wida luften. Nu har också jag fattadt det beslutet at hådanester draga mig ifrån alla olika sällskaper, och ännu mycket mera ifrån dem, som helt och hållet stridande äro. At söka sin enslighet är långt bättre, än at wara i sällskap, der man alltid är otrygg. En grip är wäl ensam, men är litwäl i stånd at döda sielfwa Ronungen för foglarna, och kan wäl ändå hafwa trettio foglar, som hålla Musique omkring sig. Rätten sade: Efter du har en så stor affmak för angenäma sällskaper, hwarföre har du då i första början sökt til at fånga mig med din smickrande tunga och med din förstådda höflighet, samt utsä enighets frön och deraf nu uppkåra idel strid och oenighet. Hårpå swarade Rätten: Den tiden behöfde jag dig; ty jag hade annars haft swårt för at blifwa frälst ifrån mina fienders klor, som efter mit lif stodo. När en förståndig råkar uti fara, och han finner sin fiende wara i stånd at rädda honom derutur, så fattar han

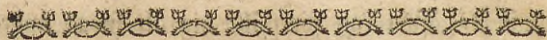
han emot sin wilja uti hans råckfick och söker hans wänſkap ſamt bemödar ſig at wiſa honom alla möjliga prof utaf en upriktig kärlek. Men ſå snart han wunnit ſin önkſtan, ſå inbillar han ſig åter, at bliſwa ſtadad utaf honom och ſtyr ſåledes hans närmare umgänge. Denna affryn hårrörer likwål inſtet af något hat, någon wedervilja eller högmod. De ſmå ungarne komma ju för mjölkens ſkull, fram til ſina mödrar, men, ſå snart de bliſwit måtte, ſilja de ſig åter ifrån dem, utan at någon råddhoga, hat eller öwänſkap drifwer dem derit. Således, eſter jag nu mera intet tillfälle äger, til at nyttja din hielp och dit förſwar, ſå tyckes ſäkraſt wara, at aldeles uphåſwa wårt förra förtroliga umgänge. At ſe den, utaf hwilken någon förman kan tillflyta, är altid en hiertelig ro och fågnad, men at umgås med en, af hwilken man til ſina fördelar ſnarare kan lida än haſwa någon styrka, är ganſka åfventyrligt och ſtadeligit. Det kommer åtwen hårtit, at ſielfwa naturen har bildat oß bågge til at wara hwarſ andras fiender. Ryektet om wår öwänſkap har ock kommit för allas öron och leſwer hos en hwar uti ganſka frifft minne. Den wänſkap, ſom tidſens omſtändigheter och en trångande nöd haſwa åſtadkommit, är ingen ting mindre än pålitelig; ty ſå snart det bandet, ſom förenat wåra afficker, bliſwit affurit, ſå förwandlas snart wår enighet uti en blot wänſkap, och wänſkapen åter uti den gamla fiendſkapen, likafom warinet, ſå länge det är nära intil eldens hetta, ſå är det warmt, inen, ſå snart det ſättes längre ifrån elden, får det åter ſin förra kyln igen. Hwar och en wet ganſka wäl,

wål, at en råtta ej, såsom en annan fiende, blifwer blott dödad utaf Ratten. Är altså intet det ordsaken, hwarföre du har en sådan begärelse efter mig, utan är saken denna, at du will afgnaga mit fjött och utfuga min blod; ty detta är i din munn långt smakeligare än sielfwa modersmjölken. Man må derföre wända och uttyda, huru man will, så låter jag mig intet bedraga utaf dit skryt och prat, at sättja någon lit til din wänskap, eller til de löften, du behagadt mig gifwa. Ty huru är det möjligt, at en Ratt skal kunna hysa moderlig kärlek för en råtta? Ratten sade: Antingen talar du för allwar, eller skämtar du? Rättan swarade: Huru skal wål jag wid detta tilfälle kunna skämta? Swad jag talar det menar jag ganska upriktigt; ty jag har redan nog tydeligen kunnat urskilja, at en så swag och kraftlös, som jag, måste fly hela hundra de milen bort ifrån en så mächtig bekante, som du är, och finner jag för min magra kropp högstangelaget wara, at jag på allt möjligt sätt waktar mig för en sjukdom, som hwarcken med plåster eller med annan läkedom låter sig bota. Den som mindre är och sätter sig up emot den större, han faller omfider så, at han aldrig stiger up mera. Nu fordra omständigheterna, at jag noga aktar mig för dig, på samma sätt, som du tilförena waktadt dig för Jägaren. Hädanefter måste den trohet, som oss emellan varit, blifwa på längre håll ansedd, och den förtrölighet, som wi hittils wärfeligen plägat, står nu mera icke til at winna. HuruSOLE wål wi wara hwarandra nära med hiertat, då wi til orten äre så långt ifrån hwarandra ätsfilde? Sanningen

at säga, så kan jag omöjeligen få uti min inbillning, at emillan dig och mig någon wänlig förbindelse står til at förmoda. När Ratten på detta sättet blef fatt utom alt hopp at få säga sig af rättans hufwa sammanwaro, gaf han deröfwer et klagerop, och jammade ömfeligen. Hiertat uti hans bröst wille brista utaf ångslan öfwer den förestående Skilnaden, och efter djupa suckningar började han änteligen med en låg röst at utbrista i denna klagan: Ach! jämmer, at jag skall undergå werldenes lag, och så aldeles emot min wilja Skiljas wid mina wänner, ja wid en wän, hwars Skilnad ifrån mig är så swår som själens Skilsmåssa ifrån kroppen, och hwars saknad är tusende gånger större än saknaden af alla andra wänner i werlden. Korteligen: Rattens och den lilla Rättans umgänge slutades härmed, de togo affsed af hwarandra och gingo bedröfwade tillbaka's hwar til sit ställe. För de förståndigare är nyttan af Fablen denna, at uti nödenes tid måste man ej försumma det minsta tilfälle til at stifta enighet med sina owänner, men, så snart systemålet är wunnit, måste man med all warsamhet söka at draga sig ifrån dem. När en liten rätta med sit lilla lif och swaga hierta föll neder uti et swalg af olyckor och farligheter, när hennes öfwermågtiga fiender med sina hwassa flor flögo, såsom bi och myror, uppå henne, så brukade hon sina fina konstler at draga en af fienderne på sin sida, at förbinda sig honom med sina fasta löften, och at nyttja hans wänskap til en skjöld emot alla olycksfilar, men, sedan hon änteligen med all trohet hade sökt til at uppfylla hwad hon lofwadt, så underlät hon icke at i aft ta-

ga de lagar, som en billig warsamhet och försigtighet henne hade föreskrifvit. Om folk utaf förstånd och estertanka wille uti alla sina göremål föreställa sig sådana märkelige exempel och sällsamma händelser, så skulle wiserligen deras förstånd wara tryggare och alt deras företagande långt lyckeligare. Dygd i hiertat och försigtighet i upförandet äro altid de fastaste grunder at befreda en jordisk lefnad emot all sorg och bedröfwelse, all list och arghet, all försmädelse och wanåra.





Det Ottonde Capitlet.

Huruledes man bör wakta sig för illwil-
jare och ej sättja tro til smickrares
tal.

Den store Konungen sade vidare til den floke
Brahmin: Du förträffelige Philosoph!
Ingen närtergal kan ljusligare qwittra utt
en wingård, och ingen Tolk kan tydligare förklara
de fördölbaste hemligheter, än din tunga för mig
har utlagt de allradjupaste saker. Du har nu på
det nogaste förklaradt för mig Sagorne om dem,
hwilke, omgifne på alla sidor af sina öfvermågtige
fiender och willrådige om säkrare utwäg til sin rädd-
ning, inställa sig på det wänligaste hos någon wif
af dem, ingå med honom frid och förlikning och be-
fästa sig inom hans fasta borg, til säkerhet emot de
andras hat och arga list; men, ehuru de å ena si-
dan söka til at fullgöra det fasta förbund, de med
sin fiende ingådt, i aft taga likwäl den försiktighets
lagen at skydda sig sielswa, och med all den warsam-
het, som wederbör, söka sig fram til en stillare och lycke-
ligare hamm. Nu hoppas jag, at du äfwen utläg-
ger för mig de Sagor, hwilka lära oss, at sky allt
unigånge och förtrolighet med en sådan menniska,
som låter hat och illwilja blifwa rotad i sit hierta,
ehuru han ock utwärtres skulle wisa sig höflig, och
berga för oss sin upriktigaste kärlek. Brahmin swa-
rade: Store Konung! du, som med din blotta in-
billnings-

billnings-gäfwä kan föreställa dig alt hwad andre genom en längre erfarenhet måste inhämta, du, som med dit förstånd begriper alla de skapade tingens första början och ursprung: Du, så wäl som hwar och en, den der hunnit til et stadgadt wett, lärer lätteligen finna, huru nödigt det är at i alla göremål bruka estertanka och försiktighet, at åtskilja det goda ifrån det onda, det nyttiga ifrån det skadeliga. För dig kan det icke heller obekant vara, huru öm den skyldigheten är, at wakta sig för en retad wäns sinne och at fly för des listiga stämplingar, hålft när man med upmärksammare ögon ser nog tydeliga bewis af hans föränderliga hierta samt kitsliga och oroliga sinnelag. War aldrig säker, när owännen är stött. Den som en gång är särad, har gierna det upsätet at sära igen. Om han ock i förstone wisar sig god och wänlig, så har du ändå til slutet mycken olägenhet utaf honom. Säkerhet för fienden är en säker tjälla til många bekymmer och ledsamheter. Den som med wårdslös het sär, sär med sorg och bedröfwelse upstjåra. Ut af alla de i detta ämnet förekommande Sagor, hwilka i de lärdares och klokares minnes-böcker uptecknade finnas, är den om Ibn Schah Medin och Lärkan eller Fogelen Kabara ganska wackert och wäl utförd. Konungen frågade, huru härmed war. Den wise mannen swarade:

Sagan om Konungen Ibn Medin och Lärkan. (Fogeln Kabara.)

Uti det lyckeliga Arabien war en Konung wid namn Ibn Medin, hwars slughet och råttwådighet

het war allmänt bekant och af alla högt beprisad, hwars Rike och Kongelige sällhet hade hunnit til sin ansenligaste högd och ägde den största lyster i werlden. Han umgicks ganska wänligen med en fogel, som kallades Kabara. Denna war ock ej mindre artig uti sina maner, än ljustig i sit utmåle. Desz utseende war behageligt. Desz gång war förträffelig, Desz tal war angenämt, och desz röst kunde upliswa både hierta och siäl. Konungen roade sig dageligen af desza hennes wackra egenstaper, och förnöjde sig hierteligen af hennes artiga liknelser, sinnrika Sagogor och ljustiga berättelser. Ty wackra ord och förblomerade talesätt hafwa altid sit nöje med sig. Artiga Sagogor och Historier intaga mången en menniskas hierta. Den som härmed kan wisa sig för stora Herrar, blir altid hos dem angenäm och wäl antagen. Efter någon tids förlopp kom denna Fogelen at wärpa ägg uti en wrå af det Kongl. Slottet, hwarpå hon änteligen utfläckte en unge. Konungen wisade henne wid detta tilfället all ömhet och tilgiffwenhet, lät föra henne in uti sielswa Konunga-Palatset, och befallte sin Hofbetjening, at draga all försörg, så wäl för henne, som för den lilla ungen, at den måtte bli wäl upfödd. Nu hände det sig, at just på samma dag fick Konungen en ung Prints fram til werlden, i hwars ansikte lyste allt ädelmod och hwars wäsende bådade Riket en önskelig sällhet. En klar måna war nu upgången på himmelen, hwars like man intet hade sedt på hela det året. Hans hierta war lysande och hans fot wälsignad. Han war til utseende såsom en Angel, och han war född under den allrahyckeligaste stjerna. Hela Riket

blef genom denna ädla plantans upwärt grönsfande såsom en ång och gaf en luft ifrån sig såsom den ljuf- ligaste Blomstergård. I samma mån, som Fogelens unge wårte, tog äfwen den unge Printsen til i storlek och styrka. Emellan dessa små blef ock en besynnerlig förtrolighet, så at de alla ögneblick woro tilhopa och lekte med hwarandra. Sjelfwa Fogelen, som war modren, flög i medlertid alla dagar ut på de Himmels-höga bergen, for bort til de härliga wingårdarne, och fann derstädes sådan frukt, som mennisko-öga aldrig sedt. Den förde hon hem med sig, och gaf en del deraf til den unge Printsen och en del til sin unge at äta. Dessa små äto också gierna deraf, och blefwo härigenom så stärkte, at man dag från dag kunde ögonstänkligen märka, huru de wårte och tilstogo. Fogelens anse- ende öktes dageligen genom denna tjensten, så at hon omsider wann långt närmare tiltråde til Konun- gen än hon nånsin tillsörena haft. En lång tid gick på detta sättet förbi, och man hade i midlertid gan- ska många onwärlingar af dagar och nätter *). En dag flög Fogelen, efter gammal wana, ut til at göra sin tjenst, och hennes unge blef qwar hem- ma hos Printsen. Då nu ungen wille på sitt sätt leka och roa sig med Printsen, råkade han i det stäl- let at något hårdare riswa hans hand med yttersta ändan utaf sin klo. Häröfwer blef Printsen så häf- tigt rörd, at han bortglömde all gammal wänstap och i wreden tog ungen i foten, och slog honom så hårdt i golfwet, at han måste säteja sit lif til, icke
olif

*) Tiden tillslutade och öpuade många gånger sin natt och dags hwita och swarta bok.

olik en ny utsprucken ros, den der nyligen begynte at blomstras, men genom et hästigt stormväder måst åter i en hast förfallna. När modren kom hem och såg sin unge vara dödad samt sumna uti sit eget blod, gaf hon af ångslan och förskräckelse et fabeligt anstri. Ingen fogel kunde vara snarare at wilja flyga ur sin bur, och sielfwa Himla- rnen kunde omöjiligen vara färdigare til at flyttja ifrån sit bo, än hennes själ war til at skiljas ifrån kroppen. Hennes hierta wille brista utaf ångest och fasa öfwer denna ömfeliga händelsen, och hennes bröst war såsom en Epis, upfylld med glödande kol, utaf en brinnande saknad. Hennes klago-rop hördes öfwer allt såsom basun-klang, och röken af hennes hufwyd steg ända up til himmelen. Hon slog sig ofta och hästigt för sit swaga bröst, och tårarne af hennes ögon föllo neder så tätt som det tättaste rågn. Efter mycken qwidan och klagan tiltalte hon änteligen sig sielf med en slags förwitelse, sågande: Du har ju sielf störta dig uti denna olyckan. Sjelf har du, i stället för ro och lugn, ådragit dig buller och oro, och förwandlat din blomstergård til et fält, fullt af törne och tistel. Nu måste du, såsom en näktergal, sitta stilla och sucka öfwer dit öde. För dig hade det varit anständigast, at du med en hand full af tistel hade giordt dig et bo nedre i en mörk wrå. Swad hade wäl du til at giöra uti Konungens innersta Hof? Du hade ju intet mera behöft än at draga försorg för din enda unges upfostran. Swad hörde det dig til at vara Skaffare för den unge Printsen? Om du hade varit nögd med den

lott, som en ringa wår funnat dig tildela, aldrig hade du råfadt i denna olyckan, eller behöft låta dit hierta wara en jord til at så bedröfwelses frön uti. De wisare hafwa ej utan grund sagt: Huru usel och törstig måste icke den wara, som nödgas leswa ihop med Tyranner, och med wälds wärckare plåga et förtroligit umgänge; ty dessas förbund, löften och beslut äro såsom tömar, de der spånde och slakare äro, alt såsom de sielfwe behaga. Ingen kan med sin nagel wärre riswa et ansigte, eller med sin knif bättre utstrapa bokstäfwer ur en bok, än de med sin otrohet, wäld och oförrätt rubba all sin betingade höflighet och giöra upriktigheten til et intet. Så ganska litet wärde sättja de uppå tro och redelighet, gamla tienstier och wänstaps plikter. Förlora derföre intet din tid för at tjena den, som ej förstår sig uppå, hwad tienst will säga. Ty hwad belöning har du wäl af en sådan at förwänta? Han är til ingen ting mindre benågen än at tilgifswa förbrantelser, som annars är en dygd hos alla dem, hwilke med större egenskaper äro begåfwade och hålla för olofligit at hämnas, at wisa otrohet emot sina fiender och at rubba sina fastställda löften, hwartil likwäl de gudlöse och otacksamme äro så mycket benågnare, som de uti sin ställhet och högmod anse sådant för ingen ting, och weta utom dess så ganska wäl at taga sina konstiga undanslyccker. Hwad winner man wäl dermed, at man både bittida och sent söker tjena en hop sådant folk, som å sido sättja sina ömaste skyldigheter, och tycka sig liksom äga en rättighet at i stället för tacksamhet wisa otacksamhet och i stället för beröm och wälsignelser utgjuta försmädelser och förbannel-

bannesser? Ach, beklageligt, at sådane skole findes, som icke bättre forstå, hvad en förtrolig wänskap utaf dem kräfwer. De äro et folk, som hos sig sielfwa anse de största selen såsom de allraminste, men äter hos andra råfna ringa saker för swåra och små selaktigheter för ganska grofwa. Sina egna fel gifwa de namm af dygd, men om någon annan hålles för dygdig, så äro de altid färdige at uprepa hans många och stora fel. När de nu hafwa hållit det för billigt, at jag skulle tåla den oförrätt, som mig blifwit tilfogad, så är wist nödigt, at jag alla ögneblick passar på tid och tillfälle til at betala dem igen, och hwarcken äter eller dricker, förrän jag får hämnas öfwer den grymma blodigelen, som mördadt sin jämnårige kamerat, och derigenom beröfwadt mig min endaste ögnesågnad. När hon derföre en dag fann lågligit, flög hon up på Prinsens ansikte, och med sit grymma näbb högg ut det ena ögat uppå honom, för sedan och satte sig på öfwersta spetsen af det höga Kongl. Slottet. Så snart denna tidningen kom för Konungens öron, gråt han och jämrade sig ömfeligen öfwer det swåra meen, hans Son hade sådt på sin Syn. Men änteligen besöt han, på hvad sätt han listigast skulle strö ut sina korn til at locka den qwicka och flyftiga fogelen uti snaran. Han kom derföre ganska höfsligt emot den samma, och begynte til at hierteligen bedja, sågande: Du, min förtrognaste wän i tiden, stig neder til mig; ty det, som skulle ske, är nu skedd, och hwar och en får umgälla, hvad han tilförena har giordt. Wiså mig nu den wänskapen, och gör intet wår wänskapsdryck hädanester bittrare, gör intet

Slut på vår förnöjeliga sammanlesnad, som så mylligen har tagit sin början, gack intet bort och låt vår ros lampa utslöcna eller våra glädje-blader förvisna. Fogelen svarade: Ehuru denna din påminnelse tyckes vara grundad och med all rätt och billighet likmäßig, ehuru det ock är allas vår skyldighet at lyda vår Konungs höga befallningar, så hade jag lifwål utom des för längre tid tilbakars uti mit sinne fastställt at under hela min återstående lesnadstid intet erkjännna någon annan Fristad än detta dit höga och sälla Hof, at ej wända mit ansikte til någon annan sida än til detta lyckones altare, at under dit beskydd få leswa tryggt och roligt, såsom en duswa inom Meccæ Tempels murar och såsom en Pelgrim på det heliga berget Arefat *), och at endast finna mit nöje uti den ynnest och höflighet, som du behagar wisa emot mig; Men nu, sedan jag funnit, at du dömt mit lif til at vara et offer inom dit Hof, så hindrar mig sielfwa omöjeligheten at längre, på sätt, som hitintils skjedt, fara omkring detta Kongl. Slottet. Hwem skulle wäl annars hållre än jag åstrunda, at få njuta någon ersättning för sin lidna skada? Och hwem skulle wäl snarare än jag vara färdig at til den ändan iflåda sig en ringare tjenares skapelse? Men tro säkert, at en fogel, som en gång är bleswen fri ifrån snaran, aldrig å nyo låter locka sig af några strö-korn til sit fördärf. Enligt Propheten Mahomets utsago, at en trogen ej må åta två gånger af det förbudna, bör en förständig man ej å nyo försöka hwad han en gång tilförena försökt,

*) Et berg icke långt ifrån Mecca, som Mahometanerna plåga besöka astonen före deras stora Fest Beiram.

fökt, på det han sedermera icke må falla uti ån-
ger och förwifflan. För en så uplyst Konung,
som du är, kan det icke heller wara främmande,
at en syndare, som begått et brott, får aldrig på
något ställe wara rätt säker; ty, om än straffet
här i tiden förhalas, så undgår man det intet i
det tilkommande lifwet. Låt ock wara, at man
för någon tid kan få hugna sig af en blidare ly-
cka, så står det ändå fast, at man antingen sielf
eller ens barn så på slutet smaka den bittra sorge-
drycken, som man tilförena har insjånckt. Ty
werlden är lik en med watten sammanalltad lera,
och håller altid sin gamla lag at wedergålla lika
med lika. När Prinszen intet höll det för obil-
ligt, at wisa sig så otrogen emot min kära unge,
så fann också jag mig nödsakad, at låta det on-
da, som Sjede är, wedersaras hans öga, hwarmed
han annars kunnat se hela werlden öfwer. Star-
ka drycker giswa rus. Grymhet och wåld förer
altid olycka med sig. När obillighet och oförrätt
äro de planter, man urfätter, så blir et wålför-
tjent straff den säkraste frukt, man får upbära.
När man urfår Colocynths frön, så kan man al-
drig hafwa den hugnaden at derefter uphämta Soc-
ker-rören. Kan hända, Hans Maj:it intet har i ordet
den kloke mannens handel med Rösvarne och det
straff de sådt för sine begångne misgierningar. Ko-
nungen frågade, huru dermed war. Fogelen swarade:

Sagan om den kloke Mannen och Rös- varne.

Bland de fattigare uti Staden Rykkia war en

Derwisch, som altid gick klädd i en slätt och lap-
 pig Munk-Kappa, men war deremot begåfvad
 med så behageliga maner, så ädla dygder och för-
 träffeliga egenskaper, at han af alla inwånarne i
 Staden war synnerligen ansedd och hierteligen af-
 hållen, utom det han afwen för sin stora insigt i
 lärda wetenskaper blef kallad Dana dil eller den
 Kloke. En man, som förwårfvadt sig fullkom-
 lig Fickelighet, saknar aldrig wänner, men äger
 tillika et plåster inom sig sielf, som lisar och we-
 derqwicker deß hierta. Nu hånde sig, at han fat-
 tade det upfåtet til at wandra omkring Meccæ
 heliga tempel. Han tog derföre sina Pilgrims klä-
 der uppå sig, och utan rese-kamerat gick sin wäg
 fram igenom wilde ödemarken. Utaf en händelse
 mötte honom någre mordiske röfware, som inbil-
 lade sig at han hade penningar, och lade derföre
 up råd, huru de skulle afhända honom lifwet.
 Så snart denne Kloke mannen fömärkte detta de-
 ras upfåt, sade han: Jag äger icke en gång så
 mycket, som kan wara nog til wäg-kost för en
 Pilgrimsresa til Mecca. Läger lifwål, hwad jag
 har, och låter mig seban gå i frid, på det jag i
 förtröstan uppå min Gud må fullända min före-
 fatta beswärliga resa och änteligen af stoftet utan
 för den heliga Ryrkio-porten giöra mig samma
 härliga salwa, som alle andre Kloke, til en kraf-
 tig wederqwickelse för mine utaf långtan asmatta-
 de ögon. De dumme tjufwarne drogo icke deß
 mindre i betänkande at släppa honom på fri fot,
 utan stadnade omsider i det beslut, at de skulle
 taga lifwet af honom. Den stackars Munken blef
 häröf-

Härföfwer hierteligen bestört. Han såg sig omkring på alla sidor, och begärte hielp utaf alt hwad han för ögonen såg, efter de orden i Alcoran: Såsom en i watten nedfänkt fattade han uti, och höll sig fast wid hwart enda gräs, som han warse blef. Men icke et enda djur hade wisadt sig för hans ögon, om icke en hop tranor hade kommit at flyga öfwer denna försträckelses dalen. När han fick höra deras bewefeliga låte, jämrade han sig ömfeligen och sade: J wälsignade foglar! Jag stackare har på detta wida och wilda fältet fastnadt uti dessa Tyranners wäldsamma flor, och ingen, utom den allwetande Guden allena, känner mit olyckeliga tilstånd. Läger nu så, för det stora namn, som Konungen öfwer alla foglar bär och för det härliga templets skull, som den högste Förbarmarens wän Mahomet uprättat låtit, at mit blod icke blifwer förloradt, och lämnat icke edra bön här i werlden, förr än J sådt hämnas öfwer dessa grymme wäldswärkare. Rös warne gjorde fins emillan åtlöje åt detta hans tal, och frågade honom, hwad han hette. Han swarade: Mit namn är Dana dil. Swarpå de sade: Detta namn påfar sig intet med din person. Huru kan du wara klok, som inbillar dig, at foglarne kunna tala? Wi hafwe redan säkra bewis derpå, at du äst i högsta grad dum och oförståndig, och en sådan menniska är det ingen synd, at taga lifwet utaf. Dana dil swarade: Jag har dermed allenast welat lägga eder för ögonen de olyckor och farligheter, som häanden gemenligen med sig förer; Men et sådant flags folk, hwars egenkap är at wara döfwe, dumme och blinde, de der icke låta sig omwända

(Alcor.

(Alcor. Sur. I.) förstår sig icke uppå sådana förtäckta ord, som likwål klinga allt för wäl uti de förståndigares öron. Ehuru mycket Dana dil sökte til at wara och winna dem, så uträttade han dermed ingen ting, utan förstoppade de sina öron för hans förnuftiga tal, och wände bort sina ansikten, at de ej måtte se sanningen uti sin äkta glants. Anteligen slogo de den stackaren ihjäl, och togo hwad han hade, både smått och stort, samt gingo sina färde bort. När tidningen om hans död kom til inwånarne i Staden, bleswo de alle så hierteligen rörde och bedröfwade, at de lade an sorg efter honom, och sökte med all flit at uppsana banemännerna. Efter en lång tids förlopp insöll en stor Högtidsdag, på hwilken alle inwånarne i Staden woro församlade, då äfwen Rösvarne woro närwarande uti samma samling. Wid detta tillfället kommo en hop tranor flygandes ganska högt öfwer dem, och så snart de bleswo warse dessa skälmarne uti sammankomsten, begynte de med en så rörande röst til at skrifa och klaga, at folket derigenom blef bestört och glömde bort alla sina böner och loffånger. En af rösvarne föll i synnerhet uti förundran häröfwer, men omsider smålog han och sade med en spottf mine til en sin kamerat: Kan hända, det är Guds beslut, at desse skola kräfja Dana dils blod utaf oss. Denna utlåtelsen hörde en annan, som satt dem närmare, och gaf derpå saken genast an hos Domaren i Staden. Wakten och allt annat folk, som tilstådes war, grep dem straxt och höll dem fast, at de icke skulle få utwäg til at rymma bort; men innan de wäl hunnit fångsla dem om fötterne, bekjände hwar och en af dem,

dem, huruledes det tilgådt, och erkjände de tillika, at offndigt blod borde hämnas, och at de funno sig skyldiga til at undergå et hårdare straff. Den som undertrycker andra, han blifwer sielf et mål för den ewiga fördömmelsen och förbannelsen. Den som gör wåld på de ringa och föraktade i werlden, han tror sig sielf wara så högt uppe i lyckan, at olyckan aldrig kan hinna til honom.

Denna händelsen har jag i synnerhet andragit, til at derigenom öfvertygga Eder, det jag aldrig warit så djerf til at sära den unge Prinsfen, om icke sielfwa nöden hade pålagt mig at taga en rättmätig hämd; ty hwad styrka hade wäl annars en liten swag fogel kunnat hafwa at föröfwa en sådan gierning? Sedan nu detta brottet af mig blifwit begångit, så kan ingen Konung låta utgå någon strängare befallning än den mit egit förnuft mig gifwit, at jag hädanefter icke skal låna mina öron til dit bedrägeliga tal, eller sättja tro til dina wänliga föreställningar, än mindre bry mig om dina allswarlige befallningar. Det är altså bäst, at jag nu söker min säkerhet, och aktar mig för at tjena en Herre, den jag på et så tjänbart sätt har förolämpat. Konungen swarade: Dina påminnelser äro ganska wäl grundade, och utmärcka en wisshet, den jag högre skattar än de dyrbaraste perlor. Enligt de orden i Alcoran, at den som begynner är måst brottslig, har selet wärkeligen warit hos min Son; ty han har warit så obetänksam och förmäten, at han, utan något förutgångit brott, har tagit lifwet utaf din unge. Du har deremot tagit hämd, på et sätt, som
 kommit

Kommit öfwerens med dit stånd, och har du ända wisadt en besynnerlig godhet deruti, at du ej har sökt til at taga lif för lif, utan blott åtnögdte dig dermed at skada hans ena öga. Hwad är det då för en fassa och affky, som har kommit uppå dig, eller hwad skulle jag för min del kunna hafwa at förebrå dig? Swårt om du skal af mig hafwa all nåd at förwänta, så wida Gud förlånar mig hälsan och lifwet. Trugga dig allenast wid mina löften, och tänck intet widare uppå at skiljas ifrån mig. Wet at ingen ting, efter min Religion, är nedrigare än at hämnas, men deremot ingen ting berömmeligare än at tilgifwa och förlåta. Wet också, at, långt ifrån til at giöra dig ondt, jag anser för min största skyldighet at bewisa dig alt godt och med flere fördelar ersättja, hwad som tilförena hos mig kunnat brista. Fogelen sade: Det är intet möjligt at hadanester kunna förmoda någon närmare wänskap eller förbindelse öf emillan; ty de lärhare och förståndigare hafwa långt för detta gifwit den öma påminnelsen, at man noga bör wackta sig för öfwergifna wänners förtroligare umgänge, och finner man uti stora männers Sagu-böcker äfwen upteknadt, at, ju mer man söker til at smickra en förtörnad wän, och ju flere löften man må göra honom om sin benägenhet, ju mer ökes hans förut fattade misstänka, och ju nödigare anser man at taga sig wäl til wara för honom. Konungen swarade: Låt bli at tala sådant för mig; ty du är mig så hjär, som min egen Sou, ja ännu hjärare, och det förtroliga sällskap, jag plägar med dig, har jag hwarken med hustru eller barn eller med någon af mine närmaste släktingar. Män-
ne

ne då någon kan tänka ondt om sine närmare anförwanter, eller vara i ovänfkap med sine förtroligare wänner? Fogelen swarade: De wise hafwa ganfka artigt förklaradt rätta beffaffenheten af flågtingar genom denna liknelsen, at Fader och Moder äro at anse, såsom upriktige wänner, Bröder såsom kamrater; hwilka med hwarandra kunna åsamjas, Morbror och Farbror, såsom bekante, Hustru, såsom förtroligare wän, Dotter såsom frände, och de öfrige flågtingarne såsom aldeles obekanta; men Söner önskar man sig, til at bibehålla sin äminnelse i werlden, och dem sätier man alltid i lika rum med sig sielf, och tilägnar dem större heder än de andra. Tager man detta til grund, så är det ju intet möjligt, at jag i dit hierta kan åga lika rum med din egen Son. Men, i fall du ock nu skulle råfna mig derföre, så är jag ändå säker, at, när olyckan påfomme, skulle du wända dina ögon ifrån mig. Så ofta man går så långt i wänfkap med en annan, at man låter hans wilja hos sig hafwa öfwerwigten fram för sin egen, så tro fritt, han omsider påstår, at man skal wåga sielfwa lifwet för hans skull, och när det som måst gäller, så lagar han, at han sielf får komma uti en stilla och säker hamn. Den måtte altså vara en sten, som intet flyr för olyckan, och drager sig undan ifrån en sådan wänfkap, medan han ännu har lifwet i behåll. Kan hända, at Sagan om den gamla Kärringen och des dotter Mehesli samt deras öden intet har kommit för dina öron. Konungen frågade, huru det hade tilgådt. Fogelen swarade:

Sagan

Sagan om den gamla Kärringen och hennes Dotter Mehesti.

En gammal utsläpad och ålderstegen gumma hade en wacker dotter; wid namn Mehesti, hwars ansikte lyste icke mindre af ärbarhet än af Skönhet, hwars wälcalighet kunde intaga det största förstånd, hwars angenäma maner kunde sättja tusende själar i oro, och hwars starka ögon hade en kraft at döda hela tusende menniskor, som henne åskådade. Men den friska natur, som hennes Cypresslika wårt och rosenröda kinder utmärkte, måste omsider i en hast erfara den obehageliga wärckan af en föränderlig tid, at hon, ej olik en frodig planta begynte luta til jorden af idel swaghet och krämpor. Hwad den härligaste blomstergård igenom hettan förlorar uti sin fågring, det miste äfwen hon uti sin behageliga hy igenom en hettande feber. Man märkte ock dageligen, huru hennes täcka kropp tog af och hennes Sköna hår förminskaades. Den gamla gumman gick ständigt omkring sin dotters säng, såg up til himmelen och bad med bittra tårar, sågande: O du mit enda lif! Detta moders hjertat ware et offer för dig! Du äst mit enda nöje här i werlden. När du intet mer är til, hwad skal jag då taga mig före? Jag wil derföre gierna med smärta wåga mit lif, allenast du må wedersås. Jag wil gierna liba smålet och föraft, allenast du må wara behållen och wiinna din hälsa tilbakars. Alla morgnar utbrast hon i hjerteliga suckningar och sade: Ach! min Gud, låt intet denna täcka flickan, som ännu icke hunnit bli matt af lifsmjölken, tillsluta sina ögon och sluta sina daggar.

gat. Ryck henne icke bort ifrån denna werlden, utan tag hållre mig, och unna henne hwad som ännu kan wara igen af mit lif. Tag bort hennes plågor, och gif dem alla åt mig. Jag är ändå redan af sorg och bekymmer så förwandlad, at intet mer styrka hos mig qwar är. Låt derföre intet et enda hår på hennes kropp, genom en tårande hetta, blifwa förminskadt. Korteligen: Den gamla gumman war af moderligt medlidande så rörd, at hon suckade, flagade och bad både natt och dag, och war alla ögnblick färdig at upoffra sit lif för sin K. Dotter. Nu ägde denna Kärringen en stor swart ore, som under det samma kom hem ifrån marken och gick ända in uti kjöket. Så snart oren fick känna matluften, stack han hufvudet i grytan och åt up allt hwad han deruti fann. Men när han sedan wille draga sit hufvud ut igen, så kunde han intet, hwaröfwer han genast kom uti en häftig rörelse och oro. I sådant tilstånd gick han omsider ut af kjöket, och med grytan öfwer hufvudet fastade sig ifrån den ena wråen til den andra. Kärringen, som intet gaf nogare aft uppå sielfwa sammanhanget och omständigheterne, utan hörde i mörkret et fäseligt wrålande och några sällsamma rörelser, inbillade sig strart, at Döds-Engelen nu wore kommen til at taga Mehestis siäl, hwarföre hon uti sin häpenhet började klaga, jämra och förödmjuka sig, sågande: Ach! du dödsens Konung, du Herrans Apostel! Haf medlidande med mig; ty det är intet jag, som är swag, utan Mehesti. Tag derföre hennes siäl, och stona min. Hwaraf läser man, at ingen ting är öf kärre än vårt egie lif.

Döm nu sielf, du store Konung, huru wida det rimmar sig för dig at et enda ögneblick förtroilgen umgås med en sådan, som warit så obarmhertig och riswitt ena ögat ut på din enda ögnelust, eller huru wida jag skal wara i stånd at nytija en timas sällskap med en, som öfwat wåld på mit egit hierta, och låtit mit endaste ögne-ljus genom en häftig tillhyndad död så ömfeligen utslöckna. När jag tänker på mit kära barn, som war et ljus för mina matta ögon och en sågnad för mit bekymrade hierta, när jag derjemte erinrar mig des wackra wårt, des sköna utseende, des medfödda dygd och fullkomlighet, så flyta sorg-bäckar ut för mina kindben, och en hiertfråtande saknad wil förtaga mig alt mit tålmod. Jag lefwer uti en werld, som på alla sidor omgifwer mig med sorg och bekymmer. Andan på alt detta är mig intet bekant. Jag kan i midlertid aldrig wara säker eller hafwa någon ro uti min själ. Du flere ordsaker jag har til at frukta och bäswa, ju mindre kan mit sinne låta sig intaga utaf dit smicker och dina kärleks betygelser. Jag måste således emot min wilja nu anföra denna wersen ur Alcoran: Gif we Gud, at du och jag wore så långt ifrån hwarannan skilde, som Öster är ifrån Väster. Här är ingen annan utwäg öfrig. Jag måste fly undan ifrån dit umgänge, som annars skulle blifwa mig en skjöld af idel sorg och bedröfwelse. Utaf min handel med dig har jag redan så mycket upburit, at, om jag ägde den bästa Camel til lastdragare, skulle han dermed wara fullt lastad. Jag är således intet i tilstånd at tillika kunna bära en annan wäns börda. Konungen swarade; Om du sielf ha

de

de varit ordsaken til det du giordt, så Skulle jag hålla det för högstnödigt, at du Skydde och waktade dig; ty Uphofsmannen är alltid måst brottlig. Men nu har intet du varit wällande til det som Skjedt. Du har ju intet mera giordt än wedergåldt lika med lika. Sjelfwa billigheten medgifwer detta, och owälduge Domare hålla det för rättwist, at på sådant brott följer sådant straff. Dersöre har du intet minsta ordsak til at widare fruckta eller bekomra dig. Besinna och änteligen, at då nu mera så litet af min Son qwart är, som förmår sägna mig, så äst du min förtrognaste wän i tiden, och du äst allena den, som gör mina lefnadsdagar roliga och förnöjeliga. När min Son kom ifrån sit första intet at wara til i werlden *), så fordrade en faderlig ömhet, at jag närmare Skulle taga mig honom an, och wänligare umgås med honom. Nu, sedan et oblidt öde har tilfogadt hans syn en så märkelig Stada, så äro de nöjsamma dagar, jag med honom tilbrakt, aldeles afbrutne, men den ljuswa förtman af dit wärda sällskap och förnöjeliga samtäl är det enda öfriga, som mig i det stället tilfridsställa kan. Laga dersöre, at intet detta tillika blifwer mig betagit, hwarigenom mine öfrige lefnadsdagar måste blifwa en kädja af bebröfswelser och mit hus et ömkeligt sorge-hus. Det är nu med dig och mig, lika som med Musicanten och Konungen. Fogelen frågade, huru dermed war. Konungen sade:

E 2

Be

*) När han ifrån intets fältet kom fram til wareses palatset.

Berättelse om Musicanten och Konungen.

En Konung hade en Musicant, som, jemte det han hade en behagelig röst, förstod ganska wäl at spela på allahanda Instrumenter, och hade deruti sådana intagande maner, at en ridande wille derwid släppa ner sin fot och en fjörande sina tömar. Tog han i sin hand en luta eller harpa, så höll han en tone och i tonen en harmonie, såsom sielfwa Venus. Om han blåste på sin pipa, så stjämde han ut både Ispahan och Babel. Om han ock allenast gjorde et enda præludium, så kunde åhörarne ej annat än innerligen derutaf röras. Konungen hade äfwen mycket nåd för honom, och war stor älskare af hans ljufliga sång och muntrande stränge-spel; ty han höll en Alt och Base tillika, som war oförlitnelig. Denne Musicanten lärde en Konungens Page at spela på alla slags Instrumenter, och det så wäl at han inom en kort tid gjorde honom til Måstare uti Musiquen. En Lärning, som är snabbfatt, kan alltid blifwa så fullkomlig at han omsider råflar med sin egen Måstare. Denne Pagen upförde änteligen en Concert, så artig och ljuflig, at rycket derom kom för allas öron i Arabien och Persien. Konungen, som wiste utaf Pagens förträffeliga egenskaper, gjorde sig så mycket större nöje deraf, at låta widare lära och upöfwa honom. Han gick ock så långt, at han på slutet blef en Gunstling, som hos Konungen ägde allranärmaste tillrådet. I sin sång war han så ljuflig som en David; när han andades, gaf han liksom nytt lif, och när han spelte på sin luta, blef hwar och en älskare uptånd af en innerlig begärelse i

sit hierta, så at Konungen sielf gjorde derigenom sit umgänge gladt och sin wällesnad behageligare. Här öfwer begynte Musicanten alt mer och mer at afvundas, och när han intet längre förmådde bära denna frätande skammen, begick han änteligen mord uppå Pagen. Så snart denna tidningen kom för Konungens öron, lät han genast kalla Musicanten för sig. När han kom in, såg Konungen uppå honom med en vred upsyn, och tiltalte honom med desse afswarfamma orden: Du owettinge, westu intet, at jag är en ålsfare af nöjen, och at jag af naturen har en särdeles höjelse för goda och glada dagar? Du west ju, at all min förnöjelse har varit byggd uppå tvåanne stycker. Det ena har jag wunnit i större sällskap genom din Musique. Det andra har jag nyttjadt uti min enslighet af Pagens lustiga spel. När nu du utan någon uppenbar anledning har tagit bort hälften af min fågnad, så nödgas jag låta dig smaka af samma dryck, som du för Pagen inslänkt, och skal derföre din kropp undergå lika öde med din luta, at blifwa kastad på elden och förderwas. Desse Konungens ord låto så wäl uti Musicantens öron, at han sade: Jag nekaf icke, at jag ju har begådt et stort brott derigenom at jag beröfwadt dig halfwa din fågnad och glädje; men om Konungens befallning skal uppå mig blifwa wärkstald, så har han ju på en gång förloradt hela sin förnöjelse. Detta swaret behagade Konungen så, at han åter wisade sig ganska mild och wänlig och friskallade honom aldeles ifrån döden.

Swad jag med anförda berättelsen i synnerhet

3 på

påhystadt, är detta, at jag åfwen, i anseende til min
 Son, har förloradt något af min glädje, och, som
 du uti samma forge-tone med mig instämmer, så
 är söga hopp för mig öfrigt, som kan hålla mig
 ryggen rak, och förwara mit bröst, at det icke, så-
 som et Aloë träd, må blifwa sargadt och sönderris-
 wit. Men, ehuru vår Skilnad i så mätto borde
 vara nödwändig och oundwifelig, så anse likwäl en
 gladare sammanlesnad öf emillan för et rof, det du
 icke egenwilligt ur händerne släppa bör. Gör åt-
 minstone intet dig sielf til en främmande och obekant,
 så wida du west, at Himmelen äger magt til at i
 sinom tid Skilja de bekantare wänner ifrån hwaran-
 dra. Fogelen sade: Så länge et hemligt hat lig-
 ger i hiertat förborgadt, och ingen får närmare se
 derin, så är det icke rådeligt, at sättja tro til en så-
 dan tolf, som tungan är. Det händer ju under-
 stundom, at tungan icke rätt uttrycker hiertats egen-
 teliga mening, eller är nog pålitelig at för ögonen
 lägga des fördolda hemligheter, utan måste det
 ena hiertat wittna för det andra om hwad som
 rätt och billigt är, enligt desse orden i Alcoran:
 Hiertan bära hwarandra wittne. Jag wet
 alt för wäl, hwad magt och wälde du äger.
 Jag wet åfwen, at jag noگا bör akta mig
 för din saneliga strånghet, och ej giöra mig et ögne-
 blick säker för den fara, mig derigenom förestå kan.
 Jag är icke heller af samma stock som den, til hwil-
 ken Läkaren sade: Läkemedel för ögonen är dig
 långt angelågnare än bot för magan, och de utwär-
 tes sinnen behöfwa bättre hos dig at förbättras än
 de inwärtas. Konungen frågade, huru sammanhan-
 get af detta war. Fogelen swarade: Be-

Berättelse om Läkaren och den siuke.

Det berättas, at en siuk kom til en klok Läkare, och klagade öfwer en swår magplåga, hwarföre han hos honom wille söka bot. Läkaren följde härwid samma regel, som alle andre Doctorer, at han först undersöfte sielswa siukdomen, samt de tekn och ordsaker, som dertil wara kunde, på det han sedermera måtte deremot anordna så mycket tjenligare läkedom. Han frågade derföre, til sin närmare under berättelse: Swad har du ätit för mat i dag? Den ensaldige Patienten swarade: Jag har intet annat ätit än et torrt och förbränt stycke bröd. Swarpå Läkaren sade til sin betjent: Gack bort och hämta klar ögonsalwa, som jag kan stryka på denna siukas ögon, at han må få sin rätta syn igen. När den siuke hörde dessa orden af Läkaren, klagade han widare och sade: Ur det wäl nu tid til at skjämta, när dödstiman är för handen och min siäl är redo at skiljas ifrån min kropp. Jag beklagar mig för dig öfwer mag-plåga, och du wil bota mig för ögonsiuka. Swad för gemenskap är wäl emellan mag-siuka och ögonsalwa? Läkaren swarade: Jag wil, at dina ögon skola först blifwa rene och klare, på det du hädanefter må afhålla dig ifrån at äta sådan o-tjenlig mat. För den ordsaken skull, sade han, är bot för ögonen dig långt nödigare, än medicamenter för magan.

Med detta exemplet har jag welat öfwertryga dig, at jag ingalunda är utaf det slags folket, som icke wet til at åtskilja det heta ifrån det kalla, det

kosta ifrån det som rätt är. Gudi lof! jag redan
 äger den kunskap, at jag nogare kan skilja det goda
 ifrån det onda. Konungen sade: Wänner emillan
 förefalla många små omständigheter, och kan aldrig
 dem emillan wara så jämnt, at icke någon anled-
 ning til skiljaktighet och omwänskap underfundom up-
 komma kan; Men hwar och en, som äger et uplyst
 förstånd, beslitat sig, så mycket möjligt är, at
 med saktmodighet dämpa wredes elden, wäl wetan-
 des, at ehuru förlåtelsen är en bitter dryck at pågå,
 och tålmod en tung börda til at bära, så är dere-
 mot sötman af den höflighet, man wid slika tilfäl-
 len wisar, så mycket behageligare, och den glädje,
 men deraf har, är så kjänbar, som det bästa The-
 riak i werlden. Fogelen sade: Det är et gammalt
 ordspråk: Den som ringa aktar det onda, han
 får omsider kjennas wid skadan. Den som anser
 en swår sak för lätt, honom blir en lätt sak sederme-
 ra swår. Derföre måste man intet heller anse den-
 na saken med förakt; ty jag för min lilla del har
 redan förslöst så mycken tid af min lefnad til at åstän-
 da denna narraktiga werldens gycklerier, och jag
 har sedt så många sällsamma händelser, at jag deri-
 genom haft ömwoigt tilfälle til at förwärfwa mig en
 fullkomlig erfarenhet. Nu wet jag för wißo, at in-
 gen låga kan snarare förbränna et hus, och intet
 stormwäder hästigare kullkasta en byggnad, än Ko-
 nungen i sin stålthet söker och med sin makt förmår
 at rubba och til intet giöra all sin betygade höflighet
 och trohet. Hwar til gagnar då alt smicker på et
 ställe, hwarest Konungen sielf wisar sig såsom et le-
 jon til at hämnas och at utöfwa sin arghet. Wäst
 är

är det, at jag ej smickrar mig med några falska löf-
ten, utan i det stället noga tager mig til wara för
Tigerens raseri, och såsom en hiort farer öfver öde-
marken til at söka min säkerhet; ty en swag fiende
kan omöjliggen stå emot en starkare. Så lyder be-
rättelsen om Konungen och dess fiende Viziren. Ko-
nungen frågade, huru dermed war. Fogelen swarade:

Berättelse om Konungen och dess fiende Viziren.

Uti det landet Turcoimannien regerade fordom en
stor Konung, hwars nit och fromhet, ej olif den
Fuggan, som Fogelen Phoenix gifwer, utbredde sig
öfver alt folk. Hela landet war genom hans rätt-
rådighet lycksaligt, och hans gifmildhet gjorde alla
Inwånarna lustiga och glada. Icke dess mindre
hände det sig, at en af Vizirerne blef honom otro-
gen, och sammangaddade sig med en hop arglistiga
knektar och landstrykare, til at göra upror emot ho-
nom. När Konungen fick weta, at denne öfwerdå-
dige sällen war utaf uprors andan blefwen förledd
til at afflåda sig all undergifwenhet och lydna, och
sökte af en otidig årelystnad til at göra anspråk up-
på sielswa Riksstyrelsen, affärdade han sit bud til
honom med et bref fullt af milda råd och trogna för-
maningar. Den förmätne fienden war utaf ståtthet
och öfvermod alt för mycket intagen at kunna med
tillbörlig högaktning anse et sådant bref, eller emot-
taga sin Herres deruti gifna råd och föreställningar.
Han fullföljde lika wäl sit arga uppsåt, och samlade
genast ihop alt det lösa parti, han kunde få, på det
han ingen dag måtte låta gå förbi, förwan han hade
gjordt

giordt sit wåldsamma uplopp och anfall. Korteligen: når Konungen förmårkte, at han med all sin höflichkeit omöjeligen kunde bringa den arga menniskan til någon billighet, sticade han honom åter et bud med detta utlåtandet: Det är nu lika så med dig och mig, som med en flaska och en sten. Slå antingen stenen på flaskan eller flaskan mot stenen, så måste ju i båge fallen flaskan gå sönder, och kan omöjeligen stenen derutas hafwa någon skada. Konungen, som åger et så uplyst förstånd, lærer härutaf lätteligen kunna finna, at en så ringa tjenare, som jag är, wil åfwen så litet säga emot: Deß wrede, som en bräcklig flaska emot en hård sten. Ty, om jag än ågde en styrka, såsom sielfwe Alexander, så kunde jag omöjeligen sättja mig emot en sådan fiende, som du åst, och hwilken utom deß har et hjerta hårdare än järn. Ghuru derföre Konungen må hemöda sig at med mildhet och med wånliga ursäkter wilja förtaga mig all råddhoga, så strider det likwål emot et sundt förnuft, at antaga en trolös menniskas giorda undskyllan för gilltig och säker. Ty de hämndgirigas ögon åro så förblindade, at de intet kunna skönja den rätta höflichets wågen, och deras hjertan, som gammalt hat inom sig bära, åro wida åfvidde ifrån den kretsen, hwarest förlåtelse egenteligen rum åger. Wånner, som kunna förtjena namn af wåltalige, hafwa länge för detta gifwit mig detta rådet: Förlic dig aldrig på en wånlig öwån. Når du en gång tagit skada wid din lättrogenhet, så låt dig icke mer bedraga och war icke sedermere för snar at åter tro andra. Konungen

nungen sade: En fattad misstänka, sådan, som Alcoran på detta sättet utmärcker: Wisserligen äro somliga misstänkar syndige, riswer neder sielwa upriktighetens grundwal, och bygger up i det stället et faste för all motsträfwighet och stridighet. Huru passar det sig wäl med et rättsskaffens ädelmod, at för et löst misstroende skull wilja öfwergeifwa en gammal wän, at förwandla sina gamla Skyldigheter uti idel otacksamhet, och för et litet skär skull släppa ur handen et band som med löften och eder blifwit fastare knutit. Se, huru en usel hund, som likwäl til natur och egenfaper är ringare än alla andra djur, äger den ädla gästwan at wara trogen, och med tillörlig tacksamhet erkänner de honom bewista wälgierningar. Hwarföre skall då intet du bärasamma hedersmärcke? Har du intet läst en enda bokstaf uti trohetsboken, eller har du intet leswat uti den upriktighet och kärlek med mig, som hade willegat uti en säng och lutadt wära hufwuden på et och samma önegått. Fogelen swarade: Huru är det wäl möjligit, at af mig wilja förmoda någon upriktighet och ren wänskap? Först har ju wänskapen aldeles blifwit rubbad å Eder Sons sida. Sedan nu denne sådt derföre umgälla sit wälförtjenta straff, huru kan man då wänta at I skolen förgåta de ordsaker, som härtil warit wällande, eller hålla Eder tillbaka, när tillfälle sig yppar til hämnd. Nu, som I intet ären i stånd til at winna mig med wäld, så söken I at med list och bedrägeri locka mig in uti eder farliga snara. Häremot hafwa wise män alltid hållit det för rådeligast, at noga taga sig til wara för det hat, som i Förstars hjertan fördolet ligger;

ty för sit höga anseende skall söka de ingen ting hållre än hämnd, och, när de änteligen finna lägligit tillfälle, så lämna de en icke den minsta tid til at ursäkta och förklara sig. Man säger derföre ej utan skäl, at hat och illwilja är likt et utsläkt kol. Fast man ock aldrig skjönjer det minsta spår derutas, så upelbas den likväl så starkt genom en enda gnista utaf wredes elden, at saktmodigheten är et alt för litet watten til at kunna den samma utsläcka. Hela husen måste härigenom gå under, och så länge en gnista af illwilja är qwar uti hiertat, så kan man omöjeligen vara säker för skadan utaf en häftigare wredes låga; ty, när denna uptändes, så bränner den up alltsammans både det som grönt och torrt är. Konungen sade: Det är underligt, at du wid detta tillfälle wil wisa dig så hård, och sättja å sido all den höfslighet och wänlighet, som jag annars utaf dig hade förwäntadt. Hwarföre skal det intet vara möjligt, at en ringa upkommen fruktan och fallsinnighet skal kunna förbytas uti en ren upriktighet och wänskap? Fogelen swarade: Om någon är i det tillståndet stadd, at han kan wisa sina wänner all up-tänckelig höfslighet, använda all flit och möda, til at befordra deras åstundade nöje, och råfna för en af sina nödwändigare skyldigheter at hielpa dem, när det gäller, at bekrämja det goda och afswärja det som ondt är, så är det nog möjligt, at en sådan fruktan dem emellan kan förswinna, och at hiertat å ena sidan kan blifwa så rent ifrån hat, som å andra sidan försatt uti frid och säkerhet, men jag för min del är så mycket mindre i stånd dertil, som jag intet kan uptänka något tjenligt medel, hwarigenom hatet

hatet och emellan skal kunna hämmas och vägen tillika öppnas til en närmare förtrolighet och vänskap. Om jag nu å nyo inställer mig uti dit Kongl. Hof, så måste jag ju ständigt leswa i fruktan och alla ögnblick wänta uppå dödsdomen. När derföre lyckans tråd icke kan frambara mig sådana blomster, som jag med nöje kan nyttja, så är det långt bättre at vara i en wid ödemarek wida affkild och der tåla törne och tistel i sina fötter. Konungen sade: Det står intet i menniskio magt at giöra någon enda den minsta nytta eller skada utom den Store Gudens wilja, utan, ehwad som händer, det må vara litet eller mycket, så är det alt efter Guds ewiga beslut så skedd och fastställt. Så litet et skapadt ting är i stånd til at gifwa lif, så litet kan det ock taga något lif bort. Men det sel, som min Son har begärd, och den hämnd, som du sedermera har tagit, leda ifrån Guds rättwisa domar sin egenteliga ordsak. Tädla derföre intet du på Himmelens beslut, utan war nögd med det utslag, som Gud har fällt, och låt se, at du med tålmod kan finna dig uti den olyckan, som öfwer dig gådt. War aldrig halsstarrig emot den, som bryter pennan utaf för dig. Du må annars hållre gå bort ifrån hela skrifningen. Ty menniskior äro i sanning alt för swaga, til at kunna hindra den store Skaparens fasta beslut. Hos de wifare är ock detta en aldeles afgjord sak, at alt, hwad en menniska öfwergår, det må vara godt eller ondt, så sker det efter den Högsta och allrådande Gudens wilja, och hielpet intet häremot alt hwad man bemödar sig til at förhindra, förekomma eller förhåla. Hans beslut kunna intet gå tillbaka och

och hans domar tåla intet uppstos. Alcor. Folk ut-
 af förstånd samtycka aldrig dertill, at man skal sättja
 försigtigheten å sibo, och wara wårdslös, då det
 gäller at wakta sig för skador och olyckor, utan de
 påstå, at man skal nyttja alla de medel, som kunna
 tjena til at erhålla en sak, men för öfrigt hemställa slut-
 tet til Gud, som all ting styrer och wål lagar. För-
 stånd och försigtighet förknippade med en sann förtrö-
 stan uppå Gud gifwa styreka åt all ting. Konun-
 gen sade: Summan af hela mit tal är detta, at min
 tilgifwenhet för dig, min hierteliga längtan at få
 tala med dig och min innerliga lust at få se dig och
 wara i dit umgänge, är större än jag med ord be-
 skrifa gitter; men, oaktadt alla mina wånstaps
 betygelser sjunger du lika wål en och samma wisa, at
 wilja aldeles skiljas ifrån mig. Fogelen sade: All
 din förklarade längtan går derpå allena ut, at du
 skal plåstra dit sårade hierta och stärcka din swaga
 natur med den dödsdrick, du mig tilärnadt. Jag
 deremot har ingen den minsta lust at dricka en så
 bitter kalk. Så länge jag äger min frihet, skal jag
 fly för din bedrägeliga snara, och noqa wakta mig
 at icke på mig må sannas, hwad du förut så oför-
 märkt welat låta mig förstå: ty den, som rik och
 mächtig är, har alltid sina utliggare, och et huswud,
 som en gång blifwit afhugget, kan aldrig sättjas på
 sit ställe igen. Af mit egit tilstånd kan jag ock tyde-
 ligen sluta, hwad Konungen i synnerhet om hiertat
 ligger. Ty om jag ägde all den magt och styreka,
 jag wille, så wore jag aldrig förr til frids ställe, än
 jag finge se Printsen död för mina fötter, och kan
 jag härutaf med all säkerhet sluta, at Konungen af
 sorg

forg öfwer sin enda ögnesaagnads förlorade öga icke heller åstundar någon ting högre än min undergång. Den kan bäst tala om de bedröfwades tillstånd, som sielf blifwit uptänd af bedröfwelsens eld, och wandrat i en ödemark, der han måst dricka det bittraste sorge-win, då deremot de, som blifwit kräseligen upfödde, och aldrig wist af något beswär eller bekymmer, bry sig intet om et sådant tillstånd, och känna intet hwad en annan i så fatta omständigheter wäller. Jag finner ganska wäl, at Konungen äfwen så ofta kommer ihog sin Sons utrisna öga, som jag min dödade unge och den glädje, jag uti honom förloradt. Man kan ock lätt föreställa sig, hwad för sorg och oro, hat och illwilja härigenom måtte upwäckas uti bågges våra hiertan. Derföre, när vår inre ro icke är annorlunda beskaffad, är ju bättre at skiljas åt, än at närmare på detta sättet wara tillsammans. Konungen sade: Kan wäl den wara menniska, som intet öfwerflyer sina wänners fel *) och ej gör sit hierta rent ifrån alt hat och bitterhet? En wis och förständig man finner sig altid i tillstånd at förlåta de brotliga, när de afbedja sina begångna fel, fast han derjemte wäl ursäcker de ursäkter, som de deremot bjuda til at förebära: Den är den allrawärste ibland alla, som intet tager emot ursäkter. Ursäkt för begångne fel är altid hos mig gällande. Alcor. Ingen Spegel skal wara renare ifrån rost och intet dricks-kärl friare ifrån dam, än mit sinne ifrån oro, bekymmer,

*) Med förlåtelses pennan skrifwer pardons charaktererne uppå den brotligas skuldregister.

kymmer, hat, illwilja och hämndgirighet. Jag
 aktar alltid för högre at förlåta än at straffa, och
 jag wet, at ehuru stort et fel må vara, så måste
 ändå den egenkapen at förlåta vara långt större.
 Fogelen sade: All den wänlighet, du behagadt wisa
 mig, är hel och hållen stridande emot våra närwa-
 rande omständigheter; ty jag är ju den som har för-
 brutit mig, och en brottlig är alltid rädd, en otro-
 gen är alla ögneblick misstänksam. Huru är det
 möjligt, at en, som ännu bär sår uppå sit fotblad,
 skal med lätthet och et oförsträckt mod kunna wan-
 dra öfwer törne och tistel, berg och dalar, samt de
 djupaste sandmoar. Så länge såret på honom är
 nytt, så måste ju nödvändigt sår blifwa på sår.
 Afwen på samma sätt är det med mig beskaffadt,
 när Konungen nu söker at inlåta sig med mig uti en
 närmare gemenskap, då likwäl både Guds lag och
 saken i sig sielf pålägger mig at jag hådanester på det
 uogaste skal wackta mig. Ty det är sagt: I skolen
 aldrig wåga eder uti lifsfara. De wise hafwa
 äfwen påmint, at det äro tre slags folk, som ifrån
 rätta wägen wida afwikit. Det första äro de, som
 lita för mycket på egen styrcka, wåga sina lif på de
 farligare ställen och genom sit öfwerdåd störta sig uti
 yttersta fördärf. Det andra slaget äro de, som i
 mat och driick ingen måtta hålla, och förswaga der-
 igenom sin kropp, samt förforkta sin lefnad. Det
 tredje slaget äro änteligen de, som fågna sig öfwer sina
 wänners förklarade wänlighet, och låta sig förljusa
 af deras söta wältalighet, tills änteligen slutet på de-
 ras göremål blifwer idel skada och ånger. War
 derföre aldrig säker för dina fienders list, utan slit
 dig

dig hållre i tid ifrån deras elaka tömar. Konungen sade: Ehuru mycket wi söke at med höflighet winna dig på vår sida, ehuru wi ock med wänliga råd och förmaningar wilje wisa dig på rätta wägen, och spare hwarcken lösten eller eder til at förbinda oss och försäkra dig, så är du ändå lika hård, och wägrar aldeles at emottaga våra wälmenta föreställningar. De råd, man lämnar åt en sådan, äro äfwen så fructlöse, som det, hwilket Munken gaf åt Wargen. Fogelen frågade, hwad det war för et råd. Konungen swarade:

Saga om Munken och Wargen.

Det war en andelig man, som upoffrade hela sin tid til at lofwa och prisä sin Gud, och til at leda andra uppå den rätta salighetens wäg. Då han en dag wandrade uti en ödemark, blef han warse en warg, som af hunger war så glupsk, at all hans begärelse gick endast derpå ut til at taga lifwet af något ofsyldigt djur, hwarmed han kunde göra sig en lustig dag. Den andelige mannen, som märkte, huru wäldsamhet och grymhet woro tecknade uti hela hans ansikte, begynte af naturligit medlidande at gïöra honom denna föreställning: Wackta dig för at göra androm skada, utsträck intet din wäldsamma hand, utan sök at med återhållighet inkränka dit begärliga öga. War, såsom et får, saktmodig och förnögd. Se intet med otidig begärelse efter det som förefommer dig hjärt i werlden. Bind hållre för din munn, än at din glupska själ skal winna sin åstundan; ty wäld och oförrätt förer omsider Guds straff med sig både i tid och i ewighet. Därliga flera sådana förmaningar gaf han honom, at

han ej skulle föra wäld uppå folks får. Men när wargen hade afhördt allt detta, sade han: Du Predikant, war intet så widlöftig at wara och förmana, ty bak om denna kullen går en fårehjord, och fructtar jag, at tillfället går mig undan och jag således för all min möda har intet annat än sorg och försmädelse.

Denna min berättelse syftar endast derhån, at ehuru mycket jag må be och förmana dig, så upprepar du likwäl dina gamla ursäkter, och ehuru ofta jag söker bestyrcka mina föreställningar med de starkaste bewis i werlden, så är du ändå lika afswog och motsträfwog. Låt intet förståndigt folk så mycket tala öfwer et ämne, som annars hela tusende år kan syflosättja deras djupaste estertänka. Fogelen swarade: Jag har redan utaf et sundt förnuft fådt den bästa åtvarningen, och håller jag den för klok, som städse är waksam och ställer sig erfarenheten före såsom en oryggelig lag. Jag har en gång satt mig före at stillas ifrån dig. Deruti blifwer jag också fast beståndande. Jag är redan på en så säker fot stadd, at wägen til at fly undan är mig öpen, och will jag nu utse mig et friställe, der ingen widare fara eller skada kan komma wid mig. Det wore ock en skam för mig, at med denna min wankelmödighet och håpenhet åter komma in uti Konungens tjenst, hälst när jag derjemte wet, huru billigt Konungen anser, at mit blod blifwer utguit, som annars efter höflighets lagen borde skonas. Är derföre försiktigast, at jag knapt en enda stund uppehåller mig här, utan genast drager mig ifrån detta herberget. Konungen sade: Et sundt förnuft och et rättfäffens sinnelag kan aldrig falla på så omogna tänckar at wilja lämna sina wäner, öfwer gifwa sit

Fäder-

Fädernesland, och undergå de beswärligheter, som en wandringsman widfjännas måste, då likwål dörrarne til rolighet äro öpne, och all ting är här redo, som til en artig wällesnad erfordras kan. Fogelen swarade: Hwar och en, som ställer sig dessa fem egenstapen til ögnemärke uti sin lesnad, han må sista på hwad han wil, så winner han altid sin önskan, och han må gå i hwad land, han behagar, så är han aldrig utan följeslagare och förtroliga wänner. Den första är, at skjåmas för dem, som göra illa. Den andra, at anse för sin bästa prydnad til at göra godt. Den tredje, at wackta sig för de tilfälligheter, som misstänka med sig förer. Den fjerde, at räfna et hederligt upförande ibland sina nödroändigare Skyldigheter. Den femte, at wid alla tilfällen i akt taga de maner uti umgänge och sammanlesnad, som anständige äro. När dessa dygder tilböriligen utöfwas, så kunna inga swårigheter eller bekymmer möta, i hwad land man ock wistas må, och behöfwer man aldrig wara rädd, då man råfar i umgänge med främmande folk. En klot man är aldrig främling i något land. Om han intet är säker i sin egen födelse-ort bland sina närmaste anförwanter, och han då hållre öfwer gifwer de sina, så är han hos en hwar förnuftig til alla delar ursäktad; ty hos främmande gäller lika för lika, men af sina egna har man aldrig sådant at förwänta. Har man intet dessa til sina wänner, så är man uti sit eget födöland en alt för usel och hielplös främling. War derföre aldrig så flat och esterlåten, at du skal wara en fänge inom dit eget hus. Til hwad ort du wil gå och i hwad land du må komma, så har du altid den, som, utan at wara din wän, willigt wisar dig den wäg, du säkrast wandra skal. Konungen sade: I fall du nu far bort, huru

snart skal jag wänta dig tillbakares? Fogelen svarade: Gör dig ingen räkning derpå, at jag skal komma igen, sedan jag en gång gådt bort. Jag påminner mig wid detta wärt samtäl, hwad man berättar om Araben och Bagaren. Konungen frågade, huru det war. Fogelen svarade:

Berättelse om Araben och Bagaren.

Det berättas, at en Araber kom til Staden Bagdad, och fick der se en Bagare uti sitt Bageri, hwars ugn alla ögneblick gaf ifrån sig de skönaste kakor, man wille se och äta. Luckten häraf kom intet wäl til den stäckars wandringsmannens näsa, förr än matlusten hos honom blef så stark, at han wätnades i munnen, och sade dersföre til Bagaren: Käre Mästare! Huru mycket skal jag betala för det jag får äta mig aldeles mätt af dessa bröden? Bagaren tänkte, at han allenast kunde äta tre eller fyra limpor. Det trodde han helt säkert, at han aldrig skulle kunna gå öfwer fem eller sex. Han sade dersföre: Gif mig tre Denarer, så skal du få äta så mycket dig lyster. Hwarpå Araben betalte honom de begärta penningar, och gick sedan in och satt sig, då Bagaren genast tog fram fem brödkakor, dem Araben doppade i watten och åt, tils änteligen brödets wärde steg $\frac{1}{2}$ denar öfwer hwad han hade gifwit. Men när det änteligen gick så långt, at det blef en hel Denar til, så kunde intet Bagaren längre tåla och tige, utan frågade Araben, huru länge han skulle kunna äta. Araben svarade: Droa dig intet häröfwer; ty min appetit är brinnande såsom en eld, och min mage stubande såsom en gryta. Dersföre så länge som detta watten kan rinna, kan jag omöjliggen uphöra til at äta bröd.

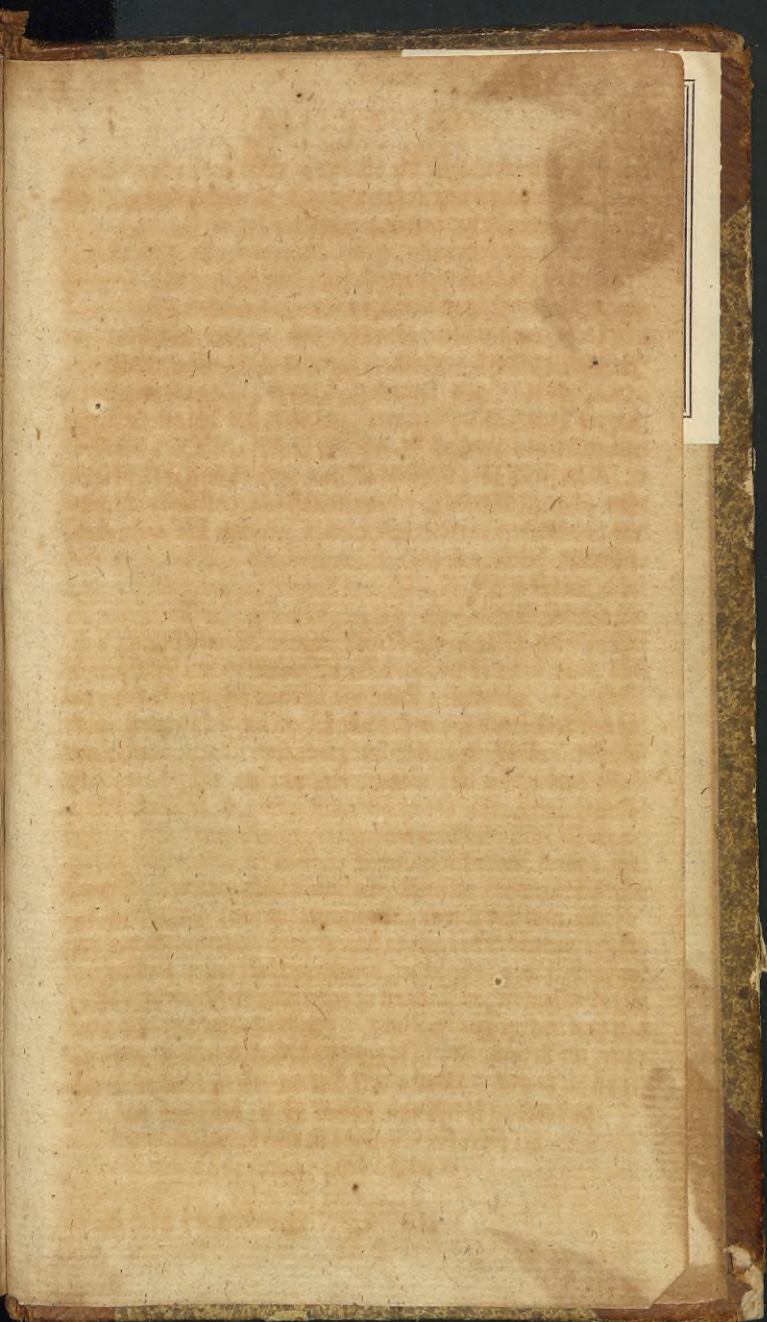
Hwad jag härmed welat säga, är detta, at, så länge lifswatten rinner uti min kropp, är det för mig så nödwändigt at wara rädd om mit lif, som at äta bröd, och kan ingen ting wara mig skadeligare, än at längre nyttja dit förtröliga umgänge. En obeständig och bedrägelig tid har redan affurit oss allt närmare sällskap, och måste jag hådanester åtnöja mig med blotta föreställningen af en så stor wän och en Konung, som annars för hela werlden en säker tilflyckt är. När Konungen hade hört alla dessa so-
gelens

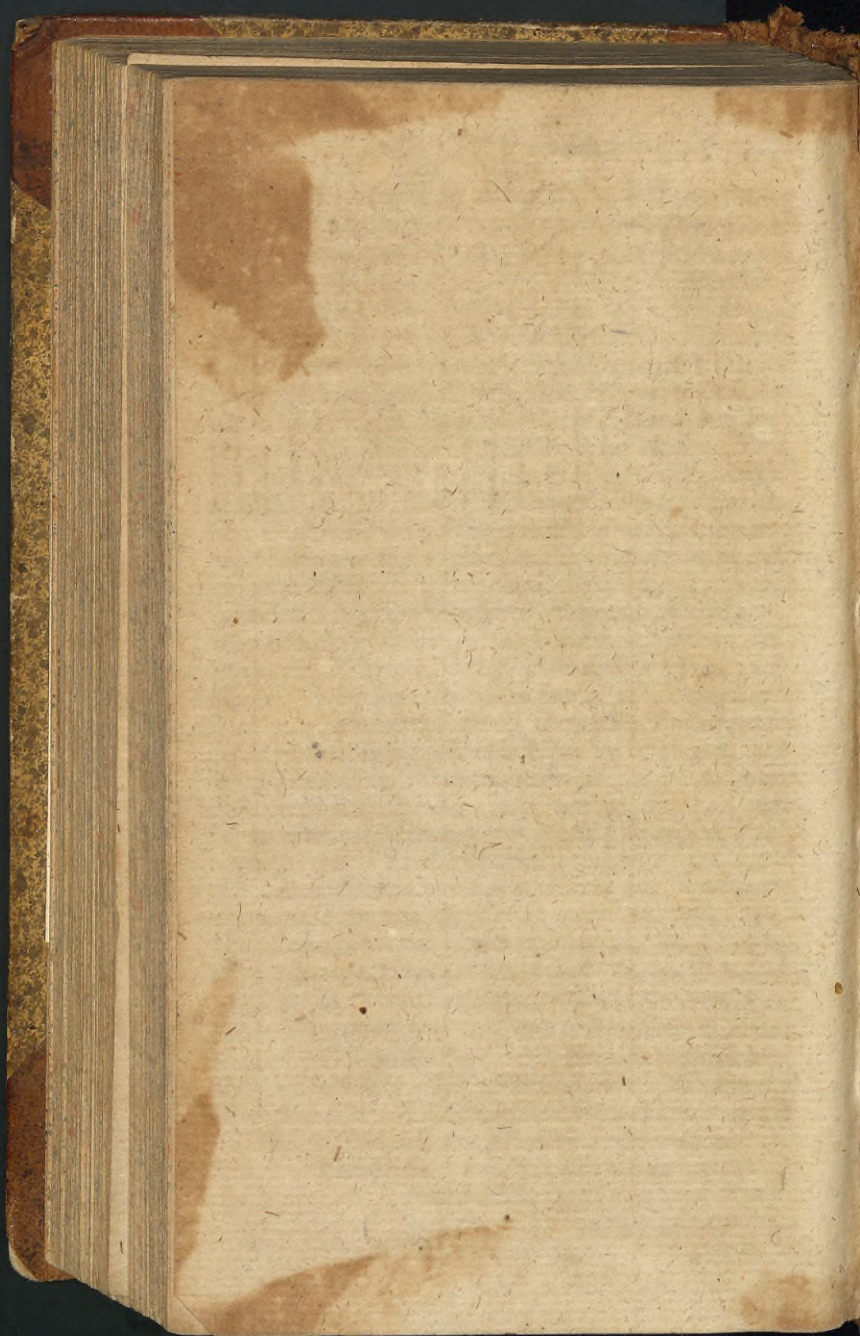
gelens ord, som intet gingo ut på annat än tillsmässa, började tårefloder at rinna neder ifrån hans ögon, och fann han det wara omöjeligit at med list kunna locka den qvicka fogelen uti snaran, til at derigenom få utöfwa den hämnnd, som han en gång hemligen hos sig hade fastställt. Han försökte icke des mindre at ännu en gång röra honom med sin listiga tunga, och uprepade dertfore å nyo sina förra försäkringar, eder och förplicketelser, hwarpå fogelen änteligen swarade: Stors Konung! Ehuru wänlig och upriktig du må nu wisa dig, ehuru mycken ynnest du må förklara för mig, och ehuru du må bestyrcka den samma med de kraftigaste eder och förbindelser, så kan jag ändå intet glömma bort de anledningar jag har til fruktan, och sättja mig åter uti et äfwerlyligt slafweri. Uphör dertfore med dit säfånga tal; ty jag kommer ändå aldrig til dig. När Konungen änteligen til fullo blef öfwerlygd, det all hans list och bedrägeri war alt för otillräckelig til at taga bort en räddhoga, som så djupt fast sig uti fogelens hierta, sade han: Jag finner, at jag nu mera aldrig får sägna mig af din återkomst, men jag hoppas likwäl, som jag ock på det högsta beder, at du tåckes lämna mig några ord til äminnelse af min förra sällhet, och til påminnelse för mit oroade sinne. Fogelen swarade: Guds Försyn är rätta grundwalen til alla saker i werlden. All mennisko-öfwerläggning är häremot säfång. Hwad Gud efter sit allwisa beslut wil hafwa fram, är hwarken Konung eller Vizir, hög eller låg, i stånd at på något sätt kunna hindra. Ingen är, som kan weta, antingen han är tecknad ibland de sällas eller osällas antal. Icke des mindre är det för alla menniskor högstnödigt, at bygga sina göremål uppå riktiga grunder, och derwid med all flit i aft taga warsamhetens och försigtighetens Lagar. Ty om deras öfwerläggning stämmer öfwerens med Guds beslut, så äro de lyckelige genom de steg, som de tagit; om den åter är stridande deremot, så kunna intet omwännerne hafwa skäligh ordsak at glädja sig, utan måste altid de wara ursåttade, som handla efter bästa wett och öfwerlygelse. Man bör ock härwid märcka, at det sämsta af all ting i werlden är det, hwarutas man ingen nytta

hafwer: den enfsaldigaste ibland Konungar är den, som
 intet är sorgfällig at wårda sin Rike och styrå sina under-
 sätare: Den slättaste ibland wänner är den, som intet be-
 kymrar sig om sin wån när nöd och olycka å färde är:
 Den wårsta ibland hustrur är den, som hysar et så elakt sin-
 nelag, at hon äfwen förtörnar sin egen man. Den wan-
 artigaste ibland barn är den, som wågrar at wisa sina
 Föräldrar tilbörliq lydna. Den olyckeligaste Staden är
 den, i hwilken ingen frid och säkerhet är. Det wederskyg-
 geligaste uti sällskap är anteligen detta, när wänners hier-
 tan intet äro rena ifrån hat och illwilja. Som dersföre
 en sådan stridighet emillan Konungen och mig är upkom-
 men, så är ju allrabäst, at jag genast tager affsied och läm-
 nar Konungen i frid, ehuru detta icke kan ske utan med
 et säradt hierta och med rinnande ögon. Om nu du an-
 ser detta för ondt, så måste jag deremot säga, det är godt,
 och om något ondt följer härpå, så måste jag tåla detta så-
 som alt det öfriga. Härmed slutade fogelen sit tal, och
 flög bort samt lämnade både Konung och det Kongeliga
 Slottet. Konungen stadnade härwid uti största håpen-
 het och bestörtning, han suckade sorgde och ångslades, gick
 sedan tilbakas in i sit Slott, och sade: Ach! du, som
 skulle wara min förtroliga wån, har nu gådt bort, och
 lämnadt mig qwar uti en hiertelig sorg och ångslan. För
 hwem skal jag nu mera beklaga mig, när den, som skulle
 wara min bästa väfare, söker göra en ånda på mit swaga lif,
 och gör helt annorlunda, än han ibland wännerne talar.

Denna Sagan angår i synnerhet den, som acktar sig
 för owännens bedrägeliga snaror, och fätter ingen tro til
 hans förskälda ödmjukhet, betygade kärlek eller förkjusande
 tal, såsom endast ställt til at taga hämnd för en oförrätt,
 den han tyckt sig hafwa lidit. Om du är klok och wil wa-
 ra fri för bekymmer, så lågger du dessa hårliga påminnel-
 ser på dit hierta. War aldrig flat och efterlåten, när du
 har med en förtörnad wån at göra, och war in-
 tet säker för den, som i sit hierta hysar
 et outsläckeligt hat.







GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK

Litt.

Trau.

[Övers.]

6000195296



Göteborgs universitetsbibliotek

